

Forsknings- og udviklingsaktiviteter - En regnskabsmæssig behandling

HD(R) Afgangprojekt

Afleveringsdato:

8. maj 2018

Vejleder:

Kirsa Mee Schnell Christiansen

Forfattere:

Aran Taghi Zadeh Dizaj Cheraghi

Nikolaj Lundqvist

Anslag:

177.380 anslag svarende til 78 normalsider

Indholdsfortegnelse

1	Resumé	3
2	Indledning	4
2.1	Problemformulering	4
2.2	Afgrænsning.....	4
2.3	Metode	5
2.3.1	Undersøgelsesdesign og teorivalg	6
2.3.2	Dataindsamling	6
2.3.3	Kildekritik	7
2.3.4	Målgruppe	7
2.4	Opgavens struktur	8
3	Redegørelse	9
3.1	Indledende regnskabsteori.....	9
3.2	Definition af et aktiv	11
3.3	Definition af et Immaterielt anlægsaktiv.....	13
3.4	Definition af forsknings- og udviklingsomkostninger	14
3.4.1	Forskning	14
3.4.2	Udvikling	15
3.5	Regnskabsmæssig behandling af forskningsaktiviteter.....	15
3.5.1	Første indregning.....	15
3.6	Regnskabsmæssig behandling af udviklingsaktiviteter	16
3.6.1	Første indregning.....	16
3.6.2	Kostpris	17
3.6.3	Bindingskravet	18
3.6.4	Efterfølgende måling	19
3.6.5	Afskrivninger.....	19
3.6.6	Nedskrivninger.....	21
3.6.7	Nedskrivningstest	23
3.6.8	Afhændelse og udrangering	26
3.6.9	Oplysninger og præsentation i regnskabet	26
3.7	Sammenfattende delkonklusion	28
4	Diskussion af problemstillinger	29
4.1	Problemstilling – Ledelsesmæssige skøn.....	29
4.2	Problemstilling - Matchingprincippet.....	32
5	Empirisk analyse	35

5.1	Frasortering og sektorinddeling	36
5.2	Sektoranalyse	38
5.2.1	Industri.....	38
5.2.2	Sundhedspleje	43
5.2.3	Materialer	52
5.2.4	Øvrige selskaber	56
5.3	Komparativ analyse på sektorniveau	58
5.4	Nøgletalspåvirkning	62
5.5	Delkonklusion af den empiriske analyse	67
6	Konklusion	69
7	Litteraturliste.....	72

1 Resumé

Denne opgave har til formål at belyse læseren om den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, samt de problemstillinger der forekommer i forbindelse hermed. Opgaven tager udgangspunkt i sektorerne i det danske eliteindeks OMXC25, i daglig tale også kendt som C25-indekset. Der fokuseres på om hvorvidt der kan drages tendenser på tværs af disse sektorer, samt i hvor høj grad den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter påvirker et selskabs nøgletal.

Opgaven indledes med en teoretisk gennemgang af den regnskabsmæssige begrebsramme, og den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter efter den internationale regnskabsstandard IFRS. Gennemgangen beskriver hvorledes omkostninger til forskning og udvikling indregnes og måles, samt hvordan disse skal præsenteres og klassificeres i årsrapporten.

Ved gennemgang af regnskabsteorien er der løbende identificeret væsentlige og praktiske problemstillinger, i henhold til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Der fokuseres i opgaven på to problemstillinger. Den første problemstilling består af hvorvidt ledelsen i et selskab kan påvirkes af interne og eksterne forventninger, når der skal foretages regnskabsmæssige skøn. Den anden problemstilling forekommer som følge af at der i praksis opstår udfordringer ved at matche indtægter og omkostninger, i de perioder som de vedrører, hvilket står i kontrast til principperne i den regnskabsmæssige begrebsramme.

Gennemgang af regnskabsteori samt diskussion af de identificerede problemstillinger, danner grundlag for opgavens empiriske analyse af C25-selskabernes regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Analysen opdeler selskaberne i sektorer og drager i denne forbindelse tendenser, for hvordan den regnskabsmæssige behandling af området behandles i den enkelte sektor. Analysen viser endvidere at nogle sektorer fremfor andre, har en større tendens for at indregne udviklingsomkostninger som et udviklingsprojekt i balancen. Det kan ud fra denne del af analysen konkluderes at forsknings- og udviklingstunge selskaber, i højere grad har en tendens for at indregne forsknings- og udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen.

Den anden del af analysen undersøger i hvor høj grad ændringer i den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, kan påvirke et selskabs nøgletal. Analysen påviser at der forekommer mærkbare ændringer i nøgletallene, ved ændring i behandlingen for området. Det noteres ligeledes at nøgletallene i selskaber der har et forretningsgrundlag som er baseret på forskning og udvikling, i højere grad påvirkes ved sådanne ændringer. Disse forhold bør tages i betragtning af investorer og analytikere i deres samlede vurdering af et selskab.

2 Indledning

I en tid hvor immaterielle værdier som viden og data udgør en stigende del af en virksomheds samlede ressourcer, forekommer det aktuelt at påse om værdien af disse ressourcer bliver repræsenteret i et selskabs finansielle opgørelser.

Tidligere har materielle aktiver udgjort den primære drivkraft for at skabe værdi for en virksomhed, hvorimod at immaterielle aktiver kun udgjorde en mindre del af virksomhedens værdi, fx i form af varemærker. Immaterielle aktiver fylder i dag væsentlig mere i en virksomheds værdiskabelse, hvorfor det er relevant at undersøge, hvorvidt at det efter gældende regnskabslovgivning er muligt at indregne denne slags aktiver i balancen, og derved give det mest retvisende billede af et selskabs samlede værdier. Det er kendetegnende for immaterielle aktiver at de er uhåndgribelige, og derfor svære at identificere og værdiansætte for en investor. Denne problemstilling er en af årsagerne til at der efter regnskabsstandarderne stilles strenge krav til, hvorvidt et selskab kan indregne et immaterielt aktiv i balancen. Én af de immaterielle regnskabsposter hvor der stilles yderligere krav for at kunne aktivere omkostningerne, er forsknings- og udviklingsaktiviteter. Disse aktiviteter kræver at der ofte foretages flere betydelige regnskabsmæssige skøn fra ledelsens side, hvorfor at disse aktiviteter forbindes med store usikkerheder.

Der ville i denne opgaver derfor undersøges, hvorvidt gældende regnskabslovgivning tillader at indregne forsknings- og udviklingsomkostninger i balancen som et udviklingsprojekt, samt hvilke praktiske problemstillinger der forekommer i forbindelse hermed. Det vil blive undersøgt om der forekommer tendenser for hvilken type selskaber, som i højere grad indregner omkostninger til forskning og udvikling i balancen. Der vil i opgaven også være fokus på, hvilken nøgletalpåvirkning den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter har for et selskab.

2.1 Problemformulering

Vi vil undersøge selskaberne i C25-indeksets regnskabsmæssige behandling af deres forsknings- og udviklingsaktiviteter, samt analysere hvorvidt der forekommer forskelle heri. Vi vil inddele selskaberne i sektorer, og drage sammenhænge mellem disse. Vi vil endvidere undersøge i hvor stor grad et selskabs nøgletal ændres som følge af den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Der vil i opgaven forsøges at besvare følgende problemstillinger:

- Hvordan skal forsknings- og udviklingsaktiviteter behandles regnskabsmæssigt efter IFRS?
- Hvilke regnskabsmæssige problematikker opstår der i forbindelse hermed?
- Hvordan bliver forsknings- og udviklingsaktiviteter behandlet regnskabsmæssigt hos C25-selskaberne, og kan der drages tendenser på sektorniveau?
- Hvordan påvirker den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter et selskabs nøgletal?

2.2 Afgrænsning

Der er i denne opgave foretaget en række afgrænsninger for at bibeholde opgavens røde tråd, samt af hensyn til det tidsforbrug og de ressourcer der er til rådighed. Det vurderes endvidere at der kræves en række

afgrænsninger for at udarbejde en dybdegående opgave, som giver en fyldestgørende besvarelse af opgavens problemformulering. Det forudsættes at læseren af denne opgave, har en grundlæggende regnskabsmæssig forståelse og har kendskab til almindelige regnskabsbegreber.

Da opgavens analyser tager afsæt i casevirksomheder som indgår i det danske C25-indeks, tages der i opgavens redegørende afsnit, udgangspunkt i de internationale regnskabsstandarder IFRS og IAS. C25-selskaberne er underlagt Årsregnskabslovens bestemmelser, i de tilfælde hvor denne stiller yderligere krav end IFRS og IAS. Årsregnskabsloven bliver derfor inddraget når disse bestemmelser gør sig gældende og i øvrigt afgrænses der derfor fra regnskabsklasserne A - C. Der afgrænses ligeledes fra øvrige regnskabsstandarder.

I opgavens empiriske analyseafsnit er der ligeledes foretaget en række afgrænsninger. I empirien afgrænses der fra ekstern erhvervede udviklingsprojekter, hvorfor at analysen udelukkende omhandler internt oparbejdede udviklingsprojekter. Der skelnes her også imellem internt oparbejdede udviklingsprojekter og software. Der afgrænses fra software i denne analyse og afgrænsningen forklares ved, at der ikke ud fra årsrapporterne nødvendigvis kan skelnes mellem internt oparbejdet software og ekstern erhvervet software, hvorfor at denne klassifikation helt er fravalgt. Når der i opgaven omtales at selskaber ikke har forsknings- og udviklingsaktiviteter, skal det præciseres at der hverken forekommer aktiverede udviklingsprojekter eller omkostninger forbundet med forskning eller udvikling.

Til brug for den empiriske analyse benyttes casevirksomhedernes seneste to offentliggjorte årsrapporter, fra analysens påbegyndelse i januar 2018. Ud fra disse to årsrapporter er der udledt regnskabstal for de seneste 3 regnskabsår, som danner grundlag for analysen. Der afgrænses således fra andre finansielle oplysninger som fx kvartalsregnskaber, børsmeddelelser mv. Der afgrænses ligeledes for de C25-selskaber som ikke har omkostninger til forsknings- og udviklingsaktiviteter, hvilket uddybes i opgavens analyseafsnit.

Analyserne er begrænset til de oplysninger som oplyses i årsrapporterne. Årsrapporterne oplyser alle forskellig grad af specifikationer af området forsknings- og udviklingsaktiviteter, alt efter i hvor høj grad der forekommer denne slags aktiviteter. Dette medvirker at den empiriske analyse af de enkelte selskaber, ikke kan standardiseres, da de udledte oplysninger vil afhænge af de givende informationer i den enkelte årsrapport.

I henhold til nøgletalsanalysen vil der ikke blive udarbejdet en fuldstændig regnskabsanalyse, men blot en overordnet analyse af hvorvidt at den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, har en betydning for et selskabs nøgletal. Analysen medtager kun relevante nøgletal som direkte påvirkes ved en ændring i den regnskabsmæssige behandling af området. Der vil i analysen blive set bort fra de skattemæssige problemstillinger, og der vil i denne forbindelse benyttes en flad skat på 22 %, til analysens beregningseksempler. Da majoriteten af selskaberne oplyser henholdsvis forskningsomkostninger og udviklingsomkostninger som én samlet klassifikation i deres årsrapport, giver det ikke mulighed for at skelne mellem disse, når der udarbejdes en analyse af følsomheden af nøgletallene. Der vil i beregningseksemplerne derfor ses bort fra problemstillingen med at forskningsomkostninger ikke kan indregnes i balancen.

2.3 Metode

I dette afsnit beskrives de valgte videnskabsteorier og metodevalg, som er blevet benyttet til udarbejdelsen af denne opgave.

2.3.1 Undersøgelsesdesign og teorivalg

Denne empiriske opgave har med en deskriptiv tilgang, til formål at belyse læseren om der forekommer tendenser i den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter blandt sektorerne i C25-indekset, og hvordan denne behandling påvirker deres nøgletal.

Den indledende del af denne opgave omhandler regnskabsteori og den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det teoretiske udgangspunkt tager sit afsæt i den gældende regnskabslovgivning, med det formål at redegøre hvordan forskning- og udviklingsaktiviteter skal behandles regnskabsmæssigt, for at overholde gældende lovgivning. Til redegørelsen af dette anvendes primært IAS 38 – Immaterielle aktiver, og suppleres med Årsregnskabsloven når denne stiller yderligere krav. Denne teori og lovgivning er udarbejdet af de højeste internationale og nationale instanser for regnskabsstandarder og regnskabsteori. Som supplement til lovsamlingerne gøres der brug af anden sekundært materiale, til at fortolke på lovgivningen for området. Denne grundlæggende regnskabsteori er nødvendig for, at læser er klædt på til at få forståelse for opgavens praktiske problemstillinger.

Opgavens diskuterende afsnit har til formål at belyse nogle af de praktiske problemstillinger der opstår, i henhold til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Her diskuteres der ud fra praktiske problemstillinger, hvorvidt den tidligere beskrevet lovgivning på området, kan overholdes i praksis. Til at belyse området benyttes sekundære kilder som fortolker den gældende lovgivning i praksis.

Med udgangspunkt i den beskrevet regnskabsteori, samt de diskuterede problemstillinger foretages der en induktiv analyse af casevirksomhedernes seneste offentliggjorte årsrapporter. I undersøgelsen tages der udgangspunkt i totalpopulationen for C25-indekset, hvorfor at alle selskaber i indekset bliver analyseret. Undersøgelsen foretages som et multipelt casestudie, for at kunne danne en mere generaliserende tendens. For at få en mere dækkende analyse benyttes der information fra både tal-og tekstoplysninger fra årsrapporten. Denne kvalitative og kvantitative empiri er udvalgt for at besvare de udarbejdede problemstillinger i opgaven på bedst mulig vis, ud fra de tilgængelige ressourcer. Formålet er at analysere hvorvidt der ved en komparativ undersøgelse, forekommer tendenser på sektorniveau i henhold til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, samt i hvor høj grad at et selskabs nøgletal påvirkes heraf. Analysen fokuserer på en investors informationsbehov som regnskabsbruger, hvorfor at teorien for den regnskabsmæssige begrebsramme, herunder informationsbehovet, indgår i opgavens redegørende afsnit.

I opgavens analysedel benyttes der endvidere en række nøgletal til brug for udarbejdelsen af grafer og tabeller. Til brug herfor er der benyttet nøgletal, som vurderes særligt relevante og på bedst mulig vis at besvare opgavens problemstillinger.

2.3.2 Dataindsamling

For at besvare opgavens problemformulering indenfor den definerede afgrænsning, kræves det at der indsamles en række data og materiale.

Til brug herfor er der hovedsageligt indhentet sekundære data. For at få en dybdegående analyse er der ligeledes foretaget handlinger for at indhente primære data. Vi har formuleret en række spørgsmål, som er fremsendt til regnskabsafdelingen i samtlige C25-selskaber, som har omkostninger til forskning og udvikling. Som følge af negative besvarelser på denne handling, har det ikke været muligt at basere opgavens analyse på primære data.

Opgavens problemformulering besvares derfor udelukkende ved analyse og tolkning af sekundære data, som nedenfor er opdelt i kvalitativ og kvantitet data.

- **Kvalitative data:** Lovsamlinger, regnskabsstandarder, teoribøger, tekstmæssige oplysninger fra årsrapporterne, samt kvalificerede publikationer og bøger som fortolker relevant lovgivning.
- **Kvantitative data:** Regnskabstal og nøgletal fra årsrapporterne for C25-selskaberne.

Der er ud fra de kvantitative oplysninger i C25-selskabernes årsrapporter udarbejdet tabeller og grafer til brug for videre analyse og dragning af tendenser. Der er benyttet data som stod til rådighed ved påbegyndelsen af opgavens undersøgelse den 1. januar 2018, hvorfor at der tages udgangspunkt i de allerede offentliggjorte årsrapporter på daværende tidspunkt.

Udvælgelsen af selskaberne i C25-indekset begrundes endvidere indledningsvist i den empiriske analyse i kapitel 5.

2.3.3 Kildekritik

I forbindelse med udarbejdelsen af denne opgave benyttes der en række kilder til at besvare opgavens problemstillinger, hvorfor det er relevant at forholde sig kritisk til disse kilder.

Til brug for opgavens redegørende afsnit er der benyttet kilder i form af lovsamling og regnskabsstandarder. Disse kilder er udarbejdet af de højeste instanser indenfor regnskabsvæsen, og må derfor anses for at have en høj relevans og kvalitet, samt at være fri for subjektivitet.

Til fortolkning af lovsamlingerne og regnskabsstandarderne er der benyttet kilder udarbejdet af professorer og anerkendte revisionshuse. Disse kilder er sammenholdt med selve lovgivningen, omfattet af en grad af subjektivitet, da forfatterne forsøger at give en kvalificeret fortolkning af lovgivningens bestemmelser i praksis. Kigges der i stedet på casevirksomhedernes årsrapporter, foreligger der en ekstern revisionserklæring fra statsautoriserede revisorer som blåstempler at årsrapporten er retvisende, hvorfor at pålideligheden af kilden øges. En årsrapport udarbejdes med henblik på at opfylde flere interessenters informationsbehov, og er derfor ikke udarbejdet med henblik på at besvare denne opgaves opstillede problemstillinger. Der forekommer derfor situationer hvor at casevirksomhederne oplyser begrænset information, vedrørende behandlingen af forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Det vurderes dog som helhed at de benyttede kilder i opgaven har en høj reliabilitet og validitet i henhold til besvarelsen af opgavens problemformulering.

2.3.4 Målgruppe

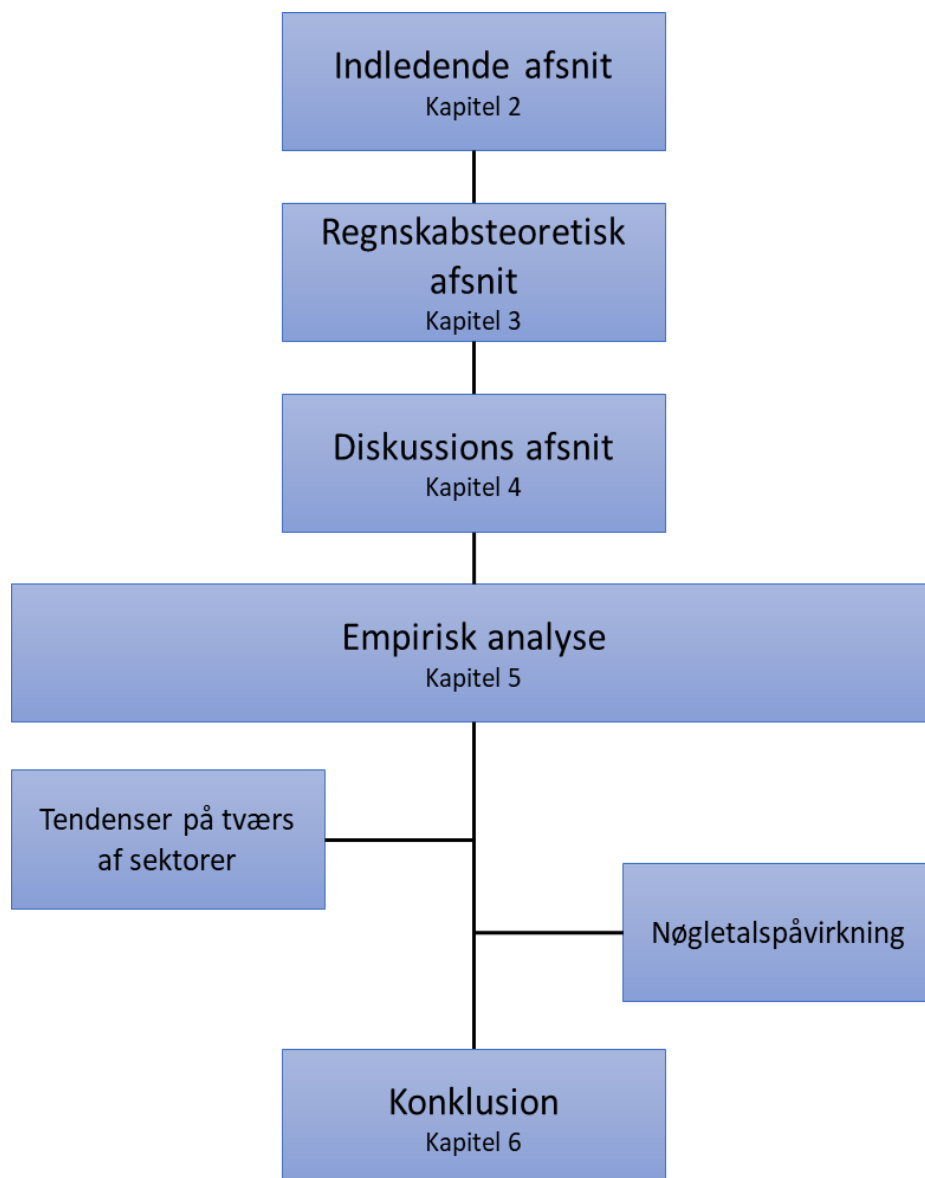
Som følge af at denne opgave er et afgangprojekt på uddannelsen HD. 2. del – Regnskab og økonomistyring, består den naturlige målgruppe af vejleder, censor samt forfattere.

Opgavens sekundære målgruppe er regnskabsinteresserede med interesse for hvorledes C25-selskaber behandler forsknings- og udviklingsaktiviteter, samt hvilke problemstillinger der opstår i forbindelse hermed. Investorer og analytikere kan ligeledes have interesse for hvorvidt et selskabs nøgletal påvirkes af den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, og kan i denne opgave søge inspiration til brug for deres regnskabsanalyse af området.

Herudover kan opgaven bruges som et generelt opslagsværk til brug for øvrige læsere, med interesse for den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter.

2.4 Opgavens struktur

Strukturen i opgaven er som følgende:

3 Redegørelse

Hvordan skal forsknings- og udviklingsaktiviteter behandles regnskabsmæssigt efter IFRS?

3.1 Indledende regnskabsteori

I dette kapitel vil der blive redegjort for relevant regnskabsteori til brug for den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Der bliver taget udgangspunkt i de internationale regnskabsstandarder, IFRS- og IAS-standerne. Relevante bestemmelser fra Årsregnskabsloven (ÅRL) vil blive inddraget, når de danske bestemmelser stiller yderligere krav end IFRS.

Denne indgangsvinkel er valgt, da analyseafsnittet i denne afhandling tager udgangspunkt i danske børsnoterede selskaber, som netop aflægger deres årsrapporter efter IFRS-standarderne.

De regnskabsmæssige problemstillinger i relation til forsknings- og udviklingsaktiviteter vil løbende blive påpeget og diskuteret i dette kapital. Kapitlet vil slutteligt afrundes med en sammenfattende konklusion.

Regnskabsstandarder og begrebsrammen

De internationale regnskabsstandarder IFRS og IAS, udarbejdes af International Accounting Standard Board (IASB) som er en uafhængig international organisation. Formålet med de internationale regnskabsstandarder er at ensrette regnskabsoplysningerne på tværs af landegrænser. Dette skal øge sammenligneligheden mellem regnskaberne, samt at gøre regnskaberne mere transparente til analysebrug og vurdering af finansielle præstationer. Børsnoterede virksomheder i Danmark og resten af EU skal i dag aflægge koncernregnskab efter IFRS-standarderne. IFRS bliver benyttet i over 100 lande og er dermed den mest udbredte standard på verdensplan. USA er dog ikke inkluderet, men her tillader man udenlandske virksomheder som er børsnoteret i USA, at aflægge regnskab efter IFRS-standarder.

Regnskabsreguleringen har endvidere til formål at fremme offentliggørelse af beslutningsnyttig information, og dermed beskytte regnskabsbrugeren mod vildledende og mangelfuld information i årsregnskabet. ÅRL har endvidere et grundlæggende krav om at årsregnskabet skal give et "retvisende billede" af virksomhedens finansielle stilling og resultat.

Financial Accounting Standards Board (FASB) udviklede i perioden 1978-85 FASB's begrebsramme, som senere lagde grundlag for IASB's begrebsramme i 1989, og ÅRL's begrebsramme i 2001. Jens O. Elling kalder begrebsrammen for "Den finansielle rapporterings grundlov"¹.

Formålet med begrebsrammen er, at:

- *"vejlede lovgivere og standardsættere ved udarbejdelse af det tekniske regelsæt i form af regnskabsstandarder*
- *Danne referenceramme for løsning af regnskabsproblemer, som ikke er løst af eksisterende lovgivning eller standarder*
- *Forøge sammenligneligheden og konsistens ved at reducere antallet af mulige alternative metoder*
- *modvirke indflydelse af enkeltpersoners særinteresser og politiske pres*
- *reducere analyseomkostninger i forbindelse med løsning af tvivlsspørgsmål*
- *forøge regnskabsbrugers tillid til og forståelse af årsrapporten"*

Kilde: Jens O. Elling – Finansiell rapportering s. 196, 3. udgave

¹ Jens O. Elling (Professor på CBS ved Institut for Regnskab og Revision) – Finansiell rapportering s. 196

Begrebsrammens målsætning er at give generelle retningslinjer for hvorledes den finansielle rapportering bør udformes af virksomhederne, for at opnå mest mulig nytte til regnskabsbrugerens beslutning.

Begrebsrammen er sammensat af 5 niveauer, som er illustreret i figur 1.

I det efterfølgende afsnit vil der udarbejdes en kort gennemgang af de relevante niveauer, som skal underbygge forståelsen af opgavens analyseafsnit.

Figur 1: Begrebsrammens fem niveauer

Kilde: Egen tilvirkning med inspiration fra IASB's begrebsramme

Brugerens informationsbehov

Der er en almen opfattelse at brugernes informationsbehov for en regnskabslæser, er vidt forskellig. Her tales der om 'heterogene informationsbehov' som f.eks. mellem investorer, kreditorer, lokalsamfund, og ansatte. De heterogene informationsbehov opstår som følge af at regnskabsbrugerne kan have vidt forskellige regnskabsekspertise, som strækker sig mellem den ikke regnskabskyndige som kræver en letforståelig information, til den regnskabskyndige analytiker som kræver mere detaljerede oplysninger til analyseformål. Denne problemstilling vil eksistere så længe at årsrapporten er en "standardvare", som skal opfylde alle interessenternes behov.

For at begrebsrammen ikke skal blive for abstrakt, er den primære bruger derfor defineret. Definitionen går på at den primære bruger " (...) træffer ressourceallokeringsbeslutninger vedrørende investering, kreditgivning mv."². Eftersom at disse beslutninger er baseret på forskellige værdiansættelsesmetoder, som tager udgangspunkt i forventede fremtidige pengestrømme, bør den finansielle rapportering indeholde oplysninger, som understøtter den primære bruger bedst muligt i at estimere disse pengestrømme.

² Jens O. Elling – Finansiell rapportering s. 200

Grundlæggende krav og forudsætninger

Årsrapporten skal endvidere aflægges efter nogle grundlæggende krav og forudsætninger³. Relevante områder i relation til forsknings- og udviklingsaktiviteter vil blive behandlet i dette afsnit.

Som nævnt i afsnittet om den indledende regnskabsteori, er der krav i årsregnskabslovens bestemmelser om at årsregnskabet skal give "et retvisende billede" af de finansielle oplysninger, ligesom at ledelsesberetningen skal indeholde en "retvisende redegørelse" for de forhold som gør sig gældende i ledelsesberetningen⁴.

Såfremt at implementeringen af lovens bestemmelser ikke giver et retvisende billede, stilles der i det konkrete tilfælde krav til at virksomheden skal benytte "suppleringsklausulen" og hvis dette ikke er tilstrækkeligt, skal "fravigelsesklausulen" tages i brug⁵. Dette vil ikke blive uddybet yderligere i indeværende opgave.

Eftersom at årsregnskabet bliver aflagt af ledelsen, er det også ledelsen som har ansvaret for at årsregnskabet giver det retvisende billede af de finansielle oplysninger, og at ledelsesberetningen giver en retvisende redegørelse. I denne forbindelse foretager ledelsen en række regnskabsmæssige skøn, samt tager en række subjektive vurderinger af hvornår at der er tale et retvisende billede. Derfor må det ligeledes forventes at konsekvensen bliver at to ens selskaber, men med forskellig ledelse, ikke nødvendigvis aflægger to identiske årsrapporter.

I relation til forsknings- og udviklingsaktiviteter vil det også være relevant at inddrage forudsætningen om periodisering. Her forudsættes det at transaktioner, begivenheder og værdiændringer skal indregnes når de indtræffer, og dermed uafhængigt af hvornår den udmøntes i pengestrømme⁶.

I forlængelse af forudsætning af periodisering, er det relevant at inddrage spørgsmålet om matching, dvs. plus-minuseffekten af de samme transaktioner. Dette benævnes i regnskabstermer som matchingprincippet. Princippet går ud på at fratække det ressourceforbrug som der i den aktuelle- samt tidligere perioder, er medgået til at det pågående salg kan indregnes som en indtægt. Grundet gældende regnskabslovgivning er der en praktisk udfordring med at overholde matchingprincippet i relation til forsknings- og udviklingsaktiviteter.

I de følgende afsnit i dette kapitel vil grundlæggende regnskabsteori og definitioner blive redegjort.

3.2 Definition af et aktiv

Et aktiv er "ressourcer, der er under virksomhedens kontrol som et resultat af tidligere begivenheder, og hvorfra fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheder."

Kilde: ÅRL – Bilag 1, C

³ ÅRL § 13

⁴ ÅRL § 11, stk. 1

⁵ ÅRL § 11, stk. 2-4

⁶ ÅRL § 13, punkt. 6

“... under virksomhedens kontrol”

I de fleste tilfælde vil den juridiske definition på aktiver stemme overens med den økonomiske definition. Der er dog undtagelser som gør at det er de økonomiske definitioner der er afgørende. Det er altså for så vidt ikke afgørende hvem der har den juridiske ejendomsret til et aktiv, men om hvem der har dispositionsretten, hvem der løber de økonomiske risici og hvem der erhverver de økonomiske fordele. Et eksempel herpå er fx finansiel leasing, hvor leasingtager opfylder de ovennævnte forudsætninger, hvorfor at aktivet indregnes i leasingtagerens regnskab.

“... resultat af tidligere begivenheder”

Med denne del af definitionen forstås at aktiver kun må omfatte økonomiske ressourcer, hvor virksomheden har dispositionsretten på selve balancedagen, og dermed ikke aktiver som forventes anskaffet efter balancedagen. Der benyttes betegnelsen ”begivenheder”, for at begrebet også dækker over aktiver, som ikke er transaktionsbaseret.

Definitionen må siges at være formelt opfyldt, hvis fx en virksomhed og en entreprenørvirksomhed inden balancedagen underskriver en langtidskontrakt om et byggeprojekt til en aftalt pris.

“... fremtidige økonomiske fordele forventes at tilflyde virksomheden”

I denne del af definitionen sondres der ikke mellem materielle, immaterielle og finansielle aktiver, ligesom der ikke sondres mellem internt oparbejdede aktiver og aktiver købt udefra. Det essentielle ved et aktiv er at det repræsenterer økonomiske ressourcer, som eksisterer i virkeligheden og som har en potentiel værdi for virksomheden.

”Økonomiske fordele” bliver benyttet i definitionen, uden en nærmere specifikation. Dette kan dog omfatte fx indtægter fra salg af produkter og tjenesteydelser, omkostningsbesparelser samt andre økonomiske fordele fra anvendelsen af aktivet i virksomheden. Fx vil et køb af en ny produktionsmaskine med den nyeste teknologi, reducere selskabets produktionstid eller udnytte råvarer bedre. Der vil i dette scenarie tilflyde virksomheden økonomiske fordele i form af omkostningsbesparelser, frem for større indtægter.

I definitionen gælder det derimod at økonomiske ressourcer ikke er aktiver, hvis de ikke har de nævnte økonomiske egenskaber. Fx hvis en virksomhed køber en ny maskine, men at det efterfølgende viser sig, at maskinen ikke vil tilfalde virksomheden fremtidige økonomiske fordele, så skal de samlede udgifter for maskinen føres som omkostninger i resultatopgørelsen.

Definitionen dækker også periodeafgrænsningsposter, som fx forsikringspræmier eller forudbetalt husleje som repræsenterer økonomiske fordele for virksomheden på hver sin måde⁷.

⁷ Jens O. Elling – Finansiell rapportering s. 222-223

3.3 Definition af et Immaterielt anlægsaktiv

Immaterielle anlægsaktiver er ikke defineret i ÅRL, hvorfor at IFRS anvendes til fortolkningen. I IAS 38 defineres:

” Et immaterielt aktiv er et identificerbart, ikke-monetært aktiv uden fysisk substans”.

Kilde: IAS 38, afsnit 8

Ovenstående definition fra IAS 38 suppleres af den generelle definition af et aktiv, hvoraf at fremtidige fordele skal forventes at tilflyde virksomheden, at virksomheden skal have kontrol over aktivet og at aktivet skal opstå som resultat af historiske begivenheder.

Immaterielle aktiver er fx udviklingsprojekter, købt goodwill, patenter, varemærker mv. Det gælder dog ligesom for materielle aktiver, at værdien af immaterielle aktiver kan måles pålideligt⁸.

Når det gælder indregning og måling afviger immaterielle anlægsaktiver særligt fra materielle anlægsaktiver, på følgende områder:

1. Forbud mod indregning af visse immaterielle aktiver

Det er efter både IFRS og ÅRL ikke tilladt at indregne visse immaterielle anlægsaktiver. Dette gælder følgende internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver:

- internt oparbejdede varemærker og koncessioner,
- og internt oparbejdet goodwill.

Internt oparbejdede udviklingsprojekter kan dog indregnes som et aktiv, såfremt at specifikke indregningskriterier for et udviklingsprojekt er opfyldt. Argumentet for at internt oparbejdede udviklingsprojekter kan indregnes som et aktiv i en virksomhed er, at det med større sandsynlighed vil medføre fremtidige økonomiske fordele.

Yderligere kan følgende usynlige immaterielle anlægsaktiver heller ikke indregnes:

- Reklame- og markedsføringsaktiviteter
- Uddannelse/Oplæring af personale
- Forskning
- Opstart og etablering

2. Som hovedregel er opskrivninger ikke tilladte – Der findes dog enkelte undtagelser

Det er muligt at opskrive immaterielle anlægsaktiver såfremt at der findes et aktivt marked for køb og salg af aktivet. Disse opskrivninger bindes på en egenkapitalreserve⁹, ligesom det kendes fra materielle anlægsaktiver. Eksempler på et sådanne aktiver, kan fx være fiskekvoter eller CO₂-kvoter.

⁸ Karnov Group, Immaterielle anlægsaktiver – af Kirska Schnell Christiansen og Tem Vester Christiansen

⁹ IAS 38, afsnit 85

Immaterielle anlægsaktiver skal ved første indregning måles til kostprisen.

Kostpris defineres som følgende:

- + Anskaffelsessum hvis anskaffet eksternt, eller kostpris hvis erhvervet/produceret internt
- + Direkte omkostninger medgået frem til tidspunktet for ibrugtagning.
- + IPO på egen fremstillede aktiver (Gælder for virksomheder i regnskabsklasse C-D)
- + Evt. finansieringsomkostninger

Kilde Egen tilvirkning, med udgangspunkt i EY indsigt i årsregnskabsloven side 554 - 2017/18

Indregningen foretages ved erhvervelses-, opstarts-, ikrafttrædelses- eller opstartstidspunktet. For at indregningen kan ske skal aktivet opfylde definitionen på et immaterielt anlægsaktiv, ligesom at indregningskriterierne skal være opfyldt¹⁰.

Indregningskriterierne¹¹:

- Aktivets kostpris kan måles pålideligt
- Aktivet skal være under virksomhedens kontrol
- Det skal være sandsynligt at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden.

Herefter måles aktivet til kostpris med fradrag for af-og nedskrivninger. Den generelle behandling af et immaterielt anlægsaktiv vil ikke blive yderligere behandlet i dette afsnit, men vil i stedet behandles specifikt for udviklingsprojekter i afsnit 3.6.

3.4 Definition af forsknings- og udviklingsomkostninger

I det følgende afsnit bliver der givet en grundlæggende definition af hvad der forstås ved forskning og udvikling, da sondringen mellem disse er fundamental for den regnskabsmæssige behandling.

3.4.1 Forskning

Der findes ikke en specifik regnskabsmæssig definition på hvad forskning er, men i IAS 38 er der givet følgende eksempler på hvad forskningsaktiviteter kan være:

"a) aktiviteter, som har til formål at indhente ny viden

b) søgen efter og evaluering og endelig udvælgelse af forskningsresultaters anvendelsesmuligheder og anden viden

c) søgen efter alternative materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser, og

d) udformning, design, evaluering og endelig udvælgelse af mulige alternativer til nye eller forbedrede materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser".

Kilde: IAS 38 afsnit 56

¹⁰ IAS 38, afsnit 18

¹¹ IAS 38, afsnit 21

Forskning handler altså om at indhente ny viden på et ikke belyst område, uden nødvendigvis at skabe noget nyt. Fokus ligger på det opdagende, observerende samt årsagsforklarende og derved ikke på formålet og det nyskabende.

3.4.2 Udvikling

Udvikling tager typisk sit afsæt i de resultater den tidligere foretaget forskning har belyst, eller i en anden form for tilgængelig viden. Det kan fx være forbedring af produkter, systemer, materialer eller en tjenesteydelse forud for den erhvervsmæssige anvendelse påbegyndes¹².

Ligesom med forskning findes der ikke en entydig definition på hvad udvikling er i en regnskabsmæssig forstand, men i IAS 38 er følgende eksempler nævnt:

- "a) design, opførelse og testning af prototyper og modeller før produktion og anvendelse*
- b) design af værktøj, opspændingsværktøj, støbformer og stempler, der indebærer ny teknologi*
- c) design, opførelse og drift af et forsøgsproduktionsanlæg, hvis størrelsesorden ikke er økonomisk rentabel for erhvervsmæssig produktion, og*
- d) design, opførelse og testning af et valgt alternativ til nye eller forbedrede materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser".*

Kilde: IAS 38 afsnit 59

3.5 Regnskabsmæssig behandling af forskningsaktiviteter

3.5.1 Første indregning

Omkostninger som vedrører forskning må ikke indregnes i balancen, men skal i stedet føres som omkostning i resultatopgørelsen i takt med at disse afholdes. Disse forskningsaktiviteter anses nemlig ikke for at være et aktiv, da de ikke opfylder indregningskriteriet om at sandsynlige fremtidige økonomiske fordele vil tilgå virksomheden¹³. Ud fra forskningsresultaterne alene kan det være svært at påvise, at der er et latent marked og et produkt som kan sælges, eller at resultaterne på anden vis kan give direkte økonomiske fordele fx via besparelser eller effektivisering.

Kigger man på de andre elementer som skal være opfyldt, skal en virksomhed have kontrol over aktivet, ligesom at det skal være identificerbart.

Kontrol af et immaterielt aktiv defineres som virksomhedens evne til at begrænse andres adgang til aktivet, herunder de fremtidige økonomiske fordele. Dette sker normalt i form af patenter eller anden juridisk ret-tighed. Dette er dog ikke et krav, så virksomheden kan kontrollere adgangen til de økonomiske fordele på anden vis¹⁴. Denne betingelse kan derfor i flere tilfælde opfyldes ved, at virksomheden fx laver klausuler eller anden kontrakt vedrørende forskningsaktiviteten.

¹² Jens O. Elling – Finansiell rapportering s. 239

¹³ IAS 38 afsnit 54 og 55

¹⁴ IAS 38 afsnit 13

Med identificerbarhed menes der hvorvidt et aktiv kan udskilles separat fra virksomheden, med en dertilhørende kontrakt eller et identificerbart aktiv/forpligtelse, og kan overdrages, sælges, udlejes, udveksles eller gives licens til¹⁵. Dette vurderes muligt at overholde i henhold forskningsomkostninger, da disse kan separeres og sælges, udveksles mv.

Selvom flere af de ovennævnte indregningskriterier er overholdt for et immaterielt anlægsaktiv, er der altså ikke mulighed for aktivering, begrundet med at kriteriet om fremtidige økonomiske fordele ikke kan opfyldes.

På denne baggrund føres forskningsomkostninger direkte i resultatopgørelsen i det regnskabsår hvor de afholdes. Der sker således ingen efterfølgende indregning og måling i balancen, hvorfor at der ikke forekommer afskrivninger samt behandling af problemstillingen omkring nedskrivning, brugstid mv. i det følgende afsnit.

3.6 Regnskabsmæssig behandling af udviklingsaktiviteter

3.6.1 Første indregning

Udover de generelle krav til indregning og første måling af immaterielle anlægsaktiver, skal internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver herunder udviklingsprojekter, opfylde nogle yderligere krav for at kunne indregnes i balancen. Årsagen til disse forøgede foranstaltninger skyldes problemer med at opfylde alle indregningskriterierne. Det omhandler særligt kriterierne om hvornår der foreligger et identificerbart aktiv, som kan skabe fremtidige økonomiske fordele for en virksomhed, samt opgørelsen af en pålidelig kostpris. Udfordringerne ved opgørelsen af kostprisen vedrører særligt sondringen mellem at adskille omkostninger til udviklingsprojektet fra vedligeholdelsesomkostninger, internt oparbejdet goodwill samt den daglige drift¹⁶.

De yderligere krav der stilles til at indregne et udviklingsprojekt, består af 6 punkter som alle skal opfyldes, for at en virksomhed kan indregne et udviklingsprojekt i balancen. Hvis blot ét af disse kriterier ikke opfyldes, skal de medgående omkostninger føres i resultatopgørelsen.

Ser man på de 6 nedenstående kriterier lægges der i høj grad vægt på regnskabsmæssige skøn fra ledelsens side. Flere af disse punkter vil alt andet lige i langt hovedparten af tilfældene være opfyldt, da en virksomhed logisk set ikke vil påbegynde et udviklingsprojekt, hvis ikke den havde muligheden, hensigten og evnen til at færdiggøre dette.

¹⁵ IAS 38 afsnit 12

¹⁶ IAS 38 afsnit 51

Et udviklingsprojekt skal udelukkende indregnes, hvis virksomheden kan dokumentere at alle følgende indregningskriterier er opfyldt:

- a) *"den tekniske mulighed for at færdiggøre det immaterielle aktiv, således at det kan anvendes eller sælges*
- b) *dens hensigt at færdiggøre det immaterielle aktiv og anvende eller sælge det*
- c) *dens evner til at anvende eller sælge det immaterielle aktiv*
- d) *hvordan det immaterielle aktiv vil frembringe sandsynlige fremtidige økonomiske fordele. Virksomheden kan blandt andet dokumentere eksistensen af et marked for producerede enheder fra det immaterielle aktiv eller selve det immaterielle aktiv eller, hvis det skal anvendes internt, nytteværdien af det immaterielle aktiv*
- e) *tilgængeligheden af tilstrækkelige tekniske, økonomiske og andre ressourcer til at færdiggøre udviklingen og til at anvende eller sælge det immaterielle aktiv*
- f) *dens evne til pålideligt at måle de omkostninger, der kan henføres til det immaterielle aktiv i løbet af dets udvikling."*

Kilde: IAS 38 afsnit 57

Evnen til at færdiggøre og anvende et udviklingsprojekt, kan dokumenteres fx i form af planer over de nødvendige tekniske-, økonomiske- samt andre ressourcer der skal benyttes hertil. Yderligere skal virksomheden være i stand til at påvise, hvordan den sikre og skaffer disse ressourcer. De økonomiske ressourcer som anvendes, kan eksempelvis være et lån fra en ekstern långiver og tilgængeligheden heraf kan dokumenteres ved en tilkendegivelse fra långivers side, om vilje til at finansiere projektet¹⁷.

Punktet vedrørende de fremtidige økonomiske fordele, kan være vanskelige at opfylde for virksomhederne i praksis. Dette gælder især produkter som benytter en hidtidig ukendt funktionalitet, i forhold til hvad der kendes i dag. Dette skyldes den simple årsag at for at kunne aktivere et udviklingsprojekt, skal der være en forventet fremtidig pengestrøm, der er større eller tilsvarende den aktiverede sum. Fremtidige økonomiske fordele kan også være en besparelse af både økonomisk- samt tidsmæssig karakter, og kan opfylde kriteriet hvis dette kan sandsynliggøres¹⁸.

Når det kommer til en pålidelig måling af omkostninger, skal der for et udviklingsprojekt oprettes et særskilt registreringssystem, som troværdigt kan allokere de relevante omkostninger til projektet. Systemet kan bl.a. indeholde forretningsplaner, budgetter, processer, procedurer mv. som sikrer validitet, nøjagtighed og fuldstændighed¹⁹. På denne baggrund er det derfor essentielt at vide hvilke omkostninger som kan indgå.

3.6.2 Kostpris

Immaterielle anlægsaktiver og derved også udviklingsprojekter, bliver ved først indregning målt til kostpris²⁰. Med kostpris forstås de samlede omkostninger som er afholdt fra det tidspunkt, hvor et immaterielt anlægsaktiv kan indregnes. Altså når det vurderes sandsynligt at fremtidige økonomiske fordele vil tilgå

¹⁷ IAS 38 afsnit 61

¹⁸ Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS", Side 1138

¹⁹ Indsigt i årsregnskabsloven – EY's praktiske guide til forståelse af loven 2017/18, side 248/249

²⁰ IAS 38 afsnit 24

virksomheden, kostprisen kan måles pålideligt og når ledelsens har udfærdiget sit bedste skøn over de økonomiske forhold, ud fra rimelige og dokumenterbare forudsætninger. Omkostninger som forekommer før tidspunktet hvor et immaterielt anlægsaktiv kan aktiveres, skal føres som en omkostning i resultatopgørelsen. Der er efterfølgende ikke mulighed for at disse omkostninger kan blive tillagt kostprisen på udviklingsaktivitet²¹.

I kostprisen indgår kun alle de såkaldte nødvendige omkostninger, som direkte er forbundet med at oprette, fremstille og forberede aktivet, frem til at dette kan anvendes til formålet som ledelsen har planlagt. Når den af ledelsen ønskede stand på udviklingsaktivet er opnået, ophører indregningsmulighederne af efterfølgende omkostninger til aktivets værdi. Derfor skal omkostningerne som vedrører brugen eller overflytningen af aktivet, ikke tillægges balanceværdien men derimod føres som en omkostning i resultatopgørelsen.

Omkostninger til materialer og tjenesteydelser som er benyttet til udarbejdelsen af udviklingsaktivet, er eksempler på direkte forbundne omkostninger som kan aktiveres. I kostprisen indgår ydermere omkostninger til registreringsgebyrer som vedrører juridiske rettigheder og afskrivninger på eventuelle patenter og licenser, som bliver benyttet til at oparbejde udviklingsaktivet. Derudover er de direkte forbundne personaleomkostninger også en del heraf²². Det er derfor vigtigt at der laves et registreringsystem som pålideligt kan måle medgåede omkostninger jf. forrige afsnit. Ved den rette benyttelse af sådan et system, sikres det på bedst mulig vis at kun relevante personaleomkostninger er medtaget. Systemet skal være af sådan en karakter, at det er muligt at registrere helt ned på det enkelte udviklingsaktivitetsniveau. Der stilles derfor særlige krav til de tidsregistrerende medarbejdere, om kun at registrerer arbejdshandlinger som udelukkende vedrører udviklingsprojektet og ikke kan bruges andre steder i virksomheden.

Ser man på omkostninger som ikke kan tillægges i kostprisen på et udviklingsprojekt, er det relevant at nævne salgs- og administrationsomkostninger som er medgået til aktivet, men som ikke direkte kan henføres til forberedelsen af aktivet til det tages i brug. Det samme gør sig ligeledes gældende for indirekte produktionsomkostninger. Hvis der bliver identificeret tab som skyldes ineffektivitet i udviklingsprocessen eller der opstår et driftstab i den indledende periode inden aktivet når den planlagte indtjening, kan dette heller ikke tillægges kostprisen. Ydermere kan omkostninger til uddannelse af medarbejdere i forbindelse med et udviklingsprojekt, ikke tillægges kostprisen²³.

3.6.3 Bindingskravet

I ÅRL stilles der krav om at der skal bindes et beløb direkte på reserven for udviklingsomkostninger på egenkapitalen, som er tilsvarende det beløb som indregnes som et aktiv i balancen. Kravet gælder dog udelukkende for udviklingsomkostninger som første gang indregnes i balancen, i det regnskabsår som starter den 1. januar 2016 eller senere. I IAS 38 stilles der derimod ikke krav om en binding på egenkapitalen. Det er dog bindingskravet der gør sig gældende for de danske virksomheder som aflægger regnskab efter IFRS-standarderne²⁴.

²¹ IAS 38 afsnit 65 og 71

²² IAS 38 afsnit 30, 66 og 67

²³ IAS 38 afsnit 67

²⁴ ÅRL § 83 stk. 2 og kapitel 25 (Ikrafttræden og overgang) § 7

3.6.4 Efterfølgende måling

Efter første indregning i balancen er der to metoder til måling af immaterielle anlægsaktiver, og dermed udviklingsprojekter – omvurderingsmodellen og kostprismodellen.

3.6.4.1 Omvurderingsmodellen

Omvurderingsmodellen måler efter første indregning det immaterielle anlægsaktiv til en omvurderet værdi, i form af dagsværdien på tidspunktet for omvurderingen, med fradrag for efterfølgende akkumulerede af- og nedskrivninger. I forbindelse med værdiansættelse til dagsværdi er det et krav, at denne opgøres med henvisning til et aktivt marked. Yderligere skal der ske omvurderinger i sådanne en hyppighed, at aktivets regnskabsmæssige værdi på balancedagen ikke i væsentlig grad afviger fra dagsværdien²⁵.

”Et aktivt marked er et marked, hvor alle følgende betingelser er opfyldt:

- a) de varer, som handles på det pågældende marked, er homogene*
- b) villige købere og sælgere kan normalt findes til enhver tid, og*
- c) priserne er tilgængelige for offentligheden.”*

Kilde: IAS 38 afsnit 8

Det er sjældent at der findes immaterielle anlægsaktiver som jf. ovenstående definition, har et aktivt marked. Dette forekommer dog eksempelvis ved fiskerirettigheder og produktionskvoter, men gælder fx ikke ved patenter, varemærker samt rettigheder til musik og film. Generelt forhandles kontrakterne om immaterielle anlægsaktiver mellem individuelle parter, hvilket gør at priserne sjældent er tilgængelige for offentligheden²⁶.

På baggrund af ovenstående samt det faktum at udviklingsaktiver må anses som unikke, samt ikke handles på et aktivt marked, bliver omvurderingsmodellen ikke yderligere omtalt i denne opgave.

3.6.4.2 Kostprismodellen

Kostprismodellen måler et udviklingsprojekt til kostpris med fradrag for akkumulerede afskrivninger og eventuelle akkumulerede tab ved værdiforringelse²⁷.

I de kommende afsnit vil der med udgangspunkt i kostprismodellen, blive gennemgået afskrivninger, nedskrivninger, nedskrivningstest samt udrangering og afhændelse af et udviklingsprojekt.

3.6.5 Afskrivninger

Immaterielle aktiver skal efter IFRS ikke altid afskrives. Det er den enkelte virksomheds egen vurdering af den forventet brugstid af aktivet, som danner grundlag herfor. Hvis virksomheden ikke er i stand til at fastsætte brugstiden på baggrund af analyse af relevante faktorer, skal brugstiden anses for værende uendelig²⁸. I sådanne tilfælde skal der i stedet for afskrivninger ske en årlige nedskrivningstest. Behandling af nedskrivningstest vil blive gennemgået senere i afsnit 3.6.7. Efter ÅRL skal der fastsættes en brugstid, og såfremt at denne ikke kan skønnes pålideligt, fastsættes brugstiden til 10 år. Dette anses for et yderligere

²⁵ IAS 38 afsnit 75

²⁶ IAS 38 afsnit 78

²⁷ IAS 38 afsnit 74

²⁸ IAS 38 afsnit 88

krav, hvorfor at danske virksomheder som aflægger regnskab efter IFRS-standarderne, skal opfylde dette krav²⁹.

Det afskrivningsberettigede beløb for et udviklingsaktiv hvor brugstiden kan fastsættes, skal afskrives systematisk over brugstiden. Afskrivningen af et udviklingsaktiv påbegyndes når aktivet er i en sådan stand, at det kan udføre den anvendelse som ledelsen har planlagt. Afskrivningerne skal ophøre når virksomhedens formål er at sælge aktivet eller når aktivet ikke længere indregnes. Afskrivningerne skal afspejle det mønster som forventes at de fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden. Afskrivninger kan ske lineært, efter saldometoden eller efter antal producerede enheder, men kan mønsteret ikke fastlægges pålideligt, skal der anvendes den lineære afskrivningsmetode. Som hovedregel føres afskrivninger på et udviklingsaktiv som en omkostning i resultatopgørelsen. Der kan dog afviges fra hovedreglen, hvis aktivet indgår til produktion af et andet aktiv. Det kan eksempelvis ske hvis udviklingsprojektet resulterer i at der kan fremstilles et nyt salgbart produkt. I sådanne tilfælde vil afskrivningerne på udviklingsaktiver tilgå som en del af anskaffelsessummen/kostprisen, på det nye aktivs regnskabsmæssige værdi³⁰.

Når brugstiden skal opgøres for et udviklingsaktiv, er der mange forhold som skal tages med i betragtning. Det kan være objektive forhold som fx offentlige tilgængelige lister, karakteristiske produktlivscyklusser eller oplysninger omkring brugstid for tilsvarende immaterielle anlægsaktiver med samme formål. Andre forhold kan fx være den teknologiske forældelse af udviklingsaktivet, branchestabiliteten og ændringer i efterspørgslen i branchen hvor aktivet er hjemmehørende. Ligeledes er det relevant at medtage potentielle konkurrenters modsvar på færdiggørelsen af udviklingsaktivet, og hvordan det vil påvirke efterspørgslen og levetiden af aktivet. Nødvendigheden, forbruget af vedligeholdelsesomkostninger samt den hensigt og evne virksomheden har til at sikre forventede fremtidige økonomiske fordele, spiller også ind i vurderingen. Ligeledes må den forventede periode, hvor virksomheden har fysisk og juridisk kontrol over udviklingsaktivet indgå i den skønnede brugstid, fx udløbsdatoen på en given kontrakt. Desuden skal brugstiden på andre aktiver, som påvirker et pågældende udviklingsaktives brugstid, tages med i vurderingen³¹. Disse oplyste punkter er ikke en udtømmende liste, men forhold som bør indgå i ledelsens skøn for bestemmelse af brugstiden.

For at kunne fastsætte afskrivningsgrundlaget skal restværdien efter afskrivningsperioden findes. Restværdien for et udviklingsaktiv med begrænset brugstid er som udgangspunkt nul. Det er dog muligt at benytte en anden restværdi, hvis en tredjepart har forpligtet sig til at købe udviklingsaktivet, når brugstiden udløber. Ellers skal der foreligge et aktivt marked, hvor restværdien kan opgøres og det er sandsynligt at markedet stadigvæk vil eksistere når brugstiden for udviklingsaktivet ender³².

Afskrivningsgrundlag =

+ Kostpris

- Restværdi

- Eventuelle nedskrivninger/opskrivninger

Kilde: IAS 38, afsnit 8

²⁹ ÅRL § 42 stk. 3

³⁰ IAS 38 afsnit 97-99

³¹ IAS 38 afsnit 90

³² IAS 38 afsnit 100

Både restværdien og afskrivningsperioden skal som minimum gennemgås årligt på balancedagen. Dette gælder også udviklingsaktiver hvor brugstiden ikke kan bestemmes (uendelig brugstid), da der kan forekomme begivenheder i regnskabsårets løb, der ændre ved forudsætningerne for brugstiden. Forekommer der ændringer i afskrivningsmetoden, afskrivningsperioden eller restværdien af et udviklingsaktiv, skal dette behandles som en ændring i regnskabsmæssige skøn og skal derfor beskrives i den anvendte regnskabspraksis³³.

3.6.6 Nedskrivninger

Et udviklingsaktiv kan også værdiforringes på andre måder end ved systematiske afskrivninger, nemlig ved nedskrivning. Nedskrivninger kan opstå som følge af hændelser eller forhold som gør, at der er sket en værdiforringelse af den regnskabsmæssige værdi for et udviklingsaktiv.

For behandling af nedskrivning henviser IAS 38 til IAS 36 - Værdiforringelse af aktiver. Med henblik herpå, vil dette gennemgås i nedenstående afsnit.

IAS 36 har til formål at sikre virksomheder ikke måler deres aktiver til en værdi, som er større end genindvindingsværdien. Såfremt et udviklingsaktiv har en regnskabsmæssig værdi som er højere end genindvindingsværdien, er der sket en værdiforringelse og der skal foretages en nedskrivning til denne værdi³⁴.

”Genindvindingsværdien af et aktiv eller en pengestrømsfrembringende enhed er det højeste af dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger og nytteværdien.”

Kilde: IAS 36 afsnit 6

Hvis definitionen af genindvindingsværdien brydes ned i mindre stykker for forståelsen, kan man starte med at definere ”et aktiv eller en pengestrømsfrembringende enhed”. Som udgangspunkt skal genindvindingsværdien opgøres for et enkelt aktiv, medmindre det ikke skaber nogen pengestrømme eller ikke kan adskille pengestrømmene fra virksomhedens andre aktiver. Den mindste gruppe af aktiver som kan identificeres, skabe pengestrømme og er uafhængige af andre aktiver, er betegnet som en pengestrømsfrembringende enhed. Den pengestrømsfrembringende enhed benyttes ikke hvis, dagsværdien af aktiver med fradrag for salgsomkostninger kan opgøres, og er højere end den regnskabsmæssige værdi. Den pengestrømsfrembringende enhed skal ikke benyttes hvis nytteværdien skønnes at være tæt på dagsværdien med fradrag for salgsomkostninger³⁵.

Hvis man skal konkretiseres det pengestrømsmæssige aspekt på udviklingsaktiver, er det ikke i alle tilfælde hvor der er målbare pengestrømme. Hvis der sker forbedring af de i IAS 38 afsnit 59 nævnte materialer, anordninger, produkter, processer, systemer eller tjenesteydelser, er det ikke nødvendigvis muligt at kunne lave en pålidelig måling eller identificere pengestrømmene. I andre tilfælde hvor der kommer et konkret produkt i produktion og salg, er det alt andet lige lettere at opgøre og måle fortjenesten pålideligt i form af eksempelvis dækningsbidraget.

³³ IAS 38 afsnit 97, 102 og 104

³⁴ IAS 36 afsnit 1

³⁵ IAS 36 afsnit 6 og 22

Den næste del af genindvindingsværdisdefinitionen er "dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger". Dagsværdien er det beløb som aktivet kan sælges til hos en uafhængig tredjepart, med fradrag for de omkostninger der kan være forbundet med salget. Den mest pålidelig dokumentation på dagsværdien er en bindende underskrevet salgsaftale, men hvis dette ikke er tilfældet, kan nylige transaktioner af lignende aktiver danne grundlag for værdiansættelsen. Afhændelsesomkostninger som fratrækkes fra dagsværdien, kan være af juridiske karakter, transaktionsafgifter, fjernelses-/nedtagelsesomkostninger eller omkostninger til at gøre aktivet salgsklart³⁶.

Sidste led i definitionen er "nyttéværdien", som er nutidsværdien af de fremtidige pengestrømme for aktivet eller den pengestrømsfrembringende enhed, forventes at skabe. I beregningen skal der indgå et skøn af de fremtidige pengestrømme, og om der forventes mulige ændringer af disse. Dernæst skal den tidsmæssige værdi af pengestrømmene ud fra den gældende risikofrie markedsrente opgøres, med tillæg af prisen for usikkerheden som er tilknyttet aktivet (risikopræmie). Ydermere skal andre faktorer medtages som markedsdeltagere vil tillægge værdi, i forbindelse med prisfastsættelsen af de fremtidige pengestrømme. Dette kunne eksempelvis være likviditet.

Den risikofrie rente tillagt risikopræmien danner grundlag for diskonteringsraten der anvendes som afkastkrav for de fremtidige pengestrømme. Afkastkravet skal afspejle det afkast investorer vil kræve, ud fra den risiko som er forbundet ved investeringen, med henblik på en markedsvurdering af den tidsmæssige værdi af pengestrømmene³⁷.

Ledelsen skal i opgørelsen af sit skøn på de fremtidige pengestrømme anvende rimelige og dokumenterbare forudsætninger, baseret på pengestrømsprognoser. Disse bør indeholde ledelsens mest pålidelige skøn, over de økonomiske omstændigheder for aktivet, i den resterende del af brugstiden. Såfremt det er muligt at benytte ekstern dokumentation, skal denne tillægges mest vægt. Prognoserne skal bygge på de seneste budgetter eller fremskrivninger over en fremtidig periode, der som udgangspunkt maksimalt må være 5 år, medmindre der på sagligt vis kan argumenteres for et længere tidsinterval. Hvis der ikke er et budget for hele perioden som pengestrømsprognosen dækker, skal der anvendes en stabil eller faldende vækstrate for den efterfølgende periode. Vækstraten må maksimalt være den gennemsnitlige langsigtede vækstrate på produkter, brancher, markeder eller lande hvor virksomheden har sine aktiviteter. Der kan dog bruges en stigende eller højere vækstrate, hvis denne kan understøttes. Det skal dog pointeres at virksomheden ikke må tilregne pengestrømme fra fremtidige forbedringer, omstruktureringer eller andre tiltag som vil ændre aktivets ydeevne³⁸.

I IFRS 13 bliver udvælgelsen af dagsværdimetoder omtalt under det såkaldte dagværdihierarki³⁹. Dette inddeler måder at måle dagsværdien på i flere niveauer, hvor man som regnskabsaflægger skal tilstræbe at nå det højest mulige niveau. De højest mulige niveauer findes ved markedspriser for tilsvarende eller lignende aktiver, som med andre ord kan oversættes til dagsværdi. Hvis det ikke er muligt at opgøre aktivet pålideligt, kan kapitalværdiberegningsmodeller benyttes. I praksis benyttes ofte DCF-modellen (Discounted

³⁶ IAS 36 afsnit 6 og 25-28

³⁷ IAS 36 afsnit 6, 30, 31 og 56

³⁸ IAS 36 afsnit 33

³⁹ IFRS 13 afsnit 72 - 90

Cash Flow), som tilbagediskonterer fremtidige pengestrømme til nutidsværdien, hvilket svarer til nytteværdien⁴⁰.

3.6.7 Nedskrivningstest

Såfremt at genindvindingsværdien er lavere end den regnskabsmæssige værdi på et udviklingsaktiv, skal der som foregående afsnit har klargjort, ske nedskrivning. De tiltag der er i forbindelse med identifikation, kontrol af nedskrivningsbehov mv., bliver omtalt som nedskrivningstest.

Virksomheder skal hvert år på balancedagen vurdere, om der er indikationer på værdiforringelse af deres udviklingsprojekter. Såfremt dette er tilfældet, skal der ske en nedskrivningstest og virksomheden skal skønne genindvindingsværdien. En vurdering af om der forekommer indikationer på værdiforringelse, er som udgangspunkt tilstrækkelig for færdigudviklede udviklingsprojekter med bestemt brugstid. Derimod skal der for færdigudviklede udviklingsaktiver med uendelig brugstid og udviklingsaktiver under udvikling, foretages en årlig nedskrivningstest⁴¹.

Hvad forstås ved indikationer på værdiforringelse? IAS 36 giver nogle betragtninger der som minimum skal indgå i vurderingen:

”Eksterne informationer

- a) *aktivets markedsværdi er i regnskabsåret faldet væsentligt mere end det fald, som må forventes med tiden eller som følge af normal anvendelse*
- b) *væsentlige ændringer, som har påvirket virksomheden negativt, er sket i regnskabsåret eller vil ske inden for en overskuelig fremtid i de teknologiske, markedsmæssige, økonomiske eller juridiske rammer for virksomhedens aktiviteter eller på det marked, hvor aktivet anvendes*
- c) *markedsrenter eller andre markedsbaserede afkastmål er steget i regnskabsåret, og det er sandsynligt, at disse stigninger vil påvirke den diskonteringsrate, der er anvendt ved beregningen af aktivets nytteværdi, og reducere aktivets genindvindingsværdi væsentligt*
- d) *den regnskabsmæssige værdi af virksomhedens nettoaktiver er større end dens samlede kursværdi”.*

Kilde: IAS 36 afsnit 12

Indikationerne fra de eksterne informationer er altså ændringer af forhold, som virksomheden er ude af stand til at påvirke. Det omhandler ændringer i de forudsætninger som vedrører virksomheden i form af markedsmæssige forhold, lovgivning, ny teknologi, finansiering og afkastmål.

Der nævnes i IAS 36 også interne informationer som bør tages i betragtning:

⁴⁰ Indsigt i årsregnskabsloven – EY's praktiske guide til forståelse af loven 2017/18, side 81/82

⁴¹ IAS 36 afsnit 9-11

”Interne informationer

- e) der foreligger dokumentation for ukurans eller fysisk skade på et aktiv*
- f) væsentlige ændringer, som påvirker virksomheden negativt, er sket i regnskabsåret eller forventes at ske inden for en overskuelig fremtid, i det omfang eller i forhold til den måde, hvorpå aktivet anvendes eller forventes anvendt. Disse ændringer omfatter manglende udnyttelse af et aktiv, planer for ophør eller omstrukturering af den aktivitet, aktivet tilhører, eller planer om afhændelse af aktivet før det hidtidige forventede tidspunkt, og revurdering af et aktivs brugstid som begrænset i stedet for uendelig*
- g) der foreligger dokumentation fra den interne rapportering, som indikerer, at aktivets ydeevne er eller vil blive lavere end forventet.”*

Kilde: IAS 36 afsnit 12

Indikationerne fra de interne informationer omhandler forhold, som kræver insiderviden fra virksomheden. Det vedkommer viden om ukurans af fysiske aktiver, eller anden form for dokumentation på, at et aktiv ikke lever op til forventningerne. Andre relevante interne informationer kunne bestå af planer og handlinger som ledelsen har til hensigt at udføre, som kan have direkte indvirkning på fx et udviklingsaktiv som er under udførelse, der bliver opgivet.

De oplyste punkter for interne og eksterne informationer i IAS 36 er ikke en udtømmende liste, men som nævnt forhold der skal indgå i vurderingen af indikation på værdiforringelse. Hvis en virksomhed benytter eller identificere andre relevante forhold til test af værdiforringelse, skal disse ligeledes resultere i en opgørelse af aktivets genindvindingsværdi⁴².

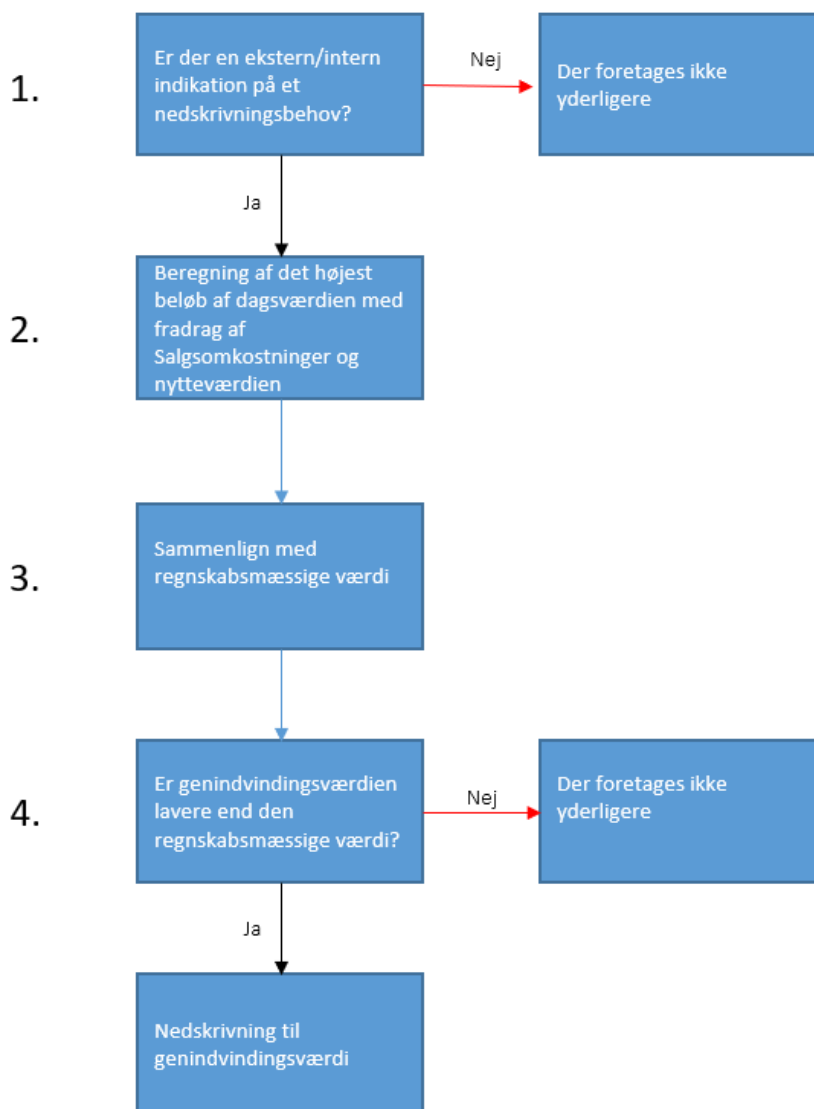
Ser man på en praktisk tilgang til en nedskrivningstest, kan der efter stillingtagen til om der er indikationer på værdiforringelse, benyttes figur 2 til at teste behovet for en eventuel nedskrivning.

I det første trin i figuren skal det vurderes om der er indikationer for nedskrivningsbehov, og hvis dette ikke er tilfældet, foretages der ikke yderligere. Såfremt der er indikationer på nedskrivningsbehov, tages næste trin i figuren i brug.

Trin 2 omhandler opgørelse af genindvindingsværdien, som er den højeste af nytteværdien og dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger. Det er ikke nødvendigvis altid et krav at opgøre både dagsværdien og nytteværdien, da der i det tilfælde hvor dagværdien er højere end den regnskabsmæssige værdi, ikke er behov for at beregne nytteværdien. Dette begrundes ved at blot én af disse værdier skal udgøre mindst den samme værdi som den regnskabsmæssige.

⁴² IAS 36 afsnit 13

Figur 2: Identifikation af nedskrivningsbehov

Kilde Egen tilvirkning, med udgangspunkt i EY indsigt i årsregnskabsloven side 386 og PWC regnskabshåndbogen side 284

Når genindvindingsværdien er fundet, skal denne sammenlignes med den regnskabsmæssige værdi. Hvis genindvindingsværdien er større eller tilsvarende den regnskabsmæssige værdi, er der ikke behov for nedskrivning. Er den regnskabsmæssige værdi derimod større end genindvindingsværdien, skal der foretages nedskrivning til denne værdi. Tabet ved værdiforringelsen skal indregnes i resultatopgørelsen som en nedskrivning, straks efter at denne er konstateret⁴³.

Efter nedskrivning af et udviklingsaktiv, skal de fremtidige afskrivninger revurderes og tilpasses. Det sker ved en systematiske allokering af ændringen på den regnskabsmæssige værdi over den resterende del af udviklingsaktivet brugstid. Yderligere kan nedskrivningen også påvirke en eventuel udskudt skat på udviklingsaktivet, som ligeledes regnskabsmæssigt skal reguleres⁴⁴.

⁴³ IAS 36 afsnit 60

⁴⁴ IAS 36 afsnit 63 og 64

Når der har været foretaget nedskrivninger, skal der de efterfølgende regnskabsår tages stilling til, om der er indikationer på at disse tab ikke længere eksisterer, eller er blevet reduceret. Det er de samme indikationer fra IAS 36 afsnit 12, som blev nævnt tidligere i dette afsnit, der bruges til at vurdere om værdiforringelsen ikke længere er til stede. I de tilfælde hvor det vurderes at der ikke længere er grundlag for en tidligere foretaget nedskrivning, skal denne tilbageføres ved indtægtsførelse i resultatopgørelsen, som neutralisere eller minimere tidligere års tab. Der skal ydermere igen tages stilling til ændringer i brugstid, afskrivningsmængde og -metode samt restværdi⁴⁵.

Såfremt der i regnskabsårets løb er sket nedskrivninger, skal der overholdes nogle oplysningskrav. Der skal bl.a. oplyses beløbet for nedskrivningen som er indregnet i resultatopgørelse, samt i hvilken post disse er medtaget. Dette gælder også tilbageførelsen af tidligere års nedskrivninger. Det skal desuden præciseres hvilke begivenheder og omstændigheder, som er årsagen til værdiforringelsen eller tilbageførelsen i regnskabsåret⁴⁶.

3.6.8 Afhændelse og udrangering

Det sidste stadie i et udviklingsprojekts levetid er, når det ikke længere er i brug eller i en virksomheds besiddelse.

Et udviklingsprojekt skal ikke længere indregnes i balancen, når der enter sker et salg af aktivet, eller når det ikke længere forventes at indbringe fremtidige økonomiske fordele ved salg eller brugen heraf⁴⁷.

Den sidste del af ovenstående forudsætning for ophør af indregningen af udviklingsaktiver, vedrører et stop i de fremtidige økonomiske fordele. Denne del berører begrebet udrangering, dvs. kassering, af et udviklingsaktiv. Dette behandles som nævnt i forrige afsnit, med henvisning til IAS 36 afsnit 60, som et tab ved værdiforringelse, og skal indregnes straks i resultatopgørelsen.

Ved et salg af et udviklingsaktiv opgøres den regnskabsmæssige avance, som forskellen mellem det netto-provenu der modtages ved salget og den bogførte værdi. Indregning i resultatopgørelsen skal foretages på det tidspunkt, hvor udviklingsaktivet ikke længere indregnes i balancen. Fortjeneste på salg af udviklingsaktiver må ikke klassificeres som omsætning i regnskabet. IAS 38 henviser i stedet til IAS 18 – Omsætning, til brug for indregning af avancen⁴⁸.

3.6.9 Oplysninger og præsentation i regnskabet

IAS 38 har nogle generelle oplysningskrav som skal medtages i årsrapporten for immaterielle anlægsaktiver og udviklingsprojekter. Ser man på hvilket steder i årsrapporterne disse oplysninger kan gives til regnskabsbrugere, vil det typisk være i ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis og i noterne.

Ledelsesberetning

For IFRS-aflæggere er der ikke noget lovkrav omkring udarbejdelsen af en ledelsesberetning i årsrapporten, men blot et krav om et retvisende billede af den finansielle stilling, indtjening og pengestrømme. IAS 1 – Præsentation af årsregnskaber giver dog nogle forslag til punkter, som kan indgå i en ledelsesberetning. Her

⁴⁵ IAS 36 afsnit 109-113 og 119

⁴⁶ IAS 36 afsnit 126 og 130

⁴⁷ IAS 38 afsnit 112

⁴⁸ IAS 38 afsnit 113 og 114

fremgår det bl.a. at vigtige faktorer for indtjening, ændringer i omverden som påvirker virksomheden, finansieringskilder og poster i balancen som er indregnet efter andre end IFRS-standarderne, kan oplyses⁴⁹.

I modsætning til IFRS-standarderne er det et lovkrav, for danske virksomheder som aflægger deres årsrapport efter IFRS at udarbejde en ledelsesberetning⁵⁰. Ledelsesberetningen skal beskrive virksomhedens væsentligste aktiviteter og om eventuelle ændringer af disse, samt virksomhedens økonomiske forhold. Der er flere specifikke krav, samt forhold der afhænger af hvilke regnskabsposter og omstændigheder som påvirker virksomheden. Disse generelle forhold vil ikke blive gennemgået dybere i denne opgave. Specifikt vedrørende forskning og udvikling skal en virksomhed såfremt det er relevant, beskrive deres forsknings- og udviklingsaktiviteter. I forlængelse heraf skal der gives en beskrivelse af eventuelle usikkerheder ved indregning og måling, hvilket fx kan gøre sig gældende ved skøn fra ledelsens side i henhold til udviklingsprojekter⁵¹.

Hvis der er ændringer i ledelsen skøn skal det ligeledes oplyses hvad ændringen vedrører, samt med hvilken beløbsmæssige størrelse denne regulering udgør. Videremere skal det oplyses hvilke væsentlige konsekvenser ændringen har af påvirkning i det aktuelle- og i de fremtidige regnskabsår. Det skal herunder oplyses hvordan ændringen påvirker brugstiden, afskrivningsmetoden og eventuel restværdien af udviklingsaktiv⁵².

Anvendt regnskabspraksis

I anvendt regnskabspraksis beskrives de principper, regler og grundlag der anvendes for indregning og måling ved udarbejdelsen og præsentationen af årsregnskabet⁵³. Det er derfor essentielt for regnskabsbrugere at blive informeret om disse metoder, da de enkelte regnskabsposter kan blive indregnet og målt på forskellige måder.

Med henblik på de generelle oplysninger jf. IAS 38, vil flere af disse poster indgå i den anvendt regnskabspraksis. Fx vil en virksomhed skulle oplyse brugstiden på udviklingsaktiverne, hvilken metode der benyttes til at afskrive og med hvilken afskrivningssats, hvis dette er aktuelt. Hvis der er udviklingsaktiver med uendelig brugstid, skal der oplyses baggrunden for ledelsens vurdering og herunder de særlige forhold som har medført dette skøn. Det skal yderligere oplyses hvilke poster i resultatopgørelse hvor afskrivningerne er medtaget. Desuden skal det oplyses om udviklingsprojekter bliver indregnet til kostpris eller eventuelt efter omvurderingsmodellen⁵⁴.

Noter samt øvrige oplysninger

For at overholde oplysningskravene i IAS 38 laves der i praksis en anlægsnote med eventuel tilhørende tekstbeskrivelse af balanceposterne. Der skal bl.a. indgå oplysninger om anskaffelsessummen på udviklingsprojektet, historiske op- og nedskrivninger, nedskrivningstilbageførelser, samt årets af- og nedskrivninger.

⁴⁹ IAS 1, afsnit 9 og 13

⁵⁰ IFRS-bekendtgørelsen § 4

⁵¹ Årsregnskabsloven §§ 76 a og 99

⁵² IAS 38, afsnit 119

⁵³ IAS 8, afsnit 5

⁵⁴ IAS 38, afsnit 118 – 122

Tilgange på internt oparbejdede udviklingsaktiver skal specificeres separat. Den regnskabsmæssige værdi af et selskabs udviklingsprojekter skal oplyses både primo og ultimo for regnskabsåret.

Generelt for forskning- og udviklingsaktiviteter er det et lovkrav at oplyse de samlede omkostninger i regnskabsåret, såfremt virksomheden har afholdt denne type omkostninger. Det er underordnet om omkostningerne forekommer i resultatopgørelsen eller i balancen. Det fremgår dog ikke af IFRS-standarderne hvor og hvordan disse skal præsenteres i årsrapporten⁵⁵. Lovkravet kan ved indregning af udviklingsomkostninger i balancen, fx opfyldes ved at præsentere den omtalt numeriske anlægsnote eller i en tilhørende tekst. Såfremt der forekommer forsknings- og udviklingsomkostninger som indregnes i resultatopgørelsen, kan disse præsenteres på en selvstændig linje.

3.7 Sammenfattende delkonklusion

Indledningsvist er der identificeret problemstillinger omkring regnskabsmæssige skøn, periodisering og matching, som danner grundlag for opgavens diskuterende og analyserende afsnit. Der er endvidere i de indledende kapitler redegjort for den regnskabsmæssige behandling af immaterielle anlægsaktiver, med primært fokus på forsknings- og udviklingsaktiviteter. Heraf kan det konkluderes at der forekommer væsentlige forskelle i behandlingen af henholdsvis forskningsaktiviteter og udviklingsaktiviteter. Den primære forskel kommer af, at forskningsomkostninger føres direkte i resultatopgørelsen i takt med at disse afholdes. Udviklingsomkostninger kan derimod indregnes som et aktiv, såfremt at disse opfylder de specifikke indregningskriterier. Indregning af et udviklingsaktiv sker til kostpris og afskrives over brugstiden. Opfylder udviklingsaktiviteterne ikke indregningskriterierne, føres de ligesom forskningsomkostninger, direkte i resultatopgørelsen i takt med at de afholdes.

Når der stilles yderligere krav fra den nationale regnskabsstandard, i dette tilfælde ÅRL, skal de danske selskaber som aflægger regnskab efter de internationale standarder, efterleve disse krav. Det er i det redegørende afsnit noteret at der forekommer enkelte afvigelser mellem IFRS og ÅRL, i relation til udviklingsprojekter.

De primære forskelle udgør:

- I ÅRL stilles der er krav om at der bindes et beløb på egenkapitalen, som er tilsvarende beløbet der indregnes som aktiv i balancen. I IFRS er der ikke et sådan krav.
- I IFRS skelnes der imellem bestemt og ubestemt brugstid, hvilket ikke er i overensstemmelse med ÅRL, som kræver en bestemt brugstid, og hvis denne ikke kan skønnes pålideligt, fastsættes brugstiden til 10 år.

Denne delkonklusion danner rammen for diskussions- og analyseafsnittene.

⁵⁵ IAS 38, afsnit 126

4 Diskussion af problemstillinger

Hvilke regnskabsmæssige problematikker opstår der i forbindelse med den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter?

Der er forud for dette kapitel identificeret væsentlige problemstillinger i henhold til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. To centrale problemstillinger i denne sammenhæng er ledelsesmæssige skøn og overholdelse af matchingprincippet. Disse problemstillinger vil i dette kapitel diskuteres.

4.1 Problemstilling – Ledelsesmæssige skøn

I henhold til forsknings- og udviklingsaktiviteter, spiller skøn fra ledelsens side en væsentlig rolle i den regnskabsmæssige behandling. Der vil i dette afsnit blive belyst væsentlige problematikker, samt diskuteret og vurderet de forhold som er relevante i denne sammenhæng.

Forskning- eller udviklingsomkostning?

Som beskrevet tidligere i denne opgave, er der forskel på den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger. Forskningsaktiviteter anses ikke for at være et aktiv, da de ikke opfylder alle indregningskriterierne, og skal i stedet føres som omkostning i resultatopgørelsen i takt med at disse afholdes. Udviklingsaktiviteter skal så snart de opfylder de særlige indregningskriterier for udviklingsprojekter indregnes i balancen. Hvis en virksomhed ikke kan adskille de disse to faser i et internt udviklingsprojekt, skal virksomheden behandle omkostninger til dette projekt, som om de er afholdt udelukkende i forskningsfasen⁵⁶.

Når det kommer til skøn, omhandler udviklingsprojektsproblematikkerne særligt overgangsfasen fra forskning til udvikling, og hvornår den deciderede udvikling rent regnskabsteknisk reelt starter. Ledelsen skal her skønne hvornår indregningskriterierne i IAS 38 afsnit 57 er opfyldt, samt hvornår forskningsfasen ophører og aktivering af udviklingsprojektet kan påbegyndes. Overordnet set handler forskning om at indhente ny viden på et ikke belyst område, mens udvikling typisk tager sit afsæt i de resultater den tidligere foretaget forskning har belyst, eller i en anden form for tilgængelig viden. Der vil i denne sammenhæng være en gråzone for, hvornår der er tale om forskning og hvornår der er tale om testning eller udvikling. Det bliver op til ledelsen at vurdere denne overgang.

Adskillelsen af forskning og udvikling kan ske ved at implementere nogle standardiserede forretningsgange, systemer og tidsregistreringsinstrukser. Som tidligere nævnt skal der i forbindelse med den pålidelige måling af omkostninger for udviklingsprojektet, oprettes et særskilt registreringssystem som troværdigt kan allokere de relevante omkostninger til projektet. Dette kan ligeledes benyttes til at tilstræbe den højst mulige præcision for opdeling af forskning og udvikling. Når forretningsplaner og procedurer er opfyldte, giver det grundlag for at kunne aktivere et udviklingsprojekt. Yderligere kan systemet bl.a. indeholde processer og arbejdsgange, som sikrer en korrekt akkumulering af omkostninger samt validitet, nøjagtighed og fuldstændighed⁵⁷.

I praksis kan der udarbejdes et tidsregistreringssystem, som med den rette opsætning kan lave forskellige koder til det enkelte udviklingsprojekt, samt opdele et projekt i flere dele hvor på der kan registreres. På

⁵⁶ IAS 38, afsnit 53

⁵⁷ Indsigt i årsregnskabsloven – EY's praktiske guide til forståelse af loven 2017/18, side 248/249

denne måde vil de tekniske muligheder, for at kunne opdele omkostninger i en forsknings- og i en udviklingsdel, være tilstede. Det vil dog stadigvæk kræve at der i en virksomhed skal udarbejdes klare udførlige retningslinjer og arbejdsgange, så der sikres en mere pålidelig og korrekt registrering. Disse systemer og forretningsgange vil som udgangspunkt allerede være tilstede, for langt de fleste IFRS-aflæggere, som gentagende gange har med udviklingsprojekter at gøre.

For at kunne optimere samt dokumentere opdelingen af forskning og udvikling for både internt og eksternt brug, bør en virksomhed implementere flere tiltag. Der bør være en ledende medarbejder, som har hovedansvaret og kontrollerer at alle forretningsgange, registreringer samt procedurer er overholdt. Denne medarbejder bør tilmed også være ansvarlig for at der foreligger nedskreven dokumentation på de forskellige processer, og at der afholdes løbende opfølgingsmøder med tilhørende mødereferat. Herved kan lovkrav for dokumentation overholdes, og virksomheden kan følge op på korrekt klassifikation af omkostningerne samt strømline den kontinuerlige proces for udviklingsprojekter.

Hvis ovenstående implementeres, skabes en ensartet opdeling for skøn af forsknings- og udviklingsomkostninger.

Opfyldelse af de 6 yderligere indregningskriterier

Som tidligere nævnt i afsnit 3.6.1 er der 6 yderligere indregningskriterier for udviklingsprojekter, i forhold til et generelt immaterielt anlægsaktiv, som alle skal være opfyldt for aktivering. Opfyldelsen af disse afhænger i høj grad af skøn fra ledelsens side, til trods for det faktum, at det skal dokumenteres at kriterierne er opfyldt.

En virksomhed skal have evnen, hensigten og den tekniske mulighed for at kunne færdiggøre udviklingsprojektet. Udviklingsprojektet skal kunne sælges eller anvendes i en form som gør at det kan skabe fremtidige økonomiske fordele. Opfyldelsen af de nævnte kriterier skal kunne dokumenteres. Tilgængeligheden af ressourcerne til at kunne færdiggøre udviklingsprojektet, skal være til stede og de medgåede omkostninger skal kunne måles pålideligt⁵⁸.

Teknisk set kan et udviklingsprojekt opfylde alle indregningskriterierne for et regulært immaterielt aktiv, og burde derfor skulle indregnes i balancen som et aktiv. Hvis alle de 6 yderligere kriterier ikke er opfyldt, kan udviklingsprojektet ikke indregnes. Derfor skal disse føres som omkostninger i resultatopgørelsen i takt med at disse afholdes, og der vil derfor blive indregnet et reelt aktiv i resultatopgørelsen. Dette står i kontrast til at et aktiv skal indregnes i balancen. Der kan selvfølgelig skabes en konsensus om, at der skal være yderligere krav til dokumentation på især internt oparbejdet udviklingsaktiver, for at dokumentere de sandsynlige fremtidig økonomiske fordele. Det skal dog præciseres og pointeres at der et modsætningsfyldt klassifikationsproblem som relaterer sig til skønnet fra ledelsens side.

I praksis må kriterierne ikke overfortolkes og virksomheder som har gentagende succesfulde udviklingsprojekter indenfor et bestemt teknisk område, må sandsynligvis formodes også at kunne gennemføre et igangværende projekt. Der bør derfor i flere tilfælde ske aktivering, men der er dog meget forskel på kutyme og holdninger i de enkelte brancher og virksomheder, til hvornår der skal ske aktivering. Derfor kan der på

⁵⁸ IAS 38, afsnit 57

baggrund af meget subjektive skøn fra ledelsens side, blive ført udviklingsomkostninger som omkostning i resultatopgørelsen, som reelt burde blive aktiveret⁵⁹.

Ligesom med skøn af forskning eller udvikling, bør der her laves nogle forretningsgange som på tydeligst og bedst mulig vis definerer, hvornår hvert enkelt af de 6 indregningskriterier er opfyldt. Det vil alt andet lige være svært at lave en facitliste, da hvert enkelt udviklingsprojekt er unikt og ikke nødvendigvis bibringer noget som tåler sammenligning med andre projekter. Der kan dog udarbejdes nogle retningslinjer, som fx at når der er lavet en prototype eller en undersøgende test med positiv respons er gennemført, vil det som udgangspunkt være teknisk muligt at kunne færdiggøre udviklingsprojektet.

Til trods for disse dokumentationskrav samt eventuelle forretningsgange i forsøget på at standardisere processen, bliver kriterierne og vurderingerne meget flydende, og afhænger i sidste ende af ledelsen egne skøn.

Skøn versus forventninger

Der er fra IASB's side, gjort et forsøg på at gøre forsknings- og udviklingsprojekter til en så objektiv vurdering som muligt. Det er dog stadig tilfældet, at behandlingen på området stadig i høj grad afhænger af skøn fra ledelsens side. Dette muliggør i høj grad påvirkning fra både interne og eksterne faktorer. Der vil nedenfor blive givet eksempler på, hvor og hvornår ledelsen kan have en påvirkning på den regnskabsmæssige behandling af forskning- og udviklingsprojekter.

Overordnet kan man sige at ledelsens skøn alt andet lige baseres på de økonomiske resultater, som ledelsen gerne vil opnå samt de forventninger interessenterne har. Det er ikke i alle tilfælde hvor det i et pågældende regnskabsår er ønsket at få størst muligt overskud, hvilket der kan være flere årsager til. Det kan være at ledelsen forventer at indtjeningen det efterfølgende år bliver væsentligt forringet, og derfor ønsker flere omkostninger i det pågældende år, for at fremvise en mere stabil løbende indtjening. Et andet eksempel kunne være at ledelsen vil foretage et såkaldt "Big Bath", hvor der medtages flest mulige omkostninger så det resultatmæssigt bliver et dårligt regnskabsår. Det kan eksempelvis være på baggrund af andre eksterne faktorer, som gør at en virksomhed i forvejen får et dårligt regnskabsår, eller fordi at ledelsen kan være incitamentsaflønnet og derfor har et ønske om en høj fremtidig indtjening. Et andet eksempel kan være at der indsættes en ny direktør, hvor ledelsen benytter lejligheden til at udrydde alle dårligheder i samme regnskabsår. Dette letter muligheden for at forbedre resultaterne i de kommende regnskabsår for den nye direktør. På denne måde kan en virksomhed starte på ny, og bortforklarer det dårlige resultat som et enkeltstående tilfælde og fremstå mere kompetent overfor omverdenen.

I forhold til forventningerne fra omverden, er der ligeledes andre interessante aspekter. Det kan være at banken kræver et minimumsresultat for at vil yde finansiering, eller forventninger fra samarbejdspartnere og investorer om indtjening på nye udviklingsprojekter. På denne baggrund kan der være mange årsager til at en ledelse påvirkes til at føre udviklingsomkostninger i enten resultatopgørelsen eller i balancen.

Et andet interessant perspektiv i henhold til omverdens syn på virksomheden, er den måde hvorpå eksterne regnskabsbrugere tolker, en virksomheds måde at præsentere, indregne og måle deres udviklingsomkostninger på. Hvis et udviklingsprojekt fejler og der dermed skal ske en nedskrivning, fremgår dette tydelig

⁵⁹ Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, side 1139

i resultatopgørelsen, hvilket kan sende et negativt signal sammenlignet med, hvis omkostningerne indregnes i takt med at disse afholdes. Ydermere har der gennem tiden været hævdet at hvis en virksomhed valgte at aktivere udviklingsprojekter, var det et tegn på krise. Det signalerer at virksomhedens indtjening ikke kunne bære fuld indregning af udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen⁶⁰.

I henhold til opgaves fokus på de danske C25-selskaber, kan ovenstående påvirke virksomhedernes værdi negativt ved fald i børskurserne. Det er forståeligt at en ledelse foretrækker at føre flere omkostninger i resultatopgørelsen efter en forsigtighedsbetragtning, fremfor senere hen at skulle nedskrive på deres udviklingsaktiver. Derved føres en mere konservativ og forsigtig regnskabspolitik, som ikke nødvendigvis er retvisende, men giver et mere kontinuerligt billede til investorer og andre interessenter.

Når en virksomhed har aktiveret et udviklingsprojekt, har ledelsen nogle talmæssige værktøjer til at påvirke resultat- og balanceposter, hvilket eksempelvis kunne være vurderingen af brugstiden på udviklingsprojektet. Jo kortere tid det afskrives over, desto lavere bliver virksomhedens indtjening på kort sigt. Det udligner sig på længere sigt, men kan være af betydelig karakter i forhold til beregning af nøgletal.

Andre områder indenfor udviklingsprojekter hvor ledelsen kan påvirke værdien, er hvis genindvindingsværdien skal findes. Det er særligt i de tilfælde hvor der ikke findes et aktivt marked og at der skal ske en opgørelse af kapitalværdien og salgsprisen. Her kan ledelsen have indflydelse på størrelsen af en eventuel nedskrivning via deres skøn. Ved netop nedskrivninger, kan ledelsens skøn ligeledes påvirke en mulige værdiforringelse, da der jf. IAS 36 kan undlades at laves en nedskrivningstest, hvis ledelsen vurderer at et udviklingsprojekt er færdigt. Såfremt der er indikationer på værdiforringelse, skal nedskrivningstesten dog gennemføres. Der skal derimod laves en nedskrivningstest på igangværende udviklingsprojekter, og ledelsen kan altså derved undgå den tvungne test hvis udviklingsprojektet vurderes færdigt.

Dette afsnit har vist at ledelsen har flere værktøjer til at påvirke både resultatopgørelsen og balance på baggrund af de skøn, som udføres ved indregning af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Regnskabsmæssige skøn påvirkes altså i høj grad af ledelsen, som kan have en tendens til at blive påvirket af både interne og eksterne forventninger, samt hvilke signaler der ønskes at sende til interessenterne. For at begrænse de subjektive vurderinger, opfordres virksomheder til at udarbejde og implementere forretningsgange, systemer og processer, som skaber en strømlinet og ensartet håndtering af de enkelte forsknings- og udviklingsaktiviteter.

4.2 Problemstilling - Matchingprincippet

I de situationer hvor indregningskriteriet vurderes opfyldt, skal udviklingsomkostninger indregnes som et aktiv i balancen. Når indregningskriterierne derimod ikke opfyldes, kan det skabe nogle periodiseringsudfordringer. Opfylder udviklingsaktiviteterne ikke indregningskriteriet, skal disse indregnes som en omkostning i resultatopgørelsen og dermed er der risiko for at matchingprincippet ikke kan overholdes.

Matchingprincippet bliver nemlig ikke overholdt i de tilfælde hvor udviklingsaktiviteterne føres direkte som en omkostning i resultatopgørelsen, men hvor omkostningerne alligevel resulterer i fremtidige indtægter i en efterfølgende periode. Der vil i dette tilfælde ikke være matching mellem indtægten og omkostningen, og det kan dermed sætte spørgsmålstegn ved om regnskabet så giver et retvisende billede til regnskabsbrugerne.

⁶⁰ Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, side 1139

Omkostninger til forskningsaktiviteter, skal som tidligere omtalt, altid føres som en omkostning direkte i resultatopgørelsen. Årsagen til dette findes i at det ikke med sikkerhed kan påvises at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden. Udviklingsaktiviteter skal indregnes som et aktiv, såfremt at indregningskriterierne skønnes at være opfyldte.

Når et udviklingsprojekt ikke opfylder indregningskriterierne på afholdelsestidspunktet, og dermed bliver omkostningsført, så vil der opstå en problemstilling hvis udviklingsprojektet alligevel skulle resultere i et salgbart produkt. Skulle et udviklingsprojekt imod forventning resultere i et nyt salgbart produkt, skulle de medgåede omkostninger reelt have været aktiveret i balancen i takt med at de blev afholdt. Det er dog ikke muligt at aktivere tidligere udgiftsførte udviklingsomkostninger. Dette resulterer i at der ikke kan ske fuldstændig matching mellem indtægter fra fx et nyudviklede produkt, og de omkostninger som faktisk er medgået til udviklingen af produktet.

Når der tales om matching er det relevant at inddrage de mere traditionelle omkostninger. Det er direkte produktionsomkostninger som fx omfatter råvarer, halvfabrikat og produktionstimer, som er medgået til at producere et produkt. Matchingen af indtægter og de medgåede direkte produktionsomkostninger, giver ikke anledning til regnskabsmæssige udfordringer. De faktiske omkostninger som er medgået til salg af et nyudviklet produkt, omfatter udover de direkte produktionsomkostninger, også en forholdsmæssig andel af udviklingsomkostningerne. I dette scenarie vil indtægterne matches med de fuldstændige tilknyttede omkostninger, og dermed vil resultatet blive den faktiske indtjening i forhold til salgstransaktionen. Der ses i dette scenarie bort fra problemstillingen om indirekte produktionsomkostninger (IPO).

De regnskabsmæssige problemstillinger opstår altså når der ikke forekommer matching mellem indtægter og de fuldstændige omkostninger, som er tilknyttet til salgstransaktionen.

Om matchingprincippet overholdes afhænger i høj grad af skøn fra ledelsens side. Ledelsens regnskabsmæssige skøn kan tage udgangspunkt i historiske erfaringer fra tidligere foretagende udviklinger af produkter eller processer. Disse historiske erfaringer kan for eksempel bestå af specifik viden omkring hvornår slutproduktet af et udviklingsprojekt, med overvejende sandsynlighed, vil medføre fremtidige økonomiske fordele for virksomheden. Har en virksomhed en høj succesrate i forbindelse med færdiggørelse af tidligere udviklingsprojekter, kan dette tale for at indregne udviklingsomkostninger i balancen tidligere i udviklingsfasen. Modsat kan en lav succesrate, for eksempel når færdiggørelsesgraden af udviklingsprojekter for en virksomhed er lav, tale for at virksomheden har udfordringer med at identificere hvilke udviklingsprojekter som vil resultere i fremtidige økonomiske fordele. Konsekvensen må derfor være at udviklingsomkostninger først indregnes som et aktiv senere i udviklingsfasen.

Historiske erfaringer kan ligeledes være branchespecifikke, hvor at netop indregningskriteriet om at der skal tilflyde virksomheden fremtidige sandsynlige økonomiske fordele, kan være vanskelig at påvise i bestemte brancher. Dette kriterie indebærer at det skal dokumenteres, at kapitalværdien af de forventede fremtidige pengestrømme, som minimum svarer til værdien af de aktiverede udviklingsomkostninger. Er der tale om nye produkter med en ny funktionalitet sammenlignet med hvad der kendes i dag, kan kriteriet i praksis være vanskeligt at opfylde. Er der derimod tale om, for eksempel medicinalbranchen, kan kriteriet tænkes at være relativt nemt at opfylde, da der er snakke om udvikling af medicin til behandling af allerede kendte sygdomme. Størrelsen af markedet er den eneste begrænsning, som naturligvis hænger sammen med prisen af produktet. Risikoen i denne branche ligger i at et nyt præparat ikke vil få de nødvendige god-

kendelser af fx Lægemiddelstyrelsen eller det amerikanske tilsvar, Food and Drug Administration (FDA). Nyudviklede produkter i medicinalindustrien er omfattet af restriktive krav fra disse myndigheder. Bliver præparatet ikke godkendt af den relevante myndighed, vil præparatet ikke kunne sælges på det pågældende marked. Dette bevirker derfor at der forekommer stor usikkerhed i udviklingsfasen, om hvorvidt udviklingsprojektet vil frembringe fremtidige økonomiske fordele. Udviklingsprojektet vil altså helt frem til godkendelse fra myndighederne, være behæftet med stor usikkerhed i relation til indregningskriterierne.

Dette kan også være relevant for byggebranchen, ved for eksempel udvikling af nye byggematerialer. I praksis tillægges godkendelseskriteriet en stor betydning, selvom at en virksomhed historisk har en høj godkendelsesrate⁶¹. Ovenstående eksempler vil som udgangspunkt ikke kunne opfylde matchingprincippet, da der er stor usikkerhed i relation til, om udviklingsprojekterne vil frembringe fremtidige økonomiske fordele. Dette resulterer i at virksomhederne i disse brancher, fører udviklingsomkostningerne direkte som omkostning i resultatopgørelsen. Dette vil betyde at der ikke vil være sammenhæng mellem en potentiel indtægt og den tilhørende omkostning, og dermed ikke opfylde matchingprincippet.

Det kan argumenteres at der er risiko for, at et projekt relativt sent i udviklingsfasen må afvikles. Hvis udviklingsprojektet er aktiveret, kan afvikling af udviklingsprojektet resultere i væsentlige nedskrivninger. Har et selskab eller en branche lav succesrate for gennemførelse af et udviklingsprojekt, tales der for at selskabet løbende fører udviklingsomkostningerne i resultatopgørelsen, da der er for stor usikkerhed forbundet med udviklingsprojektet. Udviklingsprojektets tidshorisont må også tages med i betragtning, da det må antages at usikkerheden stiger ved en længere udviklingsproces og det bliver derfor vanskeligt at forudsige det endelige udfald.

Det kan ud fra ovenstående regnskabsmæssige problematikker konstateres, at der forekommer store udfordringer i henhold til overholdelse af matchingprincippet, og dermed udarbejde et regnskab som giver et retvisende billede af virksomhedens finansielle situation.

⁶¹ Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS, side 1138

5 Empirisk analyse

Denne opgave har indtil nu haft sit fokus på teorien omkring den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, efter den internationale regnskabsstandard. Yderligere er de mulige problemstillinger der kan opstå i denne sammenhæng, blevet belyst og diskuteret. Dette danner baggrund for den kommende del af opgaven, som har fokus på en mere praktisk og empirisk tilgang.

Den empiriske analyse omhandler det danske OMXC25, bedre kendt som C25-indekset, og hvordan disse selskaber regnskabsmæssigt behandler forsknings- og udviklingsaktiviteter. C25-indekset er de 25 meste omsatte aktier på Københavns Fondsbørs, og består af nogle af Danmarks største samt mest anerkendte selskaber. Der er taget udgangspunkt i de selskaber som var på indekset pr. 1. januar 2018. Analysen tager sit afsæt i de seneste offentliggjorte årsrapporter som afhængigt af regnskabsår er fra 2016 eller 2016/17, da denne analyse påbegyndes. For at give et mere retvisende billede, benyttes de seneste tre års regnskabstal til analysen, hvorfor at årsrapporterne for 2015 samt 2015/16 og dets sammenligningstal ligeledes benyttes til at få indsigt i disse tal.

Formålet med analysen er at undersøge alle selskaber i C25-indeksets regnskabsmæssige behandling af deres forsknings- og udviklingsaktiviteter, samt analysere forskellene heri. Selskaberne opdeles i sektorer for at drage sammenhænge mellem disse, og dermed undersøge hvorvidt der forekommer tendenser. Der foretages yderligere en analyse af hvordan en ændring i den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, påvirker et selskabs nøgletal.

Baggrund for udvælgelsen

C25-indekset er valgt til denne analyse, da alle selskaberne aflægger regnskabet efter IFRS-standarderne, og generelt giver gode kvalitative og kvantitative data omkring den regnskabsmæssige behandling af deres forsknings- og udviklingsaktiviteter. Ydermere er det ønsket at have et dansk fokus, som giver en bred almen relevans for opgavens målgruppe, hvilket det førende danske aktieindeks vurderes at være et udtryk for.

Hele indekset er valgt for at kunne belyse og analysere nogle mere generelle tendenser, samt skabe en mere dækkende og præcis konklusion, end hvis der var udvalgt et færre antal selskaber. I og med at hele populationen udvælges, dvs. alle C25-selskaberne, skabes der ligeledes en fuldstændig analyse, som ikke er baseret på en stikprøve der kun tilnærmelsesvis giver et reelt billede af indekset.

Der gøres opmærksom på at C25-indekset kun består af 24 selskaber, da A.P. Møller – Mærsk A/S har to aktier i C25-indekset, i henholdsvis A- og B aktieklasser. Yderligere skal det bemærkes, at Nets A/S ikke længere er børsnoteret, og derved ikke længere er noteret på C25-indekset, men er fortsat medtaget i denne opgave.

Analysens komposition

Dette analyseafsnit er bygget op sådan, at der startes med en generel frasortering af de selskaber som ikke har omkostninger til forskning og udvikling.

Derefter vil de tilbageværende selskaber blive inddelt i sektorer, hvorefter der foretages en analyse af hver enkelt sektor. Denne del af analysen består af både sammenligning af talmæssige oplysninger i resultatopgørelsen og balancen, samt de tekstmæssige oplysninger i form af ledelsesberetning, anvendt regnskabspraksis, tekstnoter mv. Udledt heraf vil der drages sammenhænge for sektoren som helhed.

De udvalgte børsnoterede selskaber aflægger regnskab efter samme regnskabsprincipper, hvorfor at den anvendte regnskabspraksis nærmest er identisk for alle selskaberne. Den anvendte regnskabspraksis vil derfor primært blive beskrevet, når der forekommer sektorspecifikke forskelle mellem de enkelte selskaber.

Efter analysen af hver sektor vil sektorerne blive sammenlignet på tværs, for at finde ligheder og undersøge hvorfor eventuelle forskelle opstår.

Der bliver slutteligt i analyseafsnittet udarbejdet en analyse som omhandler nøgletalspåvirkningen af udvalgte selskaber, når der ændres i deres regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Dette gøres med henblik på at undersøge i hvor høj grad ændringer i fx regnskabsmæssige skøn, kan have på et selskabs nøgletal.

5.1 Frasortering og sektorinddeling

For at kunne give et mere retvisende billede af forsknings- og udviklingsomkostningerne i de enkelte selskaber i C25-indekset, benyttes der til denne analyse selskabernes seneste 3 års regnskabstal. På baggrund af disse tal er der beregnet et gennemsnit i procent, som måles op imod nettoomsætningen eller balance-summen, alt efter om omkostningerne er ført i resultatopgørelsen eller indregnet i balancen. Ved denne fremgangsmåde udjævnes enkelte års udsving, så der fremstår et mere reelt billede af, det enkelte selskabs faktiske aktivitet på forsknings- og udviklingsområdet.

Ved gennemgang af samtlige selskaber i C25-indeksets årsrapporter for 2015 og 2016, er det blevet noteret at følgende 10 selskaber ikke har indregnet nogen forsknings- eller udviklingsomkostninger i hverken resultatopgørelsen eller balancen:

A.P. Møller Mærsk A/S, Carlsberg A/S, Danske Bank A/S, DSV A/S, ISS A/S, Jyske Bank A/S, Nordea Bank AB, Pandora A/S, TDC A/S og Tryg A/S.

Som beskrevet i det indledende afsnit vedrørende afgrænsninger, bliver der i denne analyse af forsknings- og udviklingsaktiviteter ikke medtaget software indregnet som et immaterielt anlægsaktiv. Så når der i ovenstående bliver nævnt, hvilke selskaber som ikke har indregnet forsknings- og udviklingsaktiviteter, er software altså ikke medtaget.

Hvis man skal forsøge at finde nogle fællestræk for selskaberne, for hvorfor de ikke har nogle forsknings- og udviklingsaktiviteter, kan man inddele dem i forskellige grupper. De 3 banker samt Tryg tilhører alle den finansielle sektor, hvor der typisk forekommer store omkostninger til softwareudvikling og andre digitale løsninger⁶². Softwareprojekter er oftest også internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, men er ikke klassificeret som udviklingsprojekter. Da disse virksomheder har et IT-orienteret fokus, vurderes det derfor at være naturligt, at de ikke har anden udviklingsaktivitet.

Hovedaktiviteterne hos A.P. Møller Mærsk og DSV består hovedsageligt af at drive logistikvirksomhed. De immaterielle aktiver i denne branche udgøres primært af goodwill, software, rettigheder til terminaler og kunderelationer⁶³. Det vurderes derfor plausibelt at virksomheder i denne branche, ikke har omkostninger til forskning og udvikling.

⁶² Årsrapport 2016 for følgende virksomheder: Tryg, Danske Bank, Nordea og Jyske Bank

⁶³ Årsrapport 2016 for følgende virksomheder: DSV og A.P. Møller Mærsk

Carlsberg sælger forbrugsgoder og har ingen registrerede forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det fremgår af selskabets anvendte regnskabspraksis, at de udviklingsomkostninger der måtte forekomme, vil blive klassificeret som en salgsmkostning og ført som en omkostning direkte i resultatopgørelsen. Der kan ud fra årsrapporten og dets noter, ikke udledes yderligere⁶⁴.

Pandora sælger ligeledes forbrugsgoder, hvor der ligesom hos Carlsberg ikke registreres forsknings- og udviklingsaktiviteter. Der bliver ikke benævnt i årsrapporten hvordan selskabet behandler deres forsknings- og udviklingsaktiviteter.

TDC og ISS leverer begge ydelser i form af henholdsvis telekommunikation og facility services, og de væsentligste immaterielle aktiver for disse selskaber er deres goodwill, kunderelationer og kundekontrakter. Der bliver i årsrapporterne for begge selskaber omtalt en anvendt regnskabspraksis for udviklingsomkostninger, men der fremgår ingen talmæssige oplysninger i hverken resultatopgørelsen eller balancen, som beskriver dette nærmere⁶⁵.

En sammenfatning af ovenstående viser at selskaberne generelt har et stort fokus på softwareudvikling. Selskaberne som ikke har omkostninger til forskning og udvikling, vil ikke blive omtalt yderligere i den resterende del af analysen. Der vil i analysen i stedet fokuseres på netop de selskaber som behandler forsknings- og udviklingsaktiviteter i deres årsrapporter.

Sektorinddeling

Til brug for den senere analyse, er de 14 tilbageværende C25-selskaber nedenstående blevet inddelt i sektorer. Denne inddeling er sket på baggrund af sektorinddeling udarbejdet af Nordens største online børs-mægler, Nordnet og er opdelt på følgende vis⁶⁶:

Industri	Sundhedspleje	Materiale	Øvrige
FLSmidth & Co. A/S	Bavarian Nordic A/S	Chr. Hansen Holding A/S	Nets A/S
NKT A/S	Coloplast A/S	Novozymes A/S	Ørsted A/S
Vestas Wind Systems A/S	Genmab A/S		
	GN Store Nord A/S		
	H. Lundbeck A/S		
	Novo Nordisk A/S		
	William Demant Holding A/S		

Nets A/S og Ørsted A/S er blevet kategoriseret som øvrige, da disse to i denne sammenhæng er alene i deres respektive sektor. Ørsted tilhører energisektoren, mens Nets ikke længere er et børsnoteret selskab og fremgår derfor ikke på Nordnets sektoropdeling.

⁶⁴ Årsrapport 2016 for Carlsberg, side 64

⁶⁵ Årsrapport 2016 for følgende virksomheder: TDC og ISS

⁶⁶ www.nordnet.dk

Ud fra ovenstående vil der foretages en analyse af hver af de tre sektorer samt gruppen for de øvrige selskaber. Analysen vil omfatte den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter for de enkelte sektorer.

5.2 Sektoranalyse

Hvordan bliver forsknings- og udviklingsaktiviteter behandlet regnskabsmæssigt hos C25-selskaberne, og kan der drages tendenser på sektorniveau?

5.2.1 Industri

Industri er i en erhvervmæssige sammenhæng, en betegnelse der anvendes for virksomheder som driver fremstillingsvirksomhed. Industri dækker over virksomheder som bearbejder råstoffer samt produktion af investerings- og forbrugsvarer⁶⁷. I dette afsnit analyseres udvalgte selskaber i C25-indekset, som opfylder opgavens kriterier for forsknings- og udviklingsaktiviteter, samt falder under betegnelsen industri.

Vestas Wind Systems A/S

Vestas Wind Systems A/S (herefter Vestas) er det eneste globale energiselskab, som udelukkende beskæftiger sig med vindenergi. Kerneforretningen består i at udvikle, fremstille, sælge og vedligeholde vindmøller, og derved dække alle aspekter af værdikæden⁶⁸.

Forsknings- og udviklingsomkostninger der er ført som en omkostning i 2016 i resultatopgørelsen udgør 2,2 % af nettoomsætningen, hvilket er på niveau med tidligere år jf. tabel 1. Det skal dog ses i lyset af at nettoomsætningen har været stigende de seneste 3 år, og at forsknings- og udviklingsomkostningerne som føres i resultatopgørelsen samlet set, også er steget. Den aktiverede andel af forsknings- og udviklingsomkostninger udgør 3,9 % af aktivsummen i 2016, hvilket procentmæssigt er et markant fald siden regnskabsåret 2014. Nøgletallene påvirkes i høj grad af en stigning i balancesummen på 42 % fra 2014 til 2016. Det skal derfor påpeges, at der beløbsmæssigt ikke har været store ændringer i summen af de aktiverede udviklingsprojekter.

Tabel 1: Udvikling i F&U for Vestas

Vestas (EUR mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	10.237	8.423	6.910
Årets resultat	965	685	392
F&U omkostninger	227	211	213
F&U i % af nettoomsætning	2,2%	2,5%	3,1%
Balance			
Balancesum	9.931	8.587	6.997
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	3,9%	4,1%	5,9%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Vestas

⁶⁷ Den Store Danske, Gyldendal

⁶⁸ www.vestas.com

Det kan ud fra årsrapporten aflæses at de samlede udgifter til forsknings- og udviklingsaktiviteter udgør EUR 198 mio. Heraf udgør lønomkostninger 61 % og den resterende del udgøres af andre interne og eksterne omkostninger relateret til innovation og udvikling af nye teknologier. Det præciseres i årsrapporten, at udviklingsprojekter hos Vestas udover udvikling af nye vindmøller, primært udgøres af udvikling af nye integrerede teknologiske løsninger, samt innovative løsninger med fokus på energibesparelse. Udgiften på EUR 198 mio. fordeles ved at 68 % af udgiften aktiveres og indregnes som et udviklingsprojekt, mens de resterende 32 % føres direkte i resultatopgørelsen som en omkostning⁶⁹.

Det skal tilføjes at Vestas som en organisation med fokus på vedvarende grøn energi, er i en branche hvor de er i position til at modtage offentlige tilskud. Tilskuddene udgjorde i 2016 EUR 6 mio. sammenlignet med EUR 4 mio. i 2015. Disse tilskud modregnes regnskabsmæssigt i de udviklingsomkostninger som de er medgået til. Tilskuddet i 2016 fordeles således at Vestas indtægtsfører EUR 2 mio. ved modregning i forsknings- og udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen. De resterende EUR 4 mio. modregnes i de aktiverede udviklingsprojekter⁷⁰.

Til brug for behandling af udviklingsprojekter er der hos Vestas oprettet underliggende interne processer som selskabet kalder "Gate process", hvor der ved opnåelse af specifikke "gates" afgøres om hvorvidt et udviklingsprojekt skal indregnes som et aktiv i balancen⁷¹.

Færdiggjorte udviklingsprojekter afskrives lineært over 3 – 5 år, med modregning af eventuelle nedskrivninger.

NKT A/S

NKT A/S (herefter NKT) er en kabelleverandør indenfor energiindustrien. Der leveres højteknologiske og bæredygtige kabelløsninger til bl.a. byggebranchen, jernbaner, tunneler, elforsyning og offshore-løsninger⁷².

NKT har i 2016 haft en væsentlig stigning i forsknings- og udviklingsomkostningerne på 40 % fra EUR 15,5 mio. i 2015 til EUR 22,3 mio. i 2016. Ifølge tabel 2 udgør forsknings- og udviklingsomkostninger som er ført som en omkostning i resultatopgørelsen 0,8 % af nettoomsætningen, hvilket er på niveau med tidligere år. Det skal dog påpeges at selskabet har udskilt Nilfisk-afdelingen, hvilket har indflydelse på sammenligningstallene⁷³. Den aktiverede andel af forsknings- og udviklingsomkostninger udgør 1,7 % af aktivsummen i 2016, hvilket er et lavere niveau end tidligere år.

⁶⁹ Vestas, Årsrapport 2016, side 4 og 65-66

⁷⁰ Vestas, Årsrapport 2016, side 67

⁷¹ Vestas, Årsrapport 2016, side 73

⁷² www.nkt-dk.com

⁷³ NKT, Årsrapport 2016, side 2

Tabel 2: Udvikling i F&U for NKT A/S

NKT A/S (EUR mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	1.046	1.252	2.129
Årets resultat	12	1	38
F&U omkostninger	9	7	18
F&U i % af nettoomsætning	0,8%	0,6%	0,8%
Balance			
Balancesum	1.747	1.684	1.656
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	1,7%	4,6%	4,1%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra NKT A/S

Omkostninger opgøres i henholdsvis personaleomkostninger og andre omkostninger. Personaleomkostningerne udgør 47 % af selskabets forsknings- og udviklingsomkostninger og hvor andre omkostninger udgør de resterende 53 %.

I en note til årsregnskabet gives der et eksempel på et udviklingsprojekt, som ikke opfylder kravene for indregning af et udviklingsprojekt i balancen. Dette projekt udarbejdes specifikt til en kunde, hvor der foretages efterforskning af korrosion som er navngivet "Hornsea Project". Denne kundespecifikke opgave føres derfor direkte som en omkostning i resultatopgørelsen. Fremtidige omkostninger til korrosionsefterforskning bliver ligeledes ført som en omkostning i resultatopgørelsen efter den anvendte regnskabspraksis⁷⁴.

Færdiggjorte udviklingsprojekter afskrives lineært over en periode på 3 – 10 år, med modregning af eventuelle nedskrivninger.

FLSmidth & Co. A/S

FLSmidth & Co. A/S (herefter FLSmidth) er en førende leverandør af udstyr til den globale cement og mineralindustri. Selskabet fokuserer primært på cement, kul, kobber, guld, jernmalm og gødning. De leverer alt fra enkelte maskiner til hele cementfabrikker og mineralforarbejdningsanlæg samt service før, under og efter opførelsen⁷⁵.

Ifølge tabel 3 udgør forsknings- og udviklingsomkostninger i 2016 der er indregnet som en omkostning i resultatopgørelsen 1,1 % af nettoomsætningen, hvilket er på niveau med tidligere år. Den aktiverede andel af udviklingsomkostningerne udgør 2,2 % af aktivsummen i 2016, hvilket også er på samme niveau som tidligere år. Årsagen til den lave andel af aktiverede udviklingsprojekter i selskabet, skyldes at selskabet i høj grad indgår samarbejder med kunder, samt andre partnere til mere kundespecifikke opgaver. Selskabet brugte i 2016 DKK 202 mio. på forsknings- og udviklingsprojekter, som kaldes in-house R&D, som relaterer sig til kundespecifikke opgaver, og føres således som en omkostning i resultatopgørelsen. FLSmidth indgår flere forskningssamarbejder med bl.a. Danmark Tekniske Universitet. Forskningsomkostninger føres som en omkostning i resultatopgørelsen efter den anvendte regnskabspraksis⁷⁶.

⁷⁴ NKT A/S, Årsrapport 2016 side 65

⁷⁵ www.flsmidth.com

⁷⁶ FLSmidth, Årsrapport 2016, side 42

Tabel 3: Udvikling i F&U for FLSmidth

FLSmidth (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	18.192	19.682	20.499
Årets resultat	522	425	813
F&U omkostninger	202	263	327
F&U i % af nettoomsætning	1,1%	1,3%	1,6%
Balance			
Balancesum	24.112	24.362	26.352
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	2,2%	2,6%	2,6%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra FLSmidth & Co. A/S

Færdiggjorte udviklingsprojekter afskrives lineært i op til 8 år, med modregning af eventuelle nedskrivninger⁷⁷.

Selskabets ledelse beskriver i årsrapporten at den foretager en række regnskabsmæssige skøn. I henhold til forsknings- og udviklingsomkostninger skønner ledelsen den estimerede brugstid for det enkelte udviklingsprojekt og dermed hvor lang tid aktivet skal afskrives over. Årsrapporten beskriver ligeledes hvilke parametre der benyttes til at vurdere, hvorvidt der findes behov for at nedskrive et udviklingsprojekt. Disse parametre benævnes som følgende:

- Ændring i udviklingsprojektets forventninger
- Lavere salg end hvad der har været forventet
- Ændring i den økonomiske levetid for lignende aktiver
- Relationer til andre immaterielle- og materielle anlægsaktiver

FLSmidth estimerer den mulige indvirkning på ledelsens skøn ud fra en skala fra 1 – 4, hvor at indvirkningen på udviklingsaktiviteterne ligger på 2. Dette niveau forklares som "Begrænset indvirkning fra ledelsens vurderinger og skøn"⁷⁸.

5.2.1.1 Tendens for industrisektoren

Vestas, NKT og FLSmidth falder alle under betegnelsen industri. Disse selskaber driver alle virksomhed, som fremstiller og udvikler nye teknologiske løsninger til hver deres segmenter.

Ud fra ovenstående analyser af de tre børsnoterede selskaber er det noteret at selskaberne danner en tendens, for i højere grad at indregne udviklingsprojekter som et aktiv i balancen. Selskaberne har historisk set de seneste 3 år, haft en tendens for at aktivere en større andel af de samlede udviklingsomkostninger end de forsknings- og udviklingsomkostninger der er ført som en omkostning i resultatopgørelsen. Dette kan underbygges ud fra graf 1, som illustrerer den procentmæssige indregning af forsknings- og udviklingsomkostninger, i forhold til henholdsvis nettoomsætningen og aktivsummen.

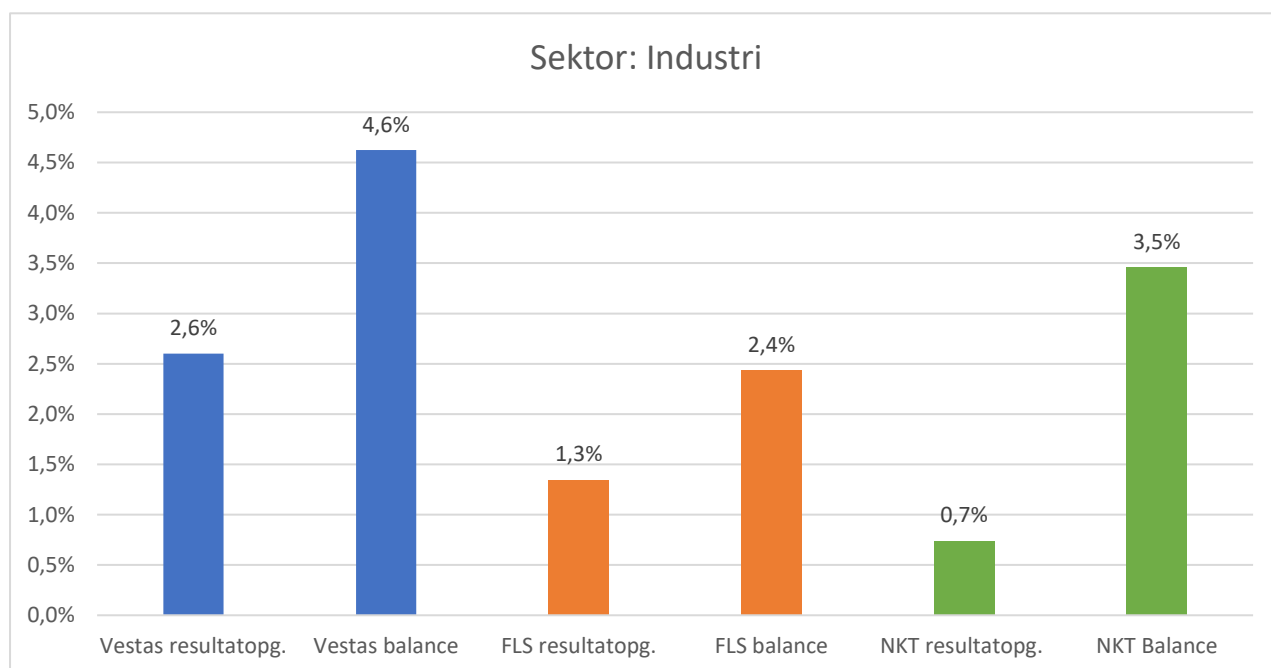
⁷⁷ FLSmidth, Årsrapport 2016, side 100

⁷⁸ FLSmidth, Årsrapport 2016, side 80

Graf 1 illustrerer ligeledes at Vestas i højere grad end de to andre selskaber, indregner forsknings- og udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen. Det skal her noteres, at dette kan skyldes et højere afskrivningsniveau hos Vestas. Dette kan underbygges af oplyste informationer i selskabernes årsrapporter, hvor det kan aflæses at Vestas afskriver færdiggjorte udviklingsprojekter over en periode på 3 – 5 år, hvor NKT afskriver over 3 – 10 år, og FLSmidth i op til 8 år.

Det er fælles for industrisektoren at der hyppigt forekommer kundespecifikke opgaver, og disse bliver sammen med forskningsomkostninger ført som en omkostnings direkte i resultatopgørelsen, i takt med at disse afholdes.

Graf 1: Oversigt over gennemsnitlig indregning af F&U for industrisektoren for 2014-2016

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Vestas, NKT og FLSmidth

Der forekommer ikke signifikante forskelle i den anvendte regnskabspraksis i industrisektoren. Dette skyldes naturligvis at selskaberne alle er underlagt de samme regnskabsstandarder. Dog har de enkelte selskaber hver især deres interne processer, til at udøve deres regnskabsmæssige skøn og vurderinger i henhold til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger.

Det er kendetegnende for industrisektoren at selskabernes udviklingsprojekter skal gennemgå en række interne processer, før et udviklingsprojekt opfylder de specifikke indregningskriterier. Selskaberne i denne sektor er således ikke i så væsentligt et omfang som fx medicinal-selskaber, omfattet af eksterne myndighedsgodkendelser. Kriterierne om den tekniske mulighed og evne for at færdiggøre og anvende, eller sælge et udviklingsprojekt, kan derfor i lettere grad opfyldes i industrisektoren sammenlignet med fx medicinal-selskaber.

Det kan slutteligt for industrien konkluderes at der forekommer en tilnærmelsesvis ensartet regnskabsmæssig behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, hvor at sektoren har en større tendens til at indregne udviklingsomkostninger i balancen.

5.2.2 Sundhedspleje

Sundhedspleje dækker over en sektor af virksomheder som udvikler og producerer medicinske præparater og hjælpemidler til fysiske og psykiske lidelser.

Bavarian Nordic A/S

Bavarian Nordic A/S (herefter Bavarian) er en bioteknologisk virksomhed som fokuserer på udvikling, fremstilling og markedsføring af kræftimmunterapier og vacciner til smitsomme sygdomme, som for eksempel kopper og ebola⁷⁹.

Ved tabel 4 falder det i øjnene at Bavarian i 2016 benytter 46 % af nettoomsætningen på forsknings- og udviklingsomkostninger, hvilket er en procentvis betydelig stigning sammenlignet med de to foregående år. Denne stigning forklares ved en usædvanlig omkostning til udviklingsprojektet IMVAMUNE i 2016. En stigning i balancesummen, samt den usædvanlige omkostning til IMVAMUNE som tidligere var indregnet som et udviklingsprojekt i balancen, forklarer faldet i den aktiverede andel af udviklingsomkostningerne.

Tabel 4: Udvikling i F&U for Bavarian

Bavarian (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	1.007	1.021	1.217
Årets resultat	31	59	26
F&U omkostninger	463	387	479
F&U i % af nettoomsætning	46,0%	37,9%	39,4%
Balance			
Balancesum	2.824	1.989	1.887
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	5,2%	8,8%	4,2%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Bavarian

Ifølge den anvendte regnskabspraksis kan Bavarian indregne et udviklingsprojekt i balancen, når det er overvejende sandsynligt at præparatet vil modtage godkendelse til salg. IMVAMUNE er et eksempel på at et udviklingsprojekt der først blev indregnet i balancen, da præparatet første gang fik myndighedsgodkendelse til at foretage kliniske forsøg. Dette præparat afskrives på baggrund af antallet af doser som der hidtil er leveret, samt det antal doser der forventes solgt i de kommende 5 år, på henholdsvis det amerikanske marked og det ikke-amerikanske marked. Modtagne tilskud til forsknings- og udviklingsaktiviteter indregnes direkte som en modregning til omkostningen i resultatopgørelsen, når virksomheden har modtaget en bindende aftale⁸⁰.

Det bør nævnes at IMVAMUNE er selskabets eneste immaterielle aktiv som klassificeres som et udviklingsprojekt. Selskabet har derudover også aktiveret et udviklingsprojekt, som dog klassificeres som et aktiv bestemt for salg under omsætningsaktiver. Dette udviklingsprojekt, kaldet PROSTVAC, er medregnet i nøgletallene i tabel 4. Aktiver bestemt for salg afskrives ikke⁸¹.

⁷⁹ www.bavarian-nordic.com

⁸⁰ Bavarian, Årsrapport 2016, side 67 og 75

⁸¹ Bavarian, Årsrapport 2016, side 81

Coloplast A/S

Coloplast A/S (herefter Coloplast) producerer og sælger produkter samt serviceydelser inden for behandling af private og personlige lidelser, herunder særlig stomi, vandladnings- og afføringsproblemer, hud- og sårbehandling samt behandling af urinveje⁸².

Som det fremgår af tabel 5, indregner selskabet ingen udviklingsomkostninger i balancen. Dette forklares ved at der ifølge ledelsen ikke kan skelnes imellem udvikling af nye produkter, og videreudvikling af allerede eksisterende produkter. Da der er høj usikkerhed forbundet med godkendelse fra myndighederne, vurderer ledelsen at der ligeledes forekommer stor usikkerhed ved færdigudviklingen af nye produkter, hvorfor indregningskriteriet for den tekniske gennemførlighed ikke vurderes opfyldt. Selskabets ledelse vurderer på denne baggrund, at interne udviklingsomkostninger ikke opfylder de specifikke krav for aktivering af et udviklingsprojekt. Alle omkostninger som relaterer sig til forskning og udvikling indregnes derfor direkte som en omkostning i resultatopgørelsen, i takt med at disse afholdes. I tabellen fremgår det at 3,7 % af nettoomsætningen i 2016/17 bruges på udviklings- og forskningsomkostninger, svarende til DKK 574 mio. Den samme procentmæssige andel gør sig omtrent gældende i de to foregående år⁸³.

Tabel 5: Udvikling i F&U for Coloplast

Coloplast (DKK mio.)	2016/17	2015/16	2014/15
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	15.528	14.681	13.909
Årets resultat	3.797	3.143	899
F&U omkostninger	574	509	442
F&U i % af nettoomsætning	3,7%	3,5%	3,2%
Balance			
Balancesum	12.050	11.007	10.817
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	0,0%	0,0%	0,0%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Coloplast

Selskabet modtager offentlige tilskud til forsknings- og udviklingsaktiviteter og har i 2016 modtaget DKK 1 mio., der indregnes i resultatopgørelsen som modregning i den omkostning den er medgået til. Der kan først ske indregning når at indregningskriteriet for en bindende aftale er opfyldt⁸⁴.

Genmab A/S

Genmab A/S (herefter Genmab) er et bioteknologisk selskab specialiseret i at skabe og udvikle differentieret antistofbaseret lægemidler til behandling af kræft⁸⁵.

Selskabet har de seneste 3 år haft en kraftig vækst i nettoomsætningen, fra DKK 850 mio. i 2014 til DKK 1.816 mio. i 2016, hvilket fremgår af tabel 6. Hvor nettoomsætningen i denne periode er steget med 114 %, er forsknings- og udviklingsomkostninger steget 31 % i samme periode, hvilket er den direkte forklaring på faldet i den procentvise andel af forsknings- og udviklingsomkostningerne fra 2014-2016. At Genmab er en

⁸² www.coloplast.dk

⁸³ Coloplast, Årsrapport 2016, side 39

⁸⁴ Coloplast, Årsrapport 2016, side 62

⁸⁵ www.genmab.com

virksomhed der har forskning og udvikling i fokus, kommer tydeligt til udtryk via deres bemærkelsesværdigt høje niveau af forsknings- og udviklingsomkostninger, som udgør hele 87 % af deres samlede driftsomkostninger i 2016.

Selskabets strategi bygger på samarbejde med andre medicinalvirksomheder, hvilket også kan aflæses på den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Et eksempel herpå er Genmabs samarbejde med BioNTech AG, om fælles forskning og udvikling af antistofprodukter. Genmab har i denne sammenhæng betalt DKK 80 mio. til BioNTech AG, der aktiveres i balancen og klassificeres som licenser, rettigheder og patenter⁸⁶. Omkostninger til disse slags samarbejder indgår derfor ikke i opgørelsen af de aktiverede udviklingsprojekter.

Tabel 6: Udvikling i F&U for Genmab

Genmab (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	1.816	1.133	850
Årets resultat	1.187	764	301
F&U omkostninger	661	488	506
F&U i % af nettoomsætning	36,4%	43,0%	59,5%
Balance			
Balancesum	5.238	3.903	2.867
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	0,0%	0,0%	0,0%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Genmab

Selskabet ledelse vurderer at der forekommer en signifikant usikkerhed omkring varigheden af udviklingsprojekter, da hvert enkelt produkt skal igennem en lang række test, som beviser produktets sikkerhed og dets gavnlige effekt på mennesker. Ledelsen vurderer således at de ikke med tilstrækkelig overbevisning, kan estimere de fremtidige økonomiske fordele, som er forbundet med de enkelte udviklingsprojekter, før at udviklingen er færdig og at de nødvendige godkendelser fra myndigheder er opnået. Disse faktorer resulterer i, at selskabet ikke på nuværende tidspunkt indregner udviklingsomkostninger som et udviklingsprojekt i balancen, men i stedet fører disse i resultatopgørelsen, i takt med at disse afholdes⁸⁷.

GN Store Nord A/S

GN Store Nord A/S (herefter GN Store Nord) er en global leverandør af intelligente lydløsninger til medicinske-, professionelle- og forbrugerrelaterede formål. Der udvikles og sælges udover høreapparater bl.a. integrerede headset- og kommunikationsløsninger, trådløse høretelefoner mv⁸⁸.

I tabel 7 kan det aflæses at det omkostningsførte niveau af forsknings- og udviklingsomkostninger som føres i resultatopgørelsen, er stabilt i perioden 2014-2016. Det skal bemærkes at selskabet ikke omtaler omkostninger til forskning i årsrapporten, hvorfor at alle F&U-omkostninger faktisk udelukkende præsenteres som udviklingsomkostninger. Det procentvise fald i udviklingsomkostninger i forhold til nettoomsætningen,

⁸⁶ Genmab, Årsrapport 2016, side 86

⁸⁷ Genmab, Årsrapport 2016, side 86-87

⁸⁸ www.gn.com

forklares ved en vækst på 28 % i nettoomsætningen fra 2014 til 2016, mod en stigning på 10 % i udviklingsomkostningerne som indregnes i resultatopgørelsen.

I 2016 aktiverer GN Store Nord 52 % af selskabets udgift til udviklingsomkostninger i balancen som et udviklingsprojekt. Den resterende del af udgiften indregnes i resultatopgørelsen som en omkostning, sammen med årets af- og nedskrivninger. Samme fordelingsniveau gør sig gældende i 2015. Majoriteten af de aktiverede udviklingsomkostninger udgøres af udviklingsprojekter under udførelse, der forventes færdiggjort i 2017 og 2018, hvor at afskrivningen af disse udviklingsprojekter kan påbegyndes. Afskrivninger på færdiggjorte udviklingsprojekter foretages over en periode på 1 – 5 år. Selskabet opererer i et markedssegment hvor at produkterne typisk har en relativt kort levetid, hvorfor afskrivningsperioden typisk er kort. Dette påtvinger selskabet til at have stort fokus på, at udnytte de nyeste teknologier, da ledelsen vurderer at netop dette er selskabets største forretningsrisiko⁸⁹.

Tabel 7: Udvikling i F&U for GN Store Nord

GN Store Nord (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	8.651	7.755	6.763
Årets resultat	1.086	747	749
F&U omkostninger	677	651	616
F&U i % af nettoomsætning	7,8%	8,4%	9,1%
Balance			
Balancesum	12.835	11.176	10.229
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	8,3%	10,6%	10,5%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra GN Store Nord

Ledelsen foretager årligt en nedskrivningstest af de aktiverede udviklingsprojekter, hvoraf at genindvindingsværdien beregnes ud fra ledelsens prognoser for fremtidigt salg for det enkelte produkt⁹⁰.

H. Lundbeck A/S

H. Lundbeck A/S (herefter Lundbeck) er en global medicinalvirksomhed inden for psykiatriske og neurologiske lidelser. Selskabet forsker, udvikler og sælger produkter til behandling af bl.a. depression, skizofreni og Alzheimers og Parkinsons sygdomme⁹¹.

Som det fremgår af tabel 8, havde selskabet et stort negativt resultat i 2015, som skyldes store nedskrivninger i et udviklingsprojekt ved navn Rexulti®. Dette resulterer i at den procentmæssige andel af de driftsførte forsknings- og udviklingsomkostninger, i forhold til nettoomsætningen i 2015, i høj grad afviger fra de andre regnskabsår. Ses der bort fra den store nedskrivning i 2015, vil niveauet for forsknings- og udviklingsomkostninger der føres i resultatopgørelsen være stabilt på ca. 20 % i perioden 2014-2016.

⁸⁹ GN Store Nord, Årsrapport 2016, side 29-30 og 66-67

⁹⁰ GN Store Nord, Årsrapport 2016, side 66-67

⁹¹ www.lundbeck.com/dk

Tabel 8: Udvikling i F&U for Lundbeck

Lundbeck (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	15.634	14.594	13.468
Årets resultat	1.211	- 5.694	- 153
F&U omkostninger	2.967	8.149	2.911
F&U i % af nettoomsætning	19,0%	55,8%	21,6%
Balance			
Balancesum	20.210	21.325	25.637
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	0,4%	0,5%	0,5%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Lundbeck

Selskabets ledelse vurderer at der grundet meget lange udviklingsprocesser samt den store usikkerhed forbundet med udvikling af nye produkter, er det ledelsens holdning at Lundbeck som udgangspunkt ikke aktivere udviklingsomkostninger i balancen. Det vurderes at der forekommer en høj risiko forbundet med udvikling af nye produkter og færdiggørelsen af disse, hvorfor at ledelsen i de forskellige udviklingsfaser aktivt tager stilling til, om hvorvidt der skal tilføres yderligere ressourcer for at opnå et mere succesfuldt udfald⁹².

De udviklingsprojekter som alligevel finder vej til balancen udgør i 2016 2 % af årets udgift til forsknings- og udviklingsomkostninger, og består udelukkende af IT-projekter.⁹³ 30 % af årets udgift til forsknings- og udvikling går til personaleomkostninger, og den resterende del af udgiften udgøres af afskrivninger og andre henførbare omkostninger i relation hertil.

Novo Nordisk A/S

Novo Nordisk A/S (herefter Novo) er en global lægemiddelvirksomhed, som i mange år har haft fokus på diabetesbehandling. Der bekæmpes dog også andre kroniske tilstande i form hæmofili (blødersyge), vækstforstyrrelser og fedme⁹⁴.

Selskabet forsknings- og udviklingsomkostninger udgør i perioden 2014-2016, et relativt stabilt niveau mellem 13 – 16 % jf. tabel 9. Faldet i den procentmæssige andel af driftsførte forsknings- og udviklingsomkostninger fra 2014 til 2015, kan årsagsforklares ved en kraftig stigning i nettoomsætningen på 22 %. Selskabet indregner alle udgifter forbundet med forskning og udvikling i resultatopgørelsen, i takt med at de afholdes, i lighed med den generelle praksis i industrien⁹⁵. Årsagen hertil findes i, at selskabet ikke anser de specifikke indregningskriterier for aktivering af et udviklingsprojekt, som opfyldt. Specifikt skyldes dette at udviklingsomkostningerne ikke opfylder kriteriet før, at et nyt produkt får salgsgodkendelse fra myndighederne, samt at der forekommer stor usikkerhed forbundet med færdiggørelsen af produktet.

⁹² Lundbeck, Årsrapport 2016, Side 24

⁹³ Lundbeck, Årsrapport 2016, Side 43 og 48

⁹⁴ www.novonordisk.dk

⁹⁵ Novo Nordisk, Årsrapport 2016, side 70

Tabel 9: Udvikling i F&U for Novo Nordisk

Novo Nordisk (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	111.780	107.927	88.806
Årets resultat	37.925	34.860	26.481
F&U omkostninger	14.563	13.608	13.762
F&U i % af nettoomsætning	13,0%	12,6%	15,5%
Balance			
Balancesum	97.539	91.799	77.062
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	0,0%	0,0%	0,0%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Novo Nordisk

Den generelle fordeling mellem selskabets årlige omkostning til forskning og udvikling, opgøres og klassificeres som følgende:

- Udviklingsomkostninger 70 – 80 %
- Forskningsomkostninger 20 – 30 %

Selskabet specificerer yderligere hvorledes ovenstående klassifikationer opdeles. Forskningsomkostninger udgøres af alle medgående omkostninger til udvikling af et præparat frem til de første menneskelige forsøg. Alle efterfølgende omkostninger klassificeres som udvikling.

Det bør påpeges, at der forekommer en begrænset andel af forsknings- og udviklingsaktiviteterne, som ikke indregnes som en forsknings- og udviklingsomkostning. Disse aktiviteter består bl.a. af forudbetalinger og milepælsbetalinger til partnere, royalties modtaget/betalt til partnere m.m.⁹⁶

William Demant Holding A/S

William Demant Holding A/S (herefter William Demant) er en global virksomhed indenfor høresundhed. Der sælges og produceres udstyr til personer med høretab under de fire hovedaktiviteter høreapparater, høreimplantater, diagnostiske Instrumenter og personlig kommunikation⁹⁷.

Selskabet fastholder i perioden 2014-2016 et jævnt og stabilt niveau af deres omkostninger til forskning og udvikling. Som det kan aflæses ud fra tabel 10, ligger omkostningerne til udvikling og forskning på et niveau på ca. 7 % af den årlige nettoomsætning.

Det er ledelsens opfattelse at selskabet produktudvikling ikke retvisende kan allokere til enten udvikling af nye produkter, eller til videreudvikling af allerede eksisterende produkter. Produkter skal desuden igennem en godkendelsesproces fra forskellige myndigheder, hvilket vanskeliggør dokumentation for færdiggørelsen af et nyt produkt⁹⁸. Dette resulterer naturligvis i at selskabet ikke anser indregningskriterierne for opfyldt, og dermed indregner udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen, i takt med at disse afholdes.

⁹⁶ Novo Nordisk, Årsrapport 2016, side 70

⁹⁷ www.demant.com

⁹⁸ William Demant, Årsrapport 2016, side 75

Tabel 10: Udvikling i F&U for William Demant

William Demant (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	12.002	10.665	9.346
Årets resultat	1.464	1.439	1.327
F&U omkostninger	839	763	680
F&U i % af nettoomsætning	7,0%	7,2%	7,3%
Balance			
Balancesum	15.548	14.390	11.219
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	0,0%	0,0%	0,0%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra William Demant

Ser man på fordelingen af forsknings- og udviklingsomkostningerne for William Demant i 2016, udgør lønninger 60 % af den samlede udgift. Selskabet har desuden modtaget statstilskud til en værdi af DKK 14 mio. i 2016. Disse indtægtsføres og modregnes i regnskabsposten forsknings- og udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen.

Sammenholdt med analyserne af de øvrige årsrapporter fra denne sektor, er oplysningsniveauet på området for forskning og udvikling meget sparsomlig, hvorfor analysen ikke uddybes yderligere.

5.2.2.1 *Tendens for sundhedsplejesektoren*

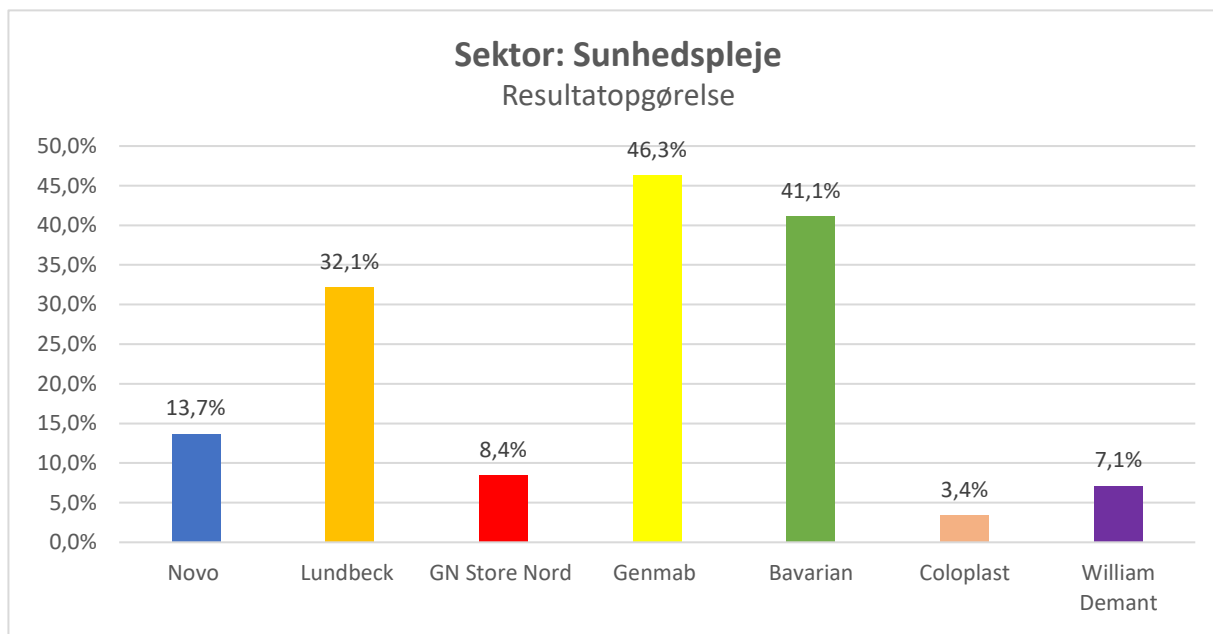
Ovenstående selskaber opererer ud fra sektorinddelingen alle i sektoren for sundhedspleje. Majoritet af selskaberne driver virksomhed inden for medico-og biotekbranchen, men to af selskaberne adskiller sig i denne sammenhæng. Dette gælder William Demant og GN Store Nord, som begge driver virksomhed indenfor høresundhed. Det vil i denne sammenhæng derfor være forventeligt, at disse to selskaber adskiller sig fra de øvrige selskaber i sektoren, på den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Det kan ud fra graf 2 først og fremmest konstateres, at alle selskaberne i sundhedsplejesektoren indregner omkostninger til forskning og udvikling i resultatopgørelsen. Der forekommer dog stor variation i niveauet for, hvor mange procent at omkostningerne til forskning og udvikling udgør, i forhold til nettoomsætningen.

Der vurderes at være mulighed for at kunne inddele selskaberne i 3 kategorier hvor arten og modenheden tages i betragtning. Den første kategori udgøres af Novo og Lundbeck, som er to modne virksomheder indenfor biotekbranchen. Disse selskaber er veletablerede og har over længere tid opbygget en portefølje af præparater, som genererer et stort salg. Virksomhederne har derfor ikke behov for at benytte ressourcer, som udgør en procentmæssig høj andel af nettoomsætningen til forskning og udvikling, sammenlignet med mindre veletablerede virksomheder. Novo har gennemsnitligt over de seneste 3 år, benyttet ca. 14 % af salget til forsknings- og udviklingsomkostninger jf. graf 2. Til sammenligning har Lundbeck benyttet ca. 32 % af salget til forsknings- og udviklingsomkostninger. Denne markante forskel forklares ved at Lundbeck i 2015, som tidligere nævnt, har foretaget en stor enkeltstående nedskrivning på udviklingsprojektet Rexulti®, i forbindelse med tiltrædelse af den nye direktion. Ses der bort fra denne store nedskrivning hos Lundbeck, vil omkostningsniveauet for forskning og udvikling, i højere grad være sammenligneligt med Novo.

Den næste kategori udgøres af Genmab og Bavarian, der begge er mindre organisationer samt mindre etablerede virksomheder sammenlignet med Novo og Lundbeck. Dette kommer til udtryk ved at selskaberne procentvist bruger markant flere ressourcer til forsknings- og udviklingsaktiviteter. Begge selskaber benytter mellem 41 – 46 % af nettoomsætningen på omkostninger til forskning og udvikling jf. graf 2. Dette kan lade sig gøre fordi begge selskaber i høj grad benytter sig af partnerskaber som salgskanaler, hvorfor at selskaberne er struktureret således, at forskning og udvikling er i fokus. Begge selskaber har under 500 ansatte, hvoraf en meget stor andel af de ansatte beskæftiger sig i forsknings- og udviklingsafdelingerne.

Graf 2: Oversigt over gennemsnitlig indregning af F&U i resultatopgørelsen for sundhedsplejesektoren for 2014-2016

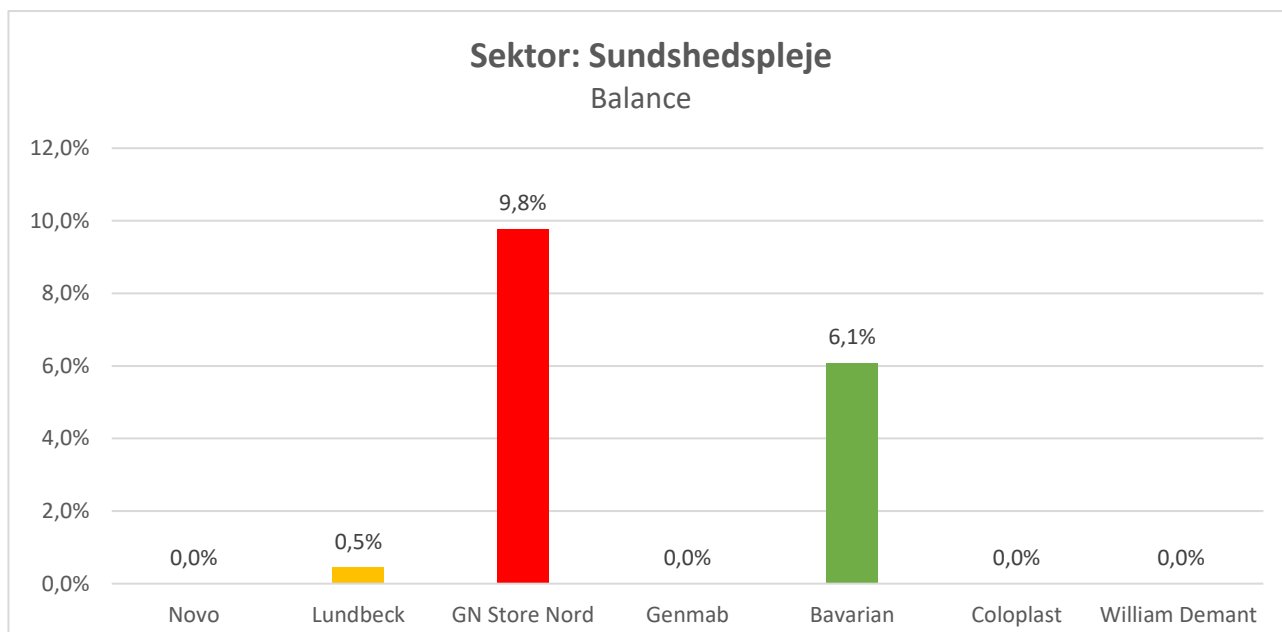
Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Novo, Lundbeck, GN Store Nord, Genmab, Bavarian, Coloplast og William Demant

Den sidste kategori udgøres af selskaberne Coloplast, GN Store Nord og William Demant. Disse selskaber adskiller sig ved at have et lavere procentmæssigt niveau af forsknings- og udviklingsomkostninger, som føres i resultatopgørelsen jf. graf 2. Disse selskaber har ikke i samme grad omkostninger til forskning og udvikling. Fælles for alle 3 selskaber er at de alle benytter mindre end 10 % af nettoomsætningen til forsknings- og udviklingsomkostninger. Coloplast er en virksomhed hvor der produceres deciderede produkter, fremfor medicinske præparater, hvor der kræves en højere grad af forskning og udvikling. Dette forklarer tendensen for det lave ressourceforbrug på netop dette område. Det samme gør sig gældende for de to virksomheder som gør sig inden for høresundhed, nemlig GN Store Nord og William Demant.

Når der i stedet kigges på balancen i graf 3, fremgår det klart og tydeligt at majoriteten af selskaberne i sundhedsplejesektoren, ikke indregner udviklingsprojekter som et aktiv i balancen. Der forekommer 3 selskaber som differentierer sig i henhold hertil.

Det skal for en god ordens skyld noteres, at Lundbecks aktiverede udviklingsprojekter udelukkende består af interne IT-projekter, hvorfor at vi ser bort fra dette, da vores primære fokus ligger på selskabernes kærneforretning. Det anses derfor at Lundbeck på linje med de nedenstående nævnte selskaber, ikke har aktiveret udviklingsprojekter.

Graf 3: Oversigt over gennemsnitlig indregning af udviklingsomkostninger i balancen for sundhedsplejesektoren for 2014-2016

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Novo, Lundbeck, GN Store Nord, Genmab, Bavarian, Coloplast og William Demant

Der kan drages en klar tendens mellem virksomhederne i denne sektor, i forhold til deres klare anvendte regnskabs praksis for behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det gør sig gældende for Novo, Lundbeck, Genmab, Coloplast og William Demant, at ledelsen i disse selskaber ikke vurderer at udviklingsomkostningerne på tilstrækkeligvis, opfylder de gældende indregningskriterier for indregning af et udviklingsprojekt i balancen. Det er specifikt følgende indregningskriterier fra IAS 38 som gør sig gældende:

"a) den tekniske mulighed for at færdiggøre det immaterielle aktiv, således at det kan anvendes eller sælges"

I praksis har selskaberne udfordringer ved at sandsynliggøre, hvorvidt at det enkelte præparat eller produkt som er under udvikling, vil resultere i en salgbar vare. Dette omtales gentagende gange fra ledelsens side i de nævnte selskaber.

"c) dens evner til at anvende eller sælge det immaterielle aktiv"

For at selskaberne kan sælge deres produkter og præparater, kræves der som udgangspunkt altid en eller anden form for myndighedsgodkendelse. Gives der ikke en godkendelse til et produkt eller et præparat, kan varen ikke sælges på det pågældende marked. Det kan for eksempel være et medicinsk præparat, som får en godkendelse af Lægemiddelstyrelsen i Danmark, men som ikke har fået de nødvendige godkendelser hos det amerikanske tilsvar FDA.

"d) hvordan det immaterielle aktiv vil frembringe sandsynlige fremtidige økonomiske fordele"

Ovenstående kriterier (a og c), har en direkte indflydelse på om hvorvidt et udviklingsprojekt, kan frembringe sandsynlige fremtidige økonomiske fordele. Hvis vi genbruger ovenstående eksempel, vil et afslag fra FDA resultere i en begrænsning i markedspotentialet for præparatet, og dermed skabe usikkerhed for hvorvidt at indtægterne fra udviklingsprojektet, vil overstige de aktiverede omkostninger til dette.

Når det kommer til Bavarian, adskiller dette selskab sig fra ovenstående selskaber ved at have indregnet udviklingsprojekter i balancen. Dette omhandler udelukkende udviklingsprojektet IMVAMUNE, som er indregnet i balancen som følge af, at præparatet har opnået godkendelser i det markedssegment, som ledelsen kalder for "ikke-amerikanske lande". Selskabet har således kunnet opgøre et sandsynligt markedspotentiale ud fra eksisterende salgstal og kalkuleret en fremtidig udvikling i disse. Ledelsen vurderer på denne baggrund at udviklingsprojektet lever op til indregningskriterierne, hvorfor at udviklingsprojektet er indregnet i balancen.

Videremere skal det kommenteres at det ud fra graf 3 kan noteres, at GN Store Nord adskiller sig fra de øvrige virksomheder, ved konsekvent at have indregnet udviklingsprojekter i balancen over de seneste regnskabsår. Dette gør sig gældende da virksomheden sammen med William Demant, opererer indenfor høresundhed, som tidligere nævnt adskiller fra de øvrige medicinal-og biotekselskaber. Ledelsen hos William Demant har dog en klar og tydelig regnskabspolitik for behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger, ved ikke at indregne udviklingsomkostninger i balancen. William Demant adskiller sig derfor fra GN Store Nord, som fører en tilsyneladende mere liberal regnskabspolitik. Forhåndsantagelsen om at begge disse selskaber ville afvige fra de øvrige selskaber i sektoren kan derved delvist afkræftes, da William Demant i højere grad minder om de øvrige selskaber i sundhedsplejesektoren.

Afslutningsvist kan det altså konkluderes at sektoren for sundhedspleje overordnet set danner en tendens for den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Tendensen er således at selskaberne som udgangspunkt altid indregner forsknings- og udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen, i takt med at disse afholdes. Bavarian har i 2017 påvist at der forekommer store risici forbundet med at aktivere et udviklingsprojekt i sundhedsplejesektoren. Et af selskabets væsentlige udviklingsprojekter PROST-VAC, har ikke opnået de nødvendige godkendelser, hvorfor at Bavarian i regnskabsåret 2017 har været nødsaget til at foretage en fuld nedskrivning af udviklingsprojektet. Dette underbygger sektorens generelle holdning for ikke at aktivere udviklingsprojekter, da der forekommer væsentlig usikkerhed forbundet hermed⁹⁹.

5.2.3 Materialer

Selskaberne i materialesektoren bearbejder råstoffer til at udvikle råvarer til brug for produktion af almindelige hverdagsvarer, som typisk ender hos den almene forbruger. Der vil i følgende afsnit blive analyseret de to selskaber som indgår i sektorinddelingen for materialer, for deres regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Chr. Hansen Holding A/S

Chr. Hansen Holding A/S (herefter Chr. Hansen) fremstiller fødevarer ingredienser til den farmaceutiske industri, landbrugssektoren samt fødevarer- og ernæringsindustrien. Ingredienserne benyttes til mad, drikke, kosttilskud, fodring af dyr og plantebeskyttelse¹⁰⁰.

Der kan ses ud fra den udarbejdede tabel 11, at Chr. Hansen i høj grad indregner forsknings- og udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen. Holdt op imod nettoomsætningen, er den procentvise andel af forsknings- og udviklingsomkostninger som indregnes i resultatopgørelsen i 2016/17, relativt stabil sammenlignet

⁹⁹ Bavarian, Årsrapport 2017, side 85

¹⁰⁰ www.chr-hansen.com

med de to foregående regnskabsår. Trods den relativt store stigning i omkostninger til forskning og udvikling fra 2014/15 til 2015/16, fastholdes den procentmæssige andel af den generelle udvikling i nettoomsætningen. Kigges der på den aktiverede andel af forsknings- og udviklingsomkostninger, udgør denne 5,1 % af aktivsummen i 2016/17, hvilket stort set er uændret i forhold til året før, men et mindre fald sammenlignet med 2014/15.

Tabel 11: Udvikling i F&U for Chr. Hansen

Chr. Hansen Holding A/S (EUR mio.)	2016/17	2015/16	2014/15
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	1.063	949	859
Årets resultat	224	184	163
F&U omkostninger	71	63	51
F&U i % af nettoomsætning	6,7%	6,6%	5,9%
Balance			
Balancesum	1.802	1.715	1.445
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	5,1%	5,2%	6,5%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Chr. Hansen

Den reelle udgift til forskning og udvikling udgør i 2016/17 EUR 75 mio. Selskabet anser 86 % af dette beløb til ikke at opfylde indregningskriterierne for indregning af et udviklingsprojekt. Disse omkostninger er på denne baggrund indregnet direkte som en omkostning i resultatopgørelsen. De resterende 14 % opfylder indregningskriterierne, og er således aktiveret i henhold til den anvendte regnskabspraksis, som et udviklingsprojekt¹⁰¹.

Udover de generelle indregningskriterier for aktivering af et udviklingsprojekt, foretager ledelsen en vurdering af de tekniske, såvel som de kommercielle kriterier for at et udviklingsprojekt fortsat kan indregnes i balancen. Der gives i årsrapporten et eksempel herpå. Selskabet har i 2016 evalueret hvorvidt et udviklingsprojekt for markedet Sundhed og Ernæring, opfylder de kommercielle krav. Chr. Hansen har ud fra ny viden om markedspotentialet, samt udfordringer ved den tekniske evne til at gennemfører udviklingsprojektet, vurderet at der har været behov for at foretage en nedskrivning¹⁰².

Færdiggjorte udviklingsprojekter afskrives lineært over 3 – 15 år, med modregning af eventuelle nedskrivninger. Den potentielt lange afskrivningsperiode kan ligeledes give en plausibel forklaring på, hvorfor andelen af udviklingsprojekter udgør så betydelig en andel af aktivsummen, trods at majoriteten af udgifterne føres som en omkostning i resultatopgørelsen.

Novozymes A/S

Novozymes A/S (herefter Novozymes) er en bioteknologisk virksomhed som fremstiller enzymer og mikroorganismer til husholdning, mad, drikke, bioenergi, landbrug, dyrefoder og farmaci¹⁰³.

¹⁰¹ Chr. Hansen, Årsrapport 2016, side 26 og 76

¹⁰² Chr. Hansen, Årsrapport 2016, side 74 - 76

¹⁰³ www.novozymes.com

Selskabet har ifølge tabel 12 forholdsmeæssigt store omkostninger til forsknings- og udviklingsaktiviteter. I 2016 udgør disse omkostninger en andel på 13,2 % af nettoomsætningen. Dette niveau er stabilt sammenlignet med tallene fra 2014 og 2015. Udgiften i 2016 til forsknings- og udviklingsomkostninger udgør DKK 1.793 mio., hvor 94 % indregnes direkte i resultatopgørelsen som en omkostning, mens de resterende 6 % indregnes som en tilgang i balancen som et udviklingsprojekt. Det skal påpeges at den aktiverede andel af disse omkostninger udelukkende vedrører interne IT-udviklingsprojekter, og dermed ikke et udviklingsprojekt som kan henføres til et decideret produkt¹⁰⁴.

Tabel 12: Udvikling i F&U for Novozymes

Novozymes (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	14.142	14.002	12.459
Årets resultat	3.050	2.825	2.626
F&U omkostninger	1.865	1.896	1.841
F&U i % af nettoomsætning	13,2%	13,5%	14,8%
Balance			
Balancesum	18.669	17.791	18.426
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	0,9%	0,6%	0,4%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Novozymes

Af de samlede udgifter til forsknings- og udviklingsaktiviteter udgør lønomkostninger 62 %, og den resterende del udgøres af andre interne og eksterne omkostninger, som relaterer sig til forskning og udvikling. Disse samlede omkostninger relaterer sig alle til udvikling af nye produkter, eller er en væsentlig forbedring af egenskaberne på allerede eksisterende produkter. Det skal nævnes at over 20 % af Novozymes ansatte arbejder i deres forsknings- og udviklingsafdeling¹⁰⁵, og dette understreger at deres forretningsgrundlag i høj grad er baseret herpå.

Omkostninger som relaterer sig til udviklingsfasen, indregnes i resultatopgørelsen som en omkostning i takt med at den afholdes, såfremt at der:

- Mangler godkendelse fra myndigheder
- Mangler accept fra kunder
- Er andre usikkerheder som resulterer i at indregningskriterierne ikke overholdes¹⁰⁶

Med udgangspunkt i ovenstående kriterier, begrænser det Novozymes muligheder for at indregne deres udviklingsomkostninger som et udviklingsprojekt i balancen.

Færdiggjorte udviklingsprojekter afskrives lineært over 3 – 5 år, med modregning af eventuelle nedskrivninger.

¹⁰⁴ Novozymes, Årsrapport 2016, side 95

¹⁰⁵ Novozymes, Årsrapport 2016, side 36

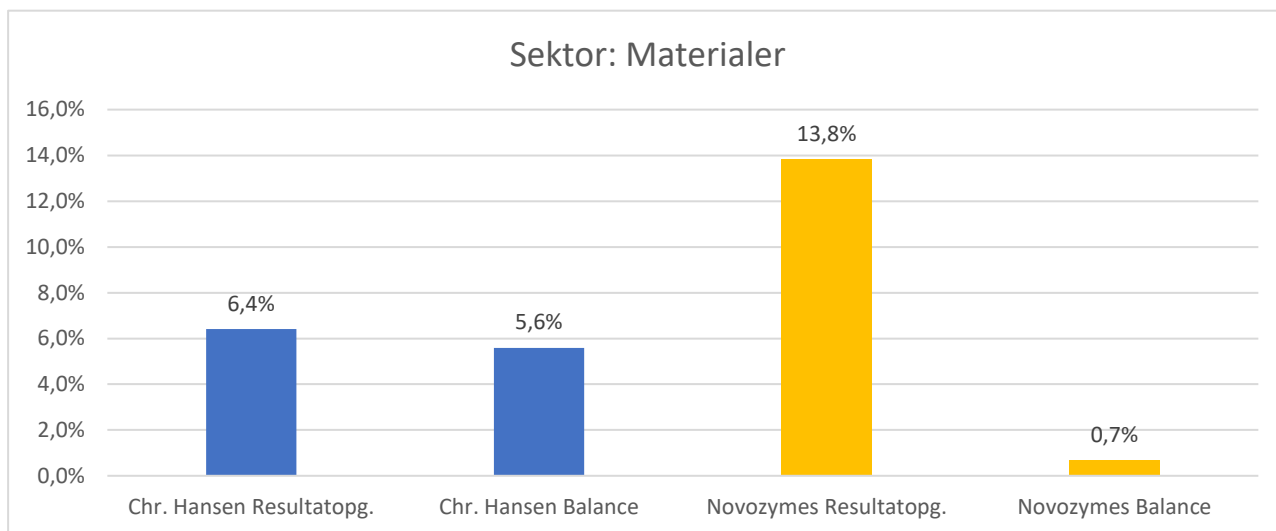
¹⁰⁶ Novozymes, Årsrapport 2016, side 88

5.2.3.1 Tendens for materialesektoren

Chr. Hansen og Novozymes producerer materialer til brug for at producere almindelige hverdagsprodukter, og som når ud til en stor del af verdensbefolkningen.

Analysen af Chr. Hansen og Novozymes viser at begge selskaber i høj grad indregner en stor del af deres forsknings- og udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen. Som det kan ses i graf 4, forekommer der dog en markant forskel i selskabernes procentmæssige andel af udviklingsomkostninger, som indregnes i balancen som et udviklingsprojekt.

Graf 4: Oversigt over gennemsnitlig indregning af F&U for materialesektoren for 2014-2016

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Chr. Hansen og Novozymes

Hos Novozymes forekommer der en forskningsorienteret tilgang og forretningsstrategi, som kan aflæses i selskabets årsrapport. Dette spejler sig i arten af selskabets forsknings- og udviklingsomkostninger som resulterer i, at selskabet i stor stil indregner disse omkostninger direkte i resultatopgørelsen. At selskabet i høj grad indregner udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen, kan forklares ved at selskabets produkter ofte kræver godkendelse fra myndigheder, som ofte kommer sent i udviklingsprocessen. Dette resulterer i at selskabet ikke kan indregne udviklingsomkostningerne i balancen, da disse ikke opfylder specifikke indregningskriterier. Specifikt er det kriteriet for at den tekniske mulighed for at færdiggøre et udviklingsprojekt er tilstede, samt kriteriet om selskabets evne til at anvende eller sælge et udviklingsprojekt, som er problematisk at opfylde. Novozymes er udstykket af Novo Gruppen, hvorfor at selskabets forretningsstrategi og kriterier for indregning af udviklingsprojekter, har mange ligheder med Novo Nordisk og andre medicinalvirksomheder.

Hos Chr. Hansen føres 86 % af udgiften til forskning og udvikling direkte i resultatopgørelsen i 2016/17. Samme tendens er bemærket i de to foregående år, hvorfor at det tyder på at selskabet tilbage i tid, må have haft større aktiveringer af udviklingsprojekter og jf. anvendt regnskabspraksis afskriver over en længere periode. Dette kan forklare årsagen til en relativ høj andel af udviklingsprojekter i balancen, da summen af udviklingsprojekter dermed opretholdes over en længere periode. Chr. Hansen fremhæver i deres årsrapport ikke at selskabets udviklingsprojekter er underlagt eksterne godkendelser. Dette forbedrer selskabets mulighed for at opfylde indregningskriterierne for den tekniske mulighed for færdiggørelse, og evnen til at anvende og sælge et udviklingsprojekt.

Begge selskaber har altså tendens for at indregne forsknings- og udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen. Hvor Novozymes kun indregner interne IT-relaterede udviklingsprojekter i balancen, indregner Chr. Hansen mere traditionelle udviklingsprojekter, som relaterer sig direkte til selskabets produkter, i balancen.

5.2.4 Øvrige selskaber

I denne kategori er inkluderet Ørsted A/S og NETS A/S, da disse falder alene under deres sektorer. Analysen vil udarbejdes på samme vis, som for sektorerne.

NETS A/S

Nets A/S (herefter Nets) udvikler innovative digitale betalingssystemer, og er selskabet bag Betalingsservice, e-Boks, NemID og Dankort. Udover løsninger i Danmark, leveres der også ydelser til den resterende del af Norden og Baltikum inden for kortbetalinger, kontooverførsler samt betalingsløsninger til forretninger¹⁰⁷.

Det kan aflæses ud fra tabel 13, at selskabets forsknings- og udviklingsomkostninger som er indregnet i resultatopgørelsen i 2016 udgør 10,4 % af nettoomsætningen, sammenlignet med 9,4 % i 2015. Det bør nævnes at selskabets årsrapport for 2014 ikke er aflagt efter IFRS-standarderne, da selskabet på daværende tidspunkt endnu ikke var børsnoteret, hvorfor at disse tal ikke er medtaget. Fordelingen mellem omkostningsførte afskrivninger og direkte omkostninger til forskning og udvikling, udgør ca. en 50/50 fordeling i gennemsnit over begge regnskabsår.

I tabel 13 fremgår det at selskabets aktiverede andel af udviklingsomkostninger udgør ca. 10 % af aktivsummen i både 2015 og 2016. Aktiverede udviklingsomkostninger består af direkte omkostninger til design og test af identificerbare og unikke projekter, herunder softwareprodukter¹⁰⁸. Disse udviklingsomkostninger aktiveres såfremt, at de specifikke indregningskriterier er opfyldte. De direkte personaleomkostninger som medgår til udvikling af et projekt, bliver indregnet som en del af det aktiverede udviklingsprojekt. Selskabets udviklingsprojekter afskrives over en periode på 3 – 7 år, med modregning i eventuelle nedskrivninger.

Tabel 13: Udvikling i F&U for NETS

NETS (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	10.084	9.040	N/A
Årets resultat	- 584	119	N/A
F&U omkostninger	1.050	848	N/A
F&U i % af nettoomsætning	10,4%	9,4%	N/A
Balance			
Balancesum	28.299	29.558	N/A
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	9,6%	10,0%	N/A

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra NETS

¹⁰⁷ www.nets.eu/dk

¹⁰⁸ NETS, Årsrapport 2016, side 83

Selskabets ledelse foretager en løbende vurdering af, om hvorvidt et udviklingsprojekt opfylder de gældende indregningskriterier. Ledelsen nævner specifikt i deres beretning at udviklingsprojekter under udførelse, skal opfylde indregningskriteriet, at fremtidige økonomiske fordele skal tilflyde virksomheden. Ved færdiggjorte udviklingsprojekter evaluerer ledelsen udviklingsprojektets tekniske forhold samt kommercielle potentiale. Der fokuseres her specifikt på aktivets økonomiske levetid. Disse evalueringer udarbejdes eller opdateres når der opstår nye forhold, som potentielt kan påvirke udviklingsprojektets økonomiske levetid¹⁰⁹.

Ørsted A/S

Ørsted A/S (herefter Ørsted) er en nordeuropæisk energikoncern, som tidligere var kendt under navnet DONG Energy A/S. Selskabet producerer, distribuerer og handler energi samt tilknyttede produkter¹¹⁰.

Det kan ud fra tabel 14 aflæses at Ørsted ikke indregner nogen omkostninger til forskning og udvikling i resultatopgørelsen i en særskilt linje. Selskabets årsrapport specificerer og omtaler ikke hvordan selskabet behandler dets forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det kan dog ud fra en tekstnote i balancen for 2016 aflæses, at selskabet har indregnet færdiggjorte udviklingsprojekter til en værdi af DKK 317 mio., samt udviklingsprojekter under udførelse til en værdi på DKK 76 mio.¹¹¹ Selskabet specificerer ikke udviklingsprojekter separat i anlægsnoten for immaterielle anlægsaktiver i årsrapporten, og det kan således ikke aflæses hvordan udviklingsprojekter er blevet behandlet i regnskabsåret. Immaterielle anlægsaktiver udgør 0,7 % af den samlede balancesum i 2016, hvorfor at det er plausibelt ud fra et væsentlighedssynspunkt, at specificationen af denne regnskabspost ikke uddybes yderligere i årsrapporten. Ud fra disse sparsommelige oplysninger kan tilgange, afgang, afskrivninger og nedskrivninger ikke specificeres, og dermed ikke analyseres. Selskabets anvendte regnskabspraksis nævner intet om behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Ej heller hvor længe færdiggjorte udviklingsprojekter afskrives over.

Tabel 14: Udvikling i F&U for Ørsted

Ørsted (DKK mio.)	2016	2015	2014
Resultatopgørelse			
Nettoomsætning	57.393	66.708	71.829
Årets resultat	7.935	- 9.453	- 2.310
F&U omkostninger	-	-	-
F&U i % af nettoomsætning	0,0%	0,0%	0,0%
Balance			
Balancesum	136.489	147.457	149.914
Udviklingsprojekter i % af aktivsummen	0,3%	0,2%	0,1%

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Ørsted

Som følge af mangel på information om den regnskabsmæssige behandling af området, vurderes analysen ikke at kunne konkretiseres yderligere.

¹⁰⁹ NETS, Årsrapport 2016, side 83

¹¹⁰ www.orsted.com/da

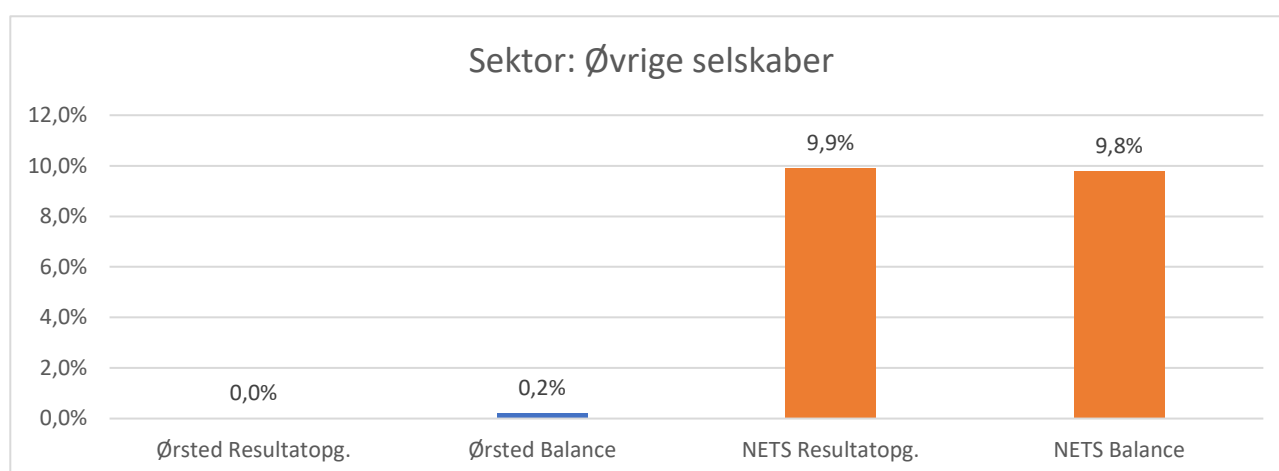
¹¹¹ Ørsted, Årsrapport 2016, side 94

5.2.4.1 Sammenfatning

Da NETS og Ørsted ikke hører under samme sektor, vurderes det først og fremmest ikke relevant at foretage en sektoranalyse, hvorfor at overskriften på dette afsnit blot kaldes en sammenfatning.

Som det kan aflæses ud fra graf 5, udgør udviklingsprojekter ca. 10 % af aktivsummen hos NETS, mens forsknings- og udviklingsomkostninger som er indregnet i resultatopgørelsen ligeledes, udgør ca. 10 % af nettoomsætningen. Det kan ud fra disse tal konstateres at der i tech-virksomheder kan forekomme betydelige størrelser af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det kan dog ikke generaliseres da der i C25-indekset ikke forekommer andre sammenlignelige selskaber. Selskabet kan derfor ikke benyttes til at drage tendenser på sektorniveau, men NETS vil alligevel blive inddraget i analysen på tværs af sektorerne i C25-indekset i kapitel 5.3.

Graf 5: Oversigt over gennemsnitlig indregning af udviklingsomkostninger i balancen for øvrige selskaber for 2014-2016

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i årsrapporterne for 2015 og 2016 fra Ørsted og NETS

Der vil i denne sammenfatning, samt i den resterende del af den empiriske analyse, blive set bort fra Ørsted, ud fra den begrundelse at selskabets procentvise omkostninger til forskning og udvikling er så lav, at det umuliggøre at drage tendenser på baggrund heraf. Selskabets årsrapport giver tilmed meget sparsomme oplysninger på området for forskning og udvikling, hvorfor at det ikke vil bidrage positivt til besvarelsen af problemstillingen at tolke yderligere på disse tal.

Afslutningsvis kan der i denne kategori ikke konkluderes nogen tendensdragninger, da forudsætningerne for dette ikke vurderes at være tilstede, grundet mangel på et sammenligneligt grundlag.

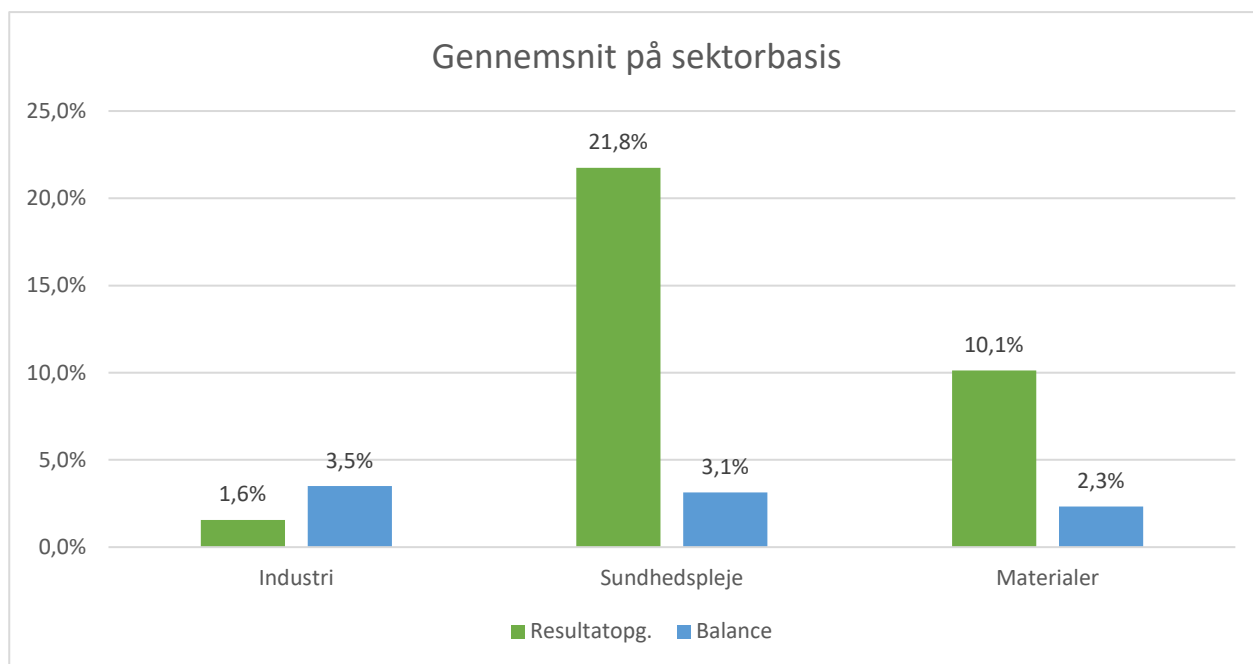
5.3 Komparativ analyse på sektorniveau

Hvorfor ser man at der hyppigere forekommer aktivering af udviklingsomkostninger i nogen sektorer fremfor andre?

Der er i det forrige kapitel udarbejdet en sektoranalyse af selskaberne i C25-indekset, hvorefter der er draget sammenhænge mellem de enkelte selskaber i de respektive sektorer. Selskaberne er inddelt i 3 sektorer som henholdsvis udgøres af industri, sundhedspleje og materialer, samt kategorien øvrige selskaber. Der vil i dette kapitel udarbejdes en komparativ analyse af de tendenser, der forekommer i de nævnte sektorer. Specifikt vil der undersøges ligheder og forskelle mellem sektorernes praksis for at behandle forsknings- og udviklingsomkostninger regnskabsmæssigt.

I graf 6 illustrere de grønne søjler den enkelte sektors gennemsnitlige andel af deres driftsførte omkostninger til forskning og udvikling, målt op i imod nettoomsætningen. Det fremgår af graf 6 at sundhedsplejesektoren adskiller sig markant fra de øvrige to sektorer ved, at de indregnede omkostninger til forskning og udvikling, udgør en stor procentmæssig andel af nettoomsætningen. Niveauet for denne sektor udgør 21,8 % sammenlignet med 10,1 % hos materialesektoren og 1,6 % hos industrisektoren.

Graf 6: Oversigt over gennemsnitlig indregning af forsknings- og udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen og indregning af udviklingsomkostninger i balancen, på sektorniveau for 2014-2016

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i samtlige årsrapporterne fra udvalgte 12 C25 selskaber for 2015 og 2016 (Ørsted & NETS er ikke medtaget)

Fælles for sundhedsplejesektoren er, at selskaberne generelt har udfordringer ved at opfylde nogle specifikke indregningskriterier. Disse indregningskriterier kan i praksis ikke opfyldes, fordi:

- At selskaberne ikke i tilstrækkeligt omfang kan sandsynliggøre om et præparat som er under udvikling, vil resultere i en salgbar vare
- Forudsigelse om et præparat vil modtage de nødvendige godkendelser fra myndigheder, for at kunne sælge og markedsføre på et pågældende marked
- Usikkerhed om hvorvidt et præparat vil genere fremtidige indtægter, som overstiger de aktiverede omkostninger

Disse praktiske udfordringer resulterer i at selskabernes ledelse ikke vurderer at kunne dokumentere, at indregningskriterierne i praksis kan opfyldes. Den generelle praksis for behandlingen af forsknings- og udviklingsaktiviteter er at indregne udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen, i takt med at disse afholdes¹¹².

¹¹² Novo Nordisk, Årsrapport 2016, side 70

Til sammenligning driftsfører materialesektoren omtrent halvt så meget som sundhedsplejesektoren i procent, hvis man holder tallene op imod nettoomsætningen. Dette skyldes at selskaberne i materialesektoren er mindre forskningstunge sammenlignet med sundhedsplejesektoren. Fælles for begge sektorer er dog at majoriteten af de årlige udgifter føres som en omkostning i resultatopgørelsen, i takt med at disse afholdes. Begge sektorer udvikler produkter som typisk kræver en eller anden form for myndighedsgodkendelse. Dette resulterer i at selskaberne som udgangspunkt altid vil tillægge denne godkendelse en stor usikkerhed. Selskaberne vil derfor typisk vurdere at indregningskriterierne ikke kan opfyldes, og vil dermed indregne udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen.

Industrisektoren adskiller fra sundhedsplejesektoren og materialesektoren ved, at der i højere grad bliver indregnet udviklingsprojekter i balancen. Dette skal ses i forhold til at selskaber i industrisektoren i højere grad har en anden omkostningsart, og dermed ikke har samme volumen af omkostninger til forskning og udvikling. De omkostninger som indregnes i resultatopgørelsen i industrisektoren, udgør primært af-og nedskrivninger. Udover af-og nedskrivninger indregnes der udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen som typisk består af kundespecifikke opgaver, som ikke kan indregnes i balancen efter gældende lovgivning. Selskaberne i denne sektor er ikke i samme grad direkte omfattet af usikkerheder vedrørende myndighedsgodkendelser, som ellers kendetegner de øvrige sektorer. Netop denne faktor betyder at selskaber i industrisektoren, ikke har samme udfordringer ved at opfylde indregningskriterierne, for at indregne et udviklingsprojekt som et aktiv.

Udviklingsprojekter der ikke opfylder indregningskriterierne, hvilket forekommer hyppigt i sundhedspleje- og materialesektoren, vil typiske ikke kunne opfylde matchingprincippet, da disse selskaber fører udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen. Hvis et udviklingsprojekt som er ført i resultatopgørelsen alligevel, resulterer i et salgbart produkt eller anden form for fremtidige økonomiske fordele, vil der således ikke forekomme matching mellem indtægt og omkostning. Dette er ligeledes gældende for kundespecifikke opgaver som forekommer i industrisektoren. Disse problemstillinger resulterer i en kritik af, om hvorvidt at selskaber som fører udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen, giver et retvisende billede af et selskabs finansielle situation.

For at kunne udarbejde en mere standardiseret analyse, vil det kræve at der bliver givet en tilnærmelsesvis ensartet information i selskabernes årsrapporter, for området forskning og udvikling. Det kan konstateres at dette ikke er tilfældet, og at der er en betragtelig divergens i de oplysninger og specifikationer, som selskaberne giver i deres årsrapporter. Årsagen hertil ligger i, at selskaberne pålægger behandlingen af forsknings- og udviklingsaktiviteter en forskellig grad af fokus, ud fra hvad selskaberne vurderer er i deres interessenters interesse.

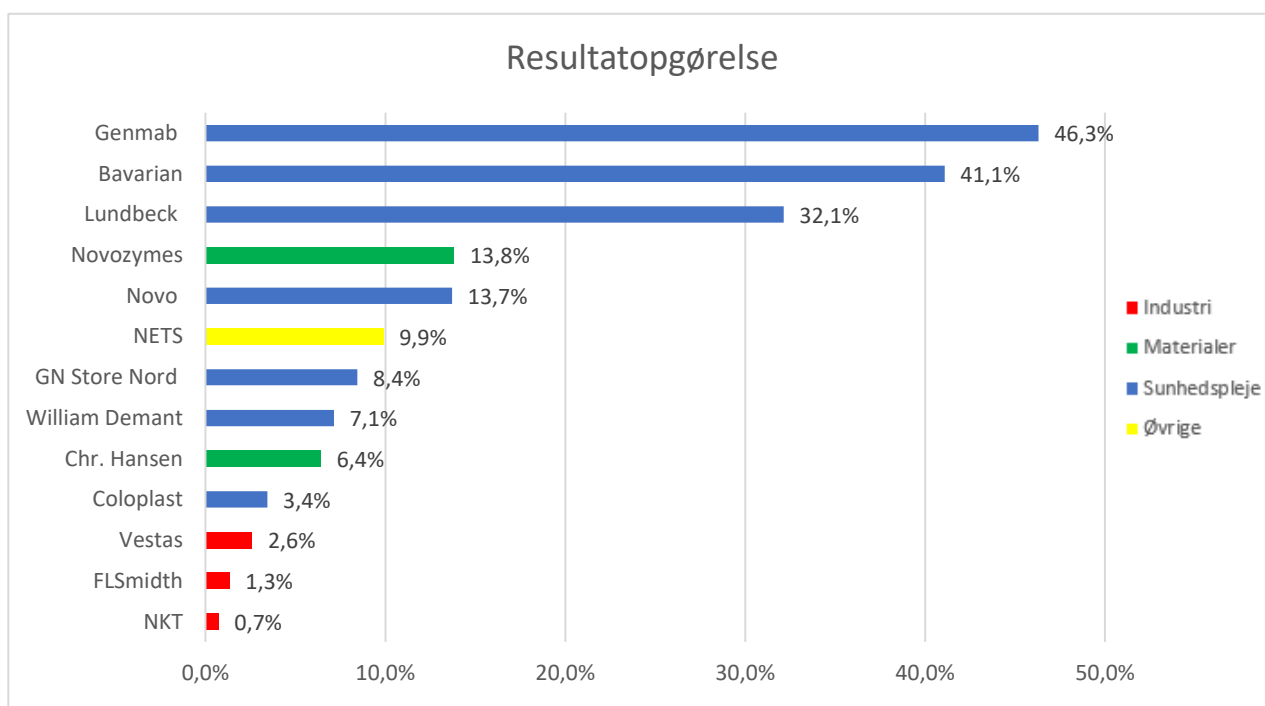
Det skal nævnes at der i materialesektoren og industrisektoren kun indgår helholdsvist 2 og 3 selskaber, hvorfor at det ikke vil være muligt at give et retvisende billede af hvilke tendenser der danner sig på disse sektorer generelt. Et højere antal af selskaber i disse sektorer, ville kunne give en mere dækkende analyse af sektorerne som helhed. Dette har sin simple begrænsning, da denne opgave er afgrænset til selskaberne i C25-indekset.

Derudover kan der sættes spørgsmålstejn ved opgavens inddeling af sektorer. For selvom selskaberne er indenfor samme sektor, kan der forekomme store forskelle i arten af selskabernes produkter og serviceydelser, og dermed hvilke eksterne faktorer der spiller ind, ved den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det kan ud fra analysen specifikt konkluderes, at eksterne faktorer som for

eksempel myndighedsgodkendelser, spiller en afgørende rolle for hvordan selskaber behandler deres udviklingsomkostninger.

Graf 7 og 8 er udarbejdet for at illustrere at selskaberne i de enkelte sektorer, afviger fra hinanden ved indregning af forsknings- og udviklingsomkostninger målt op imod nettoomsætningen. Her springer specielt forskellen mellem selskaberne i materialesektoren i øjnene. Dette er netop et eksempel på at to selskaber baseret på nedenstående tal, kan afvige kraftigt fra hinanden. Ledelsen hos Novozymes klargøre i årsrapporten for 2016, at selskabet som udgangspunkt altid vil indregne omkostninger til udvikling i resultatopgørelsen. Dette er nærmere i lighed med den generelle tendens for ledelsen holdning og vurdering i sundhedsplejesektoren.

Graf 7: Oversigt over gennemsnitlig indregning af forsknings- og udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen, på selskabsniveau for 2014-2016

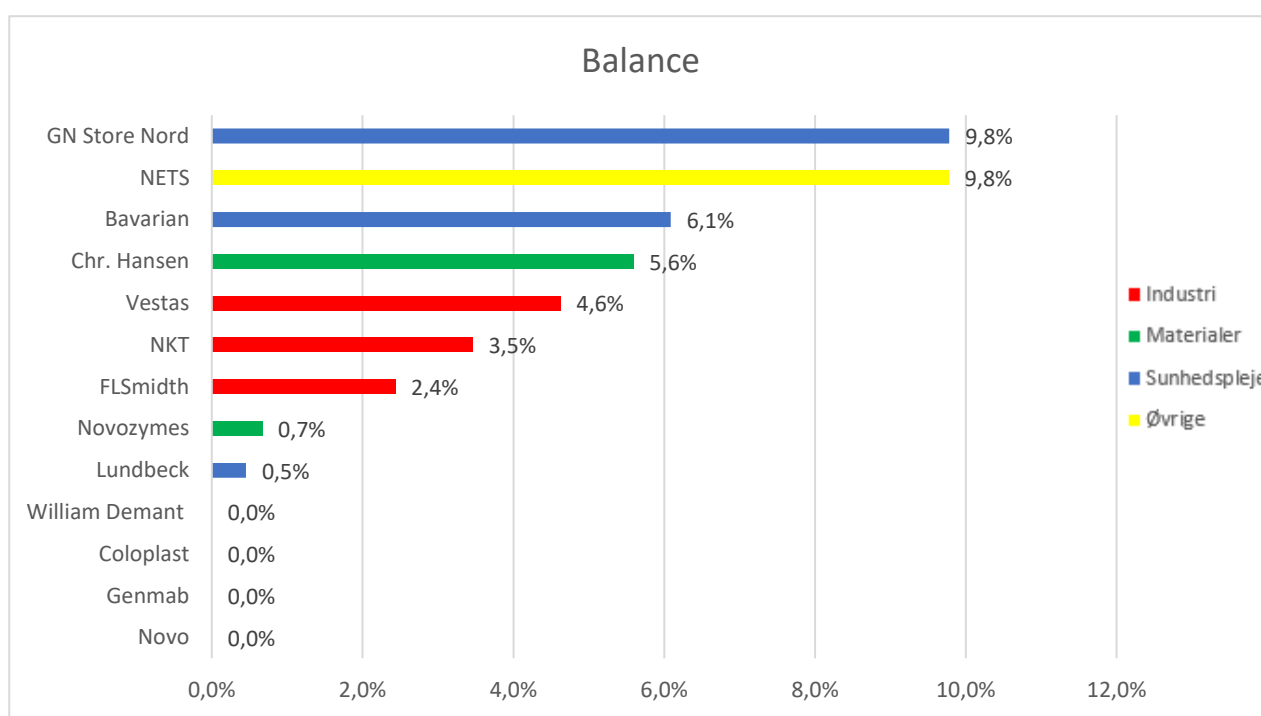

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i samtlige årsrapporterne fra udvalgte 13 C25 selskaber for 2015 og 2016 (Ørsted er ikke medtaget)

Kigges der derimod på graf 8, kan det aflæses at GN Store Nord og Bavarian i høj grad afviger fra de øvrige selskaber i sundhedsplejesektoren, som ellers har tendens for ikke at indregne udviklingsprojekter som et aktiv. Udviklingsprojekterne hos GN Store Nord afsluttes typisk hurtigere og ledelsen er ikke i samme grad afhængig af godkendelser fra eksterne parter, sammenlignet med de øvrige selskaber i sektoren. Udviklingsprojekterne i selskabet kan umiddelbart efter færdiggørelse, påbegynde salg og markedsføringen af produktet, hvilket er en tendens som er bemærket hos selskaberne i industrisektoren. Til trods for at både GN Store Nord og William Demant begge producerer og sælger produkter inden for høresundhed, forekommer der væsentlig afvigelse i andelen af aktiverede udviklingsprojekter. Udviklingsprojekter hos GN Store Nord udgør 9,8 % af aktivsummen, hvorimod at William Demant slet ikke indregner udviklingsomkostninger i balancen. Ledelsen hos William Demant begrunder dette med at de ikke vurderer indregningskriterierne for opfyldte.

Bavarian skiller sig ud fra sundhedsplejesektoren ved, at selskabets udviklingsprojekter udgør 6,1 % af selskabets samlede aktiver. Ingen af de andre medicinalsselskaber i sundhedsplejesektoren aktiverer udviklingsprojekter af medicinal karakter, hvilket som tidligere nævnt, også er praksis for branchen. Årsagen findes i at udviklingsprojektet IMVAMUNE allerede bliver solgt på flere markeder, uden at have den endelige fase 3 godkendelse på det amerikanske marked. Selskabet argumenterer for at udviklingsprojektet kan aktiveres med henvisning til en allerede underskrevet salgskontrakt med den amerikanske regering. Selskabets anvendte regnskabspraksis afviger i øvrigt ikke fra de andre medicinalsselskaber. I 2017 nedskrives et udviklingsprojekt hos Bavarian med DKK 48 mio., da dette ikke opnåede de nødvendige godkendelser. Var dette udviklingsprojekt ikke aktiveret, ville nøgletallet faktisk falde fra 6,1 % til ca. 3,5 %, hvilket vil placere Bavarian væsentligt lavere på graf 8.

Graf 8: Oversigt over gennemsnitlig indregning af udviklingsomkostninger i balancen, på selskabsniveau for 2014-2016

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af talmæssige oplysninger i samtlige årsrapporterne fra udvalgte 13 C25 selskaber for 2015 og 2016 (Ørsted er ikke medtaget)

Det skal også påpeges at den aktiverede andel af udviklingsprojekter hos NETS, som er en Tech-virksomhed, udgør 9,8 % af selskabets aktivsum, hvilket ligger i den høje ende jf. graf 8. Da NETS udgør den eneste tech-virksomhed i C25-indekset vurderes det ikke, at vi kan foretage nogen generelle tendenser for sektoren.

Det kan ud fra ovenstående analyse udledes, at der tilnærmelsesvis er en tendens for at nogle sektorer fremfor andre indregner deres udviklingsaktiviteter som et aktiv.

5.4 Nøgletalspåvirkning

Hvordan påvirker den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter et selskabs nøgletal?

Tidligere i denne empiriske analyse er den regnskabsmæssige behandling af forskning- og udviklingsaktiviteter for C25-selskaberne, blevet analyseret. Der er endvidere diskuteret de praktiske problemstillinger

som selskaberne møder i forbindelse hermed. Disse analyser danner grundlag for at undersøge hvad dette kan betyde for interessenterne.

Selskaberne i C25-indekset følges dagligt af forskellige interessenter, som hver især har en interesse for selskabernes årsrapporter. Årsrapporterne er specielt interessante for investorer, da de fremlagte regnskabs-tal kan påvirke en investors beslutning om hvorvidt et selskab er interessant at investere i. Der vil derfor i dette afsnit, analyseres i hvilken grad at den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsakti- viteter, påvirker et selskabs nøgletal. Der vil i analysen lægges vægt på følsomheden af nøgletallene, ved ændring i et selskabs behandling af området.

Der er som tidligere nævnt ikke givet en ensartet information i selskabernes årsrapporter. Dette begrænser således den givne information vedrørende C25-selskabernes regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Til brug for denne analyse kræves det at der i selskabernes årsrapport bliver oplyst, hvor stor den reelle udgift til forskning og udvikling er for det seneste regnskabsår. Yderligere skal der i års- rapporten kunne identificeres, hvor meget der er ført i henholdsvis resultatopgørelsen og balancen. Da disse informationer hverken direkte kan aflæses eller udledes for samtlige selskaber i C25-indekset, umulig- gør det en fuldstændig analyse af indekset. Mindst ét selskab i hver af de tidligere definerede sektorer, gi- ver tilstrækkelige oplysninger til brug for denne analyse. Derfor udvælges der et selskab fra hver sektor til den videre analyse. Disse selskaber udgøres af Vestas fra industrisektoren, Novo fra sundhedsplejesektoren og Chr. Hansen fra materialesektoren.

Da opgaven omhandler området for forskning og udvikling, er det relevant at inddrage nøgletal som påvir- kes af netop dette område. Følsomheden af disse nøgletal udfordres i analysen ved at opstille ekstreme scenarier, ved enten at indregne hele årets udgift til forskning-og udvikling som et aktiv, eller indregne hele årets udgift som en omkostning i resultatopgørelsen. Der skelnes i denne analyse ikke mellem forsknings- og udviklingsomkostninger, da disse ikke konsekvent kan udledes fra de givne informationer i selskabernes årsrapport. Der vil i analysen benyttes tre udvalgte nøgletal, som påviser forskellen i den regnskabsmæssige behandling af forskning-og udviklingsaktiviteter:

$$\text{Overskudsgrad} = \frac{\text{Resultat før finansielle poster}}{\text{Nettoomsætning}}$$

$$\text{Afkastningsgrad} = \frac{\text{Resultat før finansielle poster}}{\text{Aktiver}_{GNS}}$$

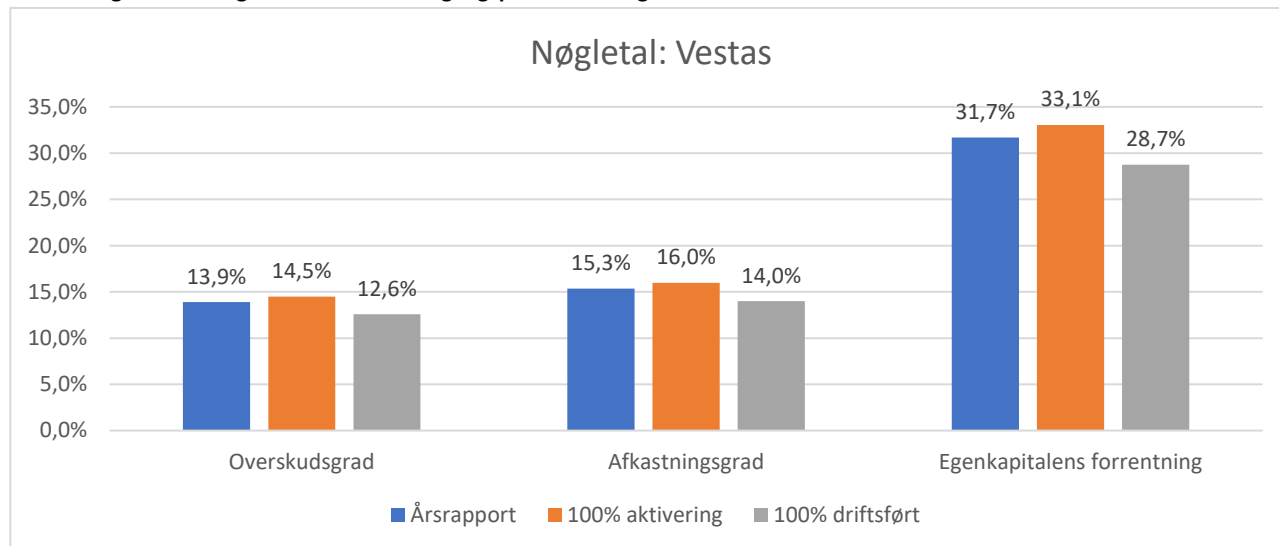
$$\text{Egenkapitalforrentning} = \frac{\text{Årets resultat}^{113}}{\text{Egenkapital}_{GNS}}$$

Soliditetsgraden er ligeledes et relevant nøgletal, men inddrages ikke som følge af at udviklingsprojekter generelt kun udgør en mindre andel af selskabernes aktivsummer, hvorfor at soliditetsgraden ikke vil påvir- kes væsentligt ved ændringer i den regnskabsmæssige behandling.

¹¹³ FSR – Danske Revisorer – www.smvportal.dk

Vestas har ifølge årsrapporten for 2016 en samlet udgift til forskning og udvikling på EUR 198 mio. for året. 68 % af denne udgift indregnes i balancen som et aktiv, hvor den resterende del af udgiften på 32 % føres direkte som en omkostning i resultatopgørelsen¹¹⁴. Denne fordeling af forsknings- og udviklingsomkostningerne resulterer i en overskudsgrad på 13,9 %, en afkastningsgrad på 15,3 % og en forrentning af egenkapitalen på 31,7 % (blå søjler i graf 9).

Graf 9: Nøgletaloversigt fra Vestas med udgangspunkt 2016 regnskabstal samt to scenarier

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af regnskabstal fra Vestas årsrapport fra 2016

Til brug for sammenligning med årsrapporten, er der opstillet 2 scenarier til at analysere følsomheden af nøgletallene:

- I det første scenarie indregnes 100 % af forsknings- og udviklingsomkostninger som et udviklingsprojekt i balancen (orange søjler)
- I det andet scenarie indregnes 100 % af forsknings- og udviklingsomkostningerne som en omkostning i resultatopgørelsen (grå søjler)

Det kan ud fra graf 9 aflæses at der forekommer et mindre spænd i nøgletallene mellem de to ekstremer. De mest afvigende nøgletal i disse scenarier, sammenholdt med årsrapporten, forekommer ved 100 % driftsførsel, som giver en ændring på 8 – 9 % for det enkelte nøgletal.

Tages der udgangspunkt i scenariet med 100 % aktivering, forekommer der en stigning i alle 3 nøgletal. Stigningen forklares ved at der regnskabsmæssigt fjernes en omkostning i resultatopgørelsen, som resulterer i et større resultat og derved også en stigning i overskudsgraden. En større procentmæssig stigning i resultatet sammenlignet med stigningen i balancesummen og egenkapitalen, er den direkte årsag til forøgelsen af afkastningsgraden og egenkapitalens forrentningen. I scenariet vil balancesummen som følge af aktiveringen, stige med det tilsvarende beløb som reduceres i resultatopgørelsen. Egenkapitalen vil ligeledes stige med den omkostning som aktiveres, men med modregning af skatteværdien.

Ved det andet scenarie føres 100 % af forsknings- og udviklingsomkostningerne i resultatopgørelsen, hvilket modsætningsvist formindsker resultat og balancesummen, samt dermed egenkapitalen. Dette medfører at

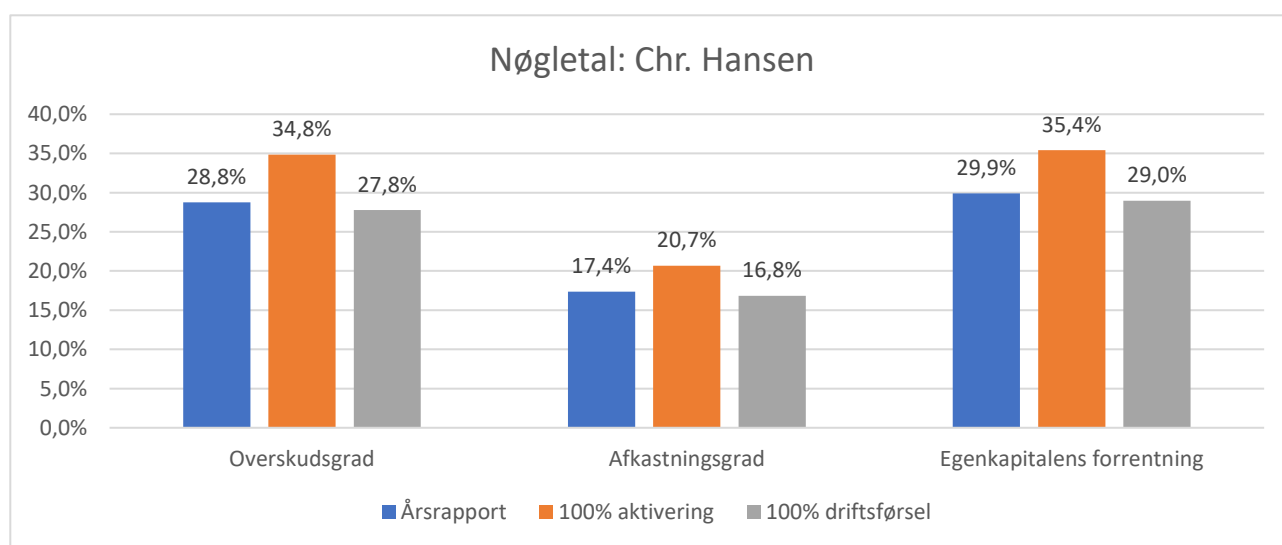
¹¹⁴ Vestas Wind Systems A/S, Årsrapport 2016, side 65

alle nøgletallene falder som følge af at resultatet falder procentvis mere end balancesummen og egenkapitalen.

Spændets størrelse mellem nøgletallene i de forskellige scenarier er begrænset, og kommer af at selskabets udgift til forskning og udvikling ikke udgør en væsentlig beløbsmæssig værdi i selskabets årsrapport.

Chr. Hansen har ifølge årsrapporten for 2016 en samlet udgift til forskning og udvikling på EUR 75 mio. for året. 14 % af denne udgift indregnes i balancen som et aktiv, hvor de resterende 86 % føres direkte som en omkostning i resultatopgørelsen¹¹⁵. Denne fordeling af forsknings- og udviklingsomkostningerne resulterer i en overskudsgrad på 28,8 %, en afkastningsgrad på 17,4 % og en forrentning af egenkapitalen på 29,9 % (blå søjler i graf 10).

Graf 10: Nøgletaloversigt fra Chr. Hansen med udgangspunkt 2016 regnskabstal samt to scenarier

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af regnskabstal fra Chr. Hansen årsrapport fra 2016

Som det kan aflæses ud fra de orange og grå søjler, forekommer der et større spænd imellem nøgletallene, alt efter om selskabet fører hele udgiften til forskning og udvikling i resultatopgørelsen, eller om den aktiveres. Årsagen til den mindre forskel mellem nøgletallene fra årsrapporten og nøgletallene ved 100 % driftsførsel, skyldes at Chr. Hansen i forvejen indregner 86 % af udgiften til forskning og udvikling i resultatopgørelsen. Afvigelsen mellem nøgletallene fra årsrapporten og ved 100 % aktivering er på 18 – 21 % for det enkelte nøgletal.

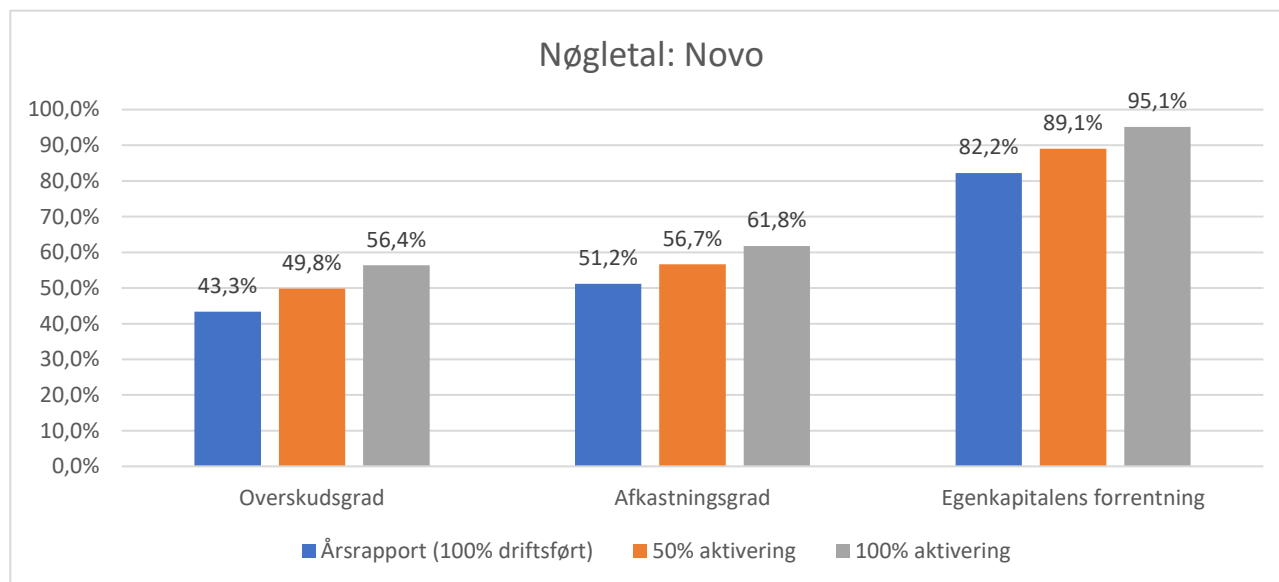
Novo har ifølge årsrapporten for 2016 en samlet udgift til forskning og udvikling på DKK 14.563 mio. for året. Selskabet skiller sig ud fra de øvrige to selskaber ved at indregne alle udgifter til forskning og udvikling i resultatopgørelsen, hvilket forklares ved at selskabets udgifter til området ikke opfylder de gældende indregningskriterier. Dette er som tidligere nævnt almen praksis for selskaber i medicinalbranchen¹¹⁶. Denne praksis for behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter kan direkte aflæses i selskabets nøgletal, som afviger væsentligt fra nøgletallene hos Vestas og Chr. Hansen. Det kan i graf 11 aflæses at overskudsgraden

¹¹⁵ Chr. Hansen Holding A/S, Årsrapport 2016, side 26

¹¹⁶ Novo Nordisk A/S, Årsrapport 2016, side 70

for Novo ligger på 43,3 %, afkastningsgraden ligger på 51,2 % og en forretnings af egenkapitalen på 82,2 % ifølge årsrapporten (blå søjler i graf 11).

Graf 11: Nøgletaloversigt fra Novo med udgangspunkt 2016 regnskabstal samt to scenarier

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af regnskabstal fra Novo årsrapport fra 2016

Som det kan aflæses af graf 11 er der udarbejdet et alternativt scenarie, da Novo i årsrapporten allerede indregner samtlige udgifter til forskning og udvikling i resultatopgørelsen. Der er derfor udarbejdet et scenarie hvor 50 % af de samlede udgifter til området aktiveres i balancen (orange søjler). Som følge af at selskabets udgifter udgør en procentmæssig stor andel af nettoomsætningen, forekommer der ved både 50 % og ved 100 % aktivering af udgiften til forskning og udvikling, væsentlige ændringer i selskabets nøgletal på op til 30 %.

Sammenfatning

Analysen af nøgletallene for de 3 selskaber viser ud fra de tilhørende grafer, at der i alle 3 tilfælde forekommer mærkbare ændringer i selskabernes nøgletal, ved ændring af behandlingen af bare et års udgift til forskning og udviklingsaktiviteter. Påvirkningen afhænger af hvor stor en andel udgiften til forskning og udvikling, udgør af selskabets samlede aktiviteter. For eksempel udgør udgiften til forskning og udvikling hos Vestas 1,9 % af nettoomsætningen, 7,1 % hos Chr. Hansen og hos Novo udgør udgiften 13,0 %. Det ses derfor at spændet mellem nøgletallene i scenarierne, er større hos Novo sammenholdt med Vestas, hvor at aktivitetsniveauet for forskning og udvikling, kun udgør en begrænset del af de samlede aktiviteter i selskabet. Yderligere har selskabernes nuværende forhold mellem andelen af udgifterne til forskning og udvikling, som henholdsvis føres i driften og i balancen, også en indflydelse på hvor stort spænd der opstår mellem årsrapporten og de to scenarier.

Der er i ovenstående eksempler påvist en påvirkning i selskabernes nøgletal, ved ændring i behandling af blot et års udgift til forskning og udvikling. Påvirkningen af nøgletallene åbner op for problemstillingen ved det retvisende billede. Der kan jf. tidligere afsnit argumenteres at det ikke er retvisende for et selskab som Novo, at de indregner samtlige udgifter til forskning og udvikling i resultatopgørelsen, da selskabet i så fald ikke ville kunne matche indtægten med den medgåede omkostning. En investor vil i sådan et tilfælde skulle tage højde for, at årsregnskabet skjuler værdien af de faktiske udviklingsprojekter, da disse føres i resultatopgørelsen i takt med at omkostningen afholdes. Dette skaber en række udfordringer for en investor, som

ikke nødvendigvis kan regne med at nøgletal som overskudsgrad, afkastningsgrad og egenkapitalens forrentning, giver et reelt billede af et selskabs finansielle situation.

Det gælder for de virksomheder der ikke indregner udviklingsomkostninger som et aktiv, at det som konsekvens kan føre til volatilitet i resultat og nøgletal, som medfører en ikke retvisende måling af aktiver og egenkapital. Dette gælder specielt for selskaber i sundhedsplejesektoren, som er blevet påpeget tidligere i den empiriske analyse.

En anden problemstilling for investorer i denne sammenhæng er, at udviklingsprojekter ikke er årlige gentagende begivenheder, ligesom at de kan variere i størrelse og kompleksitet. Den manglende kontinuitet på området, kan besværliggøre en sammenligning med tilsvarende selskaber, ud fra en ofte begrænset information fra årsrapporten. Der bør derfor tages højde for branche, børsmeddelelser, samt inddrage informationer fra tekstmæssige bestanddele af årsrapporten, i en investors vurdering af et selskabs finansielle situation.

Slutteligt kan det ud fra analysen konkluderes at en ændring i den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, har en mærkbar betydning for et selskabs nøgletal. Det kan ud fra analysen af de 3 selskaber konstateres at nøgletallene for forsknings- og udviklingstunge virksomheder, i højere grad kan påvirkes af den regnskabsmæssige behandling.

5.5 Delkonklusion af den empiriske analyse

Det kan ud fra den empiriske analyse konkluderes at der forekommer visse tendenser mellem selskaberne i sektorerne, hvilket bl.a. gør sig gældende for sundhedsplejesektoren. Disse ligheder kommer af at flere af selskaberne i høj grad, er afhængige af eksterne forhold, når det kommer til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Dette forhold samt det faktum at der for flere af selskaberne forekommer lange udviklingsprocesser, resulterer i store usikkerheder forbundet med opfyldelsen af indregningskriterierne. Usikkerheden betyder at ledelsen i de enkelte selskaber ikke vurderer at indregningskriterierne opfyldes, hvorfor at disse selskaber indregner udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen.

Det gælder for materialesektoren at begge selskaber i de analyseret år, har en tendens til at indregne forsknings- og udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen. Kigges der på balancen er der ikke nødvendigvis en lighed, i hvilken type af udviklingsaktiviteter selskaberne indregner som et udviklingsprojekt. Da der kun forekommer to selskaber i denne sektorinddeling, vurderes der ikke at være tilstrækkelige ligheder mellem disse, til at der kan drages en generel tendens.

Selskaberne i industriktoren har en tilnærmelsesvis ensartet regnskabsmæssig behandling for deres forsknings- og udviklingsaktiviteter. Tendensen forekommer ved at selskaberne indregner udviklingsomkostninger i balancen som udviklingsprojekter. Ydermere har selskaberne ikke i samme grad som de øvrige sektorer, en forretningsstruktur som har fokus på forskning og udvikling, hvilket kommer til udtryk i et lavere niveau af disse aktiviteter. Det vurderes på denne baggrund at der på trods af at sektorinddelingen blot består af tre selskaber, på et tilstrækkeligt grundlag kan drages en reel tendens.

Det kan altså ud fra ovenstående konkluderes at der på sektorniveau i C25-indekset forekommer en tendens for, at forsknings- og udviklingstunge selskaber indregner udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen. Selskaber som ikke har deres hovedaktivitet indenfor forskning og udvikling, har derimod en tendens til at indregne udviklingsomkostninger i balancen som et udviklingsprojekt.

Ud fra følsomhedsanalysen af nøgletallene kan det konkluderes, at der fremkommer mærkbare ændringer i nøgletallene, når der ændres i den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter. Det er i denne sammenhæng konstateret at nøgletallene i selskaber, som har et forretningsgrundlag baseret på forskning og udvikling, i højere grad kan påvirkes.

Som følge af at udviklingsaktiviteter i de enkelte selskaber kan variere meget i størrelse og kompleksitet, kan det besværliggøre at danne et sammenligningsgrundlag med tilsvarende selskaber. En investor bør i sin vurdering af et selskabs finansielle situation, derfor tage højde for branche, børsmeddelelser, samt inddrage informationer fra tekstmæssige bestanddele af årsrapporten.

6 Konklusion

Denne opgave er udarbejdet med formålet om at undersøge den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, herunder identificere og diskutere de problemstillinger der opstår i denne sammenhæng. Opgaven tager udgangspunkt i hvordan selskaberne i C25-indekset behandler de nævnte områder og hvorvidt behandlingen kan påvirke et selskabs nøgletal. Opgavens fokus ligger i hvilke ligheder og forskelle der opstår i den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, samt hvorvidt der på sektorniveau kan drages tendenser på baggrund heraf.

Der vil i dette kapitel konkluderes på opgavens problemformulering.

Selskaberne i det toneangivende danske C25-indeks er alle underlagt den internationale regnskabsstandard IFRS, ligesom at de børsnoterede selskaber også er underlagt den gældende nationale regnskabstandard, når der stilles yderligere krav. I henhold til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter er det konstateret, at der forekommer to primære forskelle mellem ÅRL og IFRS. Disse forskelle ligger i at der efter ÅRL skal bindes et beløb på egenkapitalen som svarer til den aktiverede andel af udviklingsomkostningerne, samt at der i ÅRL ikke tillades at benytte uendelig brugstid på et aktiveret udviklingsprojekt.

Når det kommer til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, skelnes der mellem hvad der defineres som forskning og hvad der defineres som udvikling. På et overordnet plan defineres forskning ved at indhente ny viden på et ikke belyst område, uden nødvendigvis at skabe noget nyt. Udvikling kan defineres ved at der tages afsæt i de resultater den tidligere foretaget forskning har belyst, eller i en anden form for tilgængelig viden. Det kan ud fra den gældende lovgivning konkluderes at forskningsomkostninger skal indregnes direkte i resultatopgørelsen, i takt med at de afholdes. Udviklingsomkostninger indregnes som et aktiv, såfremt at de generelle indregningskriterier for et immaterielt anlægsaktiv og de specifikke indregningskriterier for et udviklingsprojekt, er opfyldt. Opfyldes disse indregningskriterier ikke, føres omkostningen direkte i resultatopgørelsen og kan derefter ikke indregnes som et aktiv på et senere tidspunkt.

I forbindelse med den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter er der identificeret to centrale problemstillinger, som omhandler ledelsesmæssige skøn og overholdelsen af matching-princippet.

Det er i det diskuterende kapitel konstateret at ledelsen har en række værktøjer, som muliggøre påvirkning af regnskabet i henhold til de regnskabsmæssige skøn, som en ledelse skal foretage. Ledelsen kan bl.a. skønne klassifikationen af en omkostning som enten forskning eller udvikling, ligesom at det er ledelsen som skønner hvorvidt at de gældende indregningskriterier for et udviklingsprojekt, er opfyldt. Forventninger fra et selskabs interne og eksterne interessenter, kan i denne forbindelse påvirke de skøn som ledelsen udøver. Et regnskabsmæssigt skøn kan ligeledes påvirkes af de signaler som der ønskes sendt ud ad til. For at begrænse disse subjektive vurderinger, bør en virksomhed implementere forretningsgange, systemer og processer, som skaber en strømlinet og ensartet håndtering af deres forsknings- og udviklingsaktiviteter.

Ved den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsomkostninger opstår der problemstillinger ved korrekt periodisering, samt matching mellem indtægter og omkostninger. Når der ikke forekommer matching mellem omkostningen som er medgået til et salg, vil matchingprincippet ikke være overholdt.

Denne problemstilling gør sig specielt gældende ved udviklingsprojekter som ikke opfylder indregningskriterierne og dermed føres direkte i resultatopgørelsen. Resultater et udviklingsprojekt, som tidligere er ført som en omkostning i resultatopgørelsen, alligevel i et salgbart produkt, vil der derfor ikke være matching mellem indtægterne og omkostningerne. I den nævnte problematik konstateres det at der forekommer store udfordringer i henhold til overholdelsen af matchingprincippet, og dermed udarbejde et årsregnskab som giver et retvisende billede af et selskabs finansielle situation.

Den empiriske analyse besvarer opgavens problemstillinger, i henhold til den regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter i selskaberne på C25-indekset, som er inddelt i sektorerne industri, materialer og sundhedspleje.

Ud fra analysen kan det konkluderes at der forekommer visse tendenser mellem selskaberne i sektorerne. I sundhedsplejesektoren forekommer der flere ligheder, da majoriteten af selskaberne i høj grad er afhængige af eksterne forhold, for at kunne opfylde de gældende indregningskriterier. Det er for sektoren typisk at der forekommer lange udviklingsprocesser, hvilket ligeledes resulterer i store usikkerheder forbundet med opfyldelsen af indregningskriterierne. Regnskabsmæssigt betyder dette at selskaberne i denne sektor generelt har tendens til, at indregne udviklingsomkostninger i resultatopgørelsen i takt med at de afholdes.

For materialesektoren gælder det at selskaberne har en tendens for at indregne forsknings- og udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen. Der kan dog ikke drages en tendens for hvilken type udviklingsaktiviteter der indregnes i balancen, som et udviklingsprojekt. Det kan konkluderes at der ikke med tilstrækkeligt grundlag for sektoren kan drages en generel tendens, hvilket begrundes ved at der i sektorinddelingen ikke forekommer tilstrækkelige ligheder mellem de kun to selskaber.

I industrisektoren har selskaberne en tilnærmelsesvis ensartet regnskabsmæssig behandling for deres forsknings- og udviklingsaktiviteter. Selskaberne i denne sektor har en tendens for at indregne udviklingsomkostninger, som et udviklingsprojekt i balancen. Fælles for selskaberne i sektoren er at forretningsstrukturen i selskaberne ikke er baseret på forsknings- og udviklingsaktiviteter. Selskaberne i sektoren er ikke i så høj grad underlagt eksterne myndighedsgodkendelser, hvorfor at udviklingsprojekter kan indregnes tidligere i udviklingsfasen. Med udgangspunkt i dette, vurderes det at der på et tilstrækkeligt grundlag kan dannes en generel tendens for industrisektoren.

I henhold til hvorvidt et selskabs nøgletal påvirkes af et selskabs regnskabsmæssige behandling af forsknings- og udviklingsaktiviteter, kan det ud fra den empiriske analyse konkluderes, at der kan fremkomme mærkbare ændringer. Følsomhedsanalysen har vist at nøgletallene hos selskaber med forsknings- og udviklingstunge aktiviteter i højere grad kan påvirkes ved ændring i forudsætningerne. Manglende kontinuitet for selskaber med forsknings- og udviklingsaktiviteter, kan besværliggøre en sammenligning med tilsvarende selskaber. En investor bør i sin vurdering af et selskabs finansielle situation derfor tage højde for branche, børsmeddelelser, samt inddrage informationer fra tekstmæssige bestanddele af årsrapporten.

Afslutningsvist kan det altså konkluderes at der på sektorniveau i C25-indekset, kan drages en række tendenser på tværs af sektorerne. De klareste tendenser er at forsknings- og udviklingstunge selskaber indregner udviklingsomkostninger direkte i resultatopgørelsen, i takt med at disse afholdes. Selskaberne i C25-

indekset som modsat ikke har deres hovedaktiviteter indenfor forskning og udvikling, har derimod en tendens for i højere grad at indregne udviklingsomkostninger i balancen som et udviklingsprojekt. Det er tilmed påvist at den regnskabsmæssige behandling på området, mærkbart kan påvirke et selskabs nøgletal.

7 Litteraturliste

Lovgivning, bekendtgørelser og regnskabsstandarder

- Bekendtgørelse om anvendelse af internationale regnskabsstandarder IFRS for virksomheder omfattet af årsregnskabsloven, BEK nr. 560 af 01/06/2016
- Bekendtgørelse af årsregnskabsloven, LBK nr. 1580 af 10/12/2015
- IFRS 13 "Måling af dagsværdi"
- IAS 1 "Præsentation af årsregnskaber"
- IAS 8 "Anvendt regnskabspraksis, ændringer i regnskabsmæssige skøn og fejl"
- IAS 36 "Værdiforringelse af aktiver"
- IAS 38 "Immaterielle aktiver"

Bøger og publikationer:

- "Den gode opgave", Lotte Reinecker & Peter S. Jørgensen, 5. udgave 2017, Samfundslitteratur
- "Finansiell rapportering", Jens O. Elling, 3. udgave 2013, Gjellerup / Gads Forlag A/S
- "Den skinbarlige virkelighed – Vidensproduktion i samfundsvidenskaberne", Ib Andersen, 5. udgave, 2 oplag 2014, Samfundslitteratur
- "Valg der skaber viden – Om samfundsvidenskabelige metoder", Søren Vøxted, 1. udgave, 4 oplag 2006, Hans Reitzels Forlag
- "Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder. Fra dansk praksis til IFRS", Jan Fedders & Henrik Steffensen & Kim Tang Lassen, 5. udgave 2017, Karnov Group Denmark A/S
- "Indsigt i årsregnskabsloven – EY's praktiske guide til forståelse af loven", Ernst & Young P/S, 4. udgave 2017/18
- "Regnskabshåndbogen 2017 – Overblik, Inspiration, Viden", PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Databaser:

- "Karnov: Skat og regnskab - Immaterielle anlægsaktiver", Kirska Schnell Christiansen og Tem Vester Christiansen

Hjemmesider:

- Nordnets sektoropdeling, besøgt den 04/01/2018
https://www.nordnet.dk/mux/web/marknaden/kurslista/aktier.html?marknad=Danmark&li-sta=1_1&large=on&sektorgruppera=on&sektor=0&subtyp=price&sortera=aktie&sorteringsordning=stigande

- Virksomhedsbeskrivelser, besøgt den 22/03/2018
 - www.bavarian-nordic.com
 - www.coloplast.dk
 - www.genmab.com
 - www.gn.com
 - www.lundbeck.com/dk
 - www.novonordisk.dk
 - www.demant.com
 - www.flsmidth.com
 - www.nkt-dk.com
 - www.vestas.com
 - www.chr-hansen.com
 - www.novozymes.com
 - www.nets.eu/dk
 - www.orsted.com/da

- Den Store Danske, besøgt den 28/03/2018
[http://denstoredanske.dk/Samfund, jura og politik/%C3%98konomi/Industripolitik/industri](http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/%C3%98konomi/Industripolitik/industri)

- FSR – danske revisorer, besøgt den 14/04/2018
<http://www.smvportalen.dk/Skat-budget-regnskab/Skat-budget-regnskab/Nogletal-les%20ABC/Indtjeningsevne>

Årsrapporter:

- A.P. Møller – Mærsk A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Bavarian Nordic A/S, Årsrapport 2015, 2016 og 2017
- Carlsberg A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Chr. Hansen Holding A/S, Årsrapport 2015/16 og 2016/17
- Coloplast A/S, Årsrapport 2015/16 og 2016/17
- Danske Bank A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- DSV A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- FLSmidth & Co. A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Genmab A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- GN Store Nord A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- ISS A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Jyske Bank A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- H. Lundbeck A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- NETS A/S, Årsrapport 2015 og 2016

- NKT A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Nordea Bank AB, Årsrapport 2015 og 2016
- Novo Nordisk A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Novozymes A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Pandora A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- TDC A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Tryg A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Vestas Wind Systems A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- William Demant Holding A/S, Årsrapport 2015 og 2016
- Ørsted A/S (Tidligere DONG Energy A/S), Årsrapport 2015 og 2016